

Załącznik nr 2 do Uchwały nr VIII.84.15
Rady Miasta Ełku z dnia 30 czerwca 2015 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**DLA PROJEKTU
STRATEGII ROZWOJU OŚRODKA SUBREGIONALNEGO EŁK
DO ROKU 2025**

Gmina Miasto Ełk
ul. Marsz J. Piłsudskiego 4
19-300 Ełk

Gmina Ełk
ul. Armii Krajowej 3
19-300 Ełk

**Gmina Miasto Elk
ul. Marsz J. Piłsudskiego 4
19-300 Elk**

**Gmina Elk
Ul. Armii Krajowej 3
19-300 Elk**

Wykonawca:

EKOTON Sp. z o.o.

siedziba: ul. Ciepła 12/4 ; 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U,
15 - 464 Białystok
tel./fax. (85) 744-67-95

Zespół autorów:

dr Grzegorz Chocian
mgr inż. Beata Gładkowska - Chocian
mgr inż. Joanna Bartnikiewicz

Etk, listopad 2014 r.

SPIS TRESCI

1. WPROWADZENIE	5
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	8
3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	55
4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	59
5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	63
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	63
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	64
8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	103
9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBÓW, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UZWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	111
10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	115
11. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	143
12. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	145
13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	147
14. SPIS LITERATURY	149
15. ZASOBY INTRNETOWE	152

1. WPROWADZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etł do roku 2025* została opracowana na zlecenie Gminy Miasta Etł przez firmę EKOTON Sp. z o. o. z Białegostoku.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko polityk, planów, programów i strategii, i jest to tzw. "Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko". Podstawą prawną sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013.1235 ze zm.) (ustawa OOŚ). Artykuły 46 i 47 ww. ustawy nakładają obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych opracowywanych przez organy administracji i precyzują okoliczności, w których sporządzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane.

Celem opracowania niniejszej *Prognozy* sporządzonej na potrzeby przeprowadzania postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania jest analiza potencjalnych znaczących oddziaływań realizacji założeń *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etł do roku 2025* na środowisko.

Zarówno *Prognoza* jak i projekt *Strategii* swoim horyzontem czasowym sięgają do roku 2025.

Gmina Miasto Etł i Gmina Etł dnia 23 kwietnia 2014 r. zawarły *Porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Etłu*. Zgodnie z §2 ust. 2 przedmiotowego porozumienia, Prezydentowi Etłu powierza się koordynację działań zmierzających do wdrożenia Strategii ZIT polegających na koordynacji prac stron porozumienia, zbieraniu i opracowywaniu materiałów wyjściowych do Strategii ZIT, reprezentowaniu stron porozumienia w kontaktach z instytucjami zewnętrznymi w sprawach związanych z wdrażaniem Strategii ZIT.

Wobec powyższego Gmina Miasto Etł wystąpiła do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie, Wydział Spraw Terenowych w Etłu oraz Warmińsko - Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o stanowisko w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny

oddziaływania na środowisko oraz o ustalenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi na pismo Prezydenta Ełku dotyczące stanowiska w sprawie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu: „Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025”, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, Wydział Spraw Terenowych w Ełku oraz Warmińsko - Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po wnikliwym przeanalizowaniu wniosku oraz po zapoznaniu się z projektem dokumentu, uznali za zasadne przeprowadzenie ww. procedury.

W opinii obu powyższych organów zakres sporządzanej Prognozy powinien być zgodny z art. 51 pkt. 2, art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Wobec powyższego niniejsza *Prognoza*:

▪ **zawiera:**

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

▪ **określa, analizuje i ocenia:**

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

▪ **przedstawia:**

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko są opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem. Ponadto w przedmiotowej prognozie uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Przedmiotowa *Prognoza* odpowiada swoim zakresem wymaganiom określonym przez Warmińsko - Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w uzgodnieniu nr ZNS. 9082.2.37.2014.W z dnia 03.06.2014 r. oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Olsztynie WSTŁ.411.20.2014.AMK z dnia 11.06.2014 r.

Niniejsza prognoza uwzględnia:

- analizę inwestycji infrastrukturalnych przewidywanych w „*Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etłk do roku 2025*” pod względem możliwej kwalifikacji do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

- wstępną ocenę rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez ww. przedsięwzięcia,
- przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczania oddziaływań ww. przedsięwzięcia na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Ełk, a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno - wypoczynkowych.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Obszarem realizacji *Strategii* jest Ośrodek Subregionalny Ełk (MOF Ełk), obejmujący 2 gminy - Miasto Ełk i wiejską Gminę Ełk (łącznie 80 miejscowości, 57 sołectw). MOF Ełk położony jest w północno - wschodniej części województwa warmińsko - mazurskiego. Zajmuje powierzchnię 401 km² i zamieszkuje go 70 717 osób.

Miasto Ełk i Gmina Ełk w dniu 23 kwietnia 2014 r. zawarły porozumienie międzygminne powołujące Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Podstawowym warunkiem realizacji ZIT jest posiadanie dokumentu strategicznego określającego cele, kierunki rozwoju, zasady współpracy oraz najważniejsze działania i przedsięwzięcia do realizacji z punktu widzenia danego ośrodka miejskiego. W województwie warmińsko-mazurskim projekty w formule ZIT będą realizowane w miejskich obszarach funkcjonalnych Olsztyna, Elbląga i Ełku. W związku z tym należało opracować strategię MOF Ełk, której komponent ZIT jest integralną częścią.

Warmińsko - Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego przeprowadziło w 2012 r. delimitację ośrodka subregionalnego Ełk (MOF Ełk), w której stwierdzono, że Miasto Ełk jest powiązane funkcjonalnie i przestrzennie z gminami w obrębie powiatu oraz na skalę regionalną. Spośród wszystkich wiejskich gmin powiatu ełckiego, gminą o najsilniejszym potencjale rozwojowym jest gmina Ełk. W obrębie ww. gminy, w ścisłym sąsiedztwie obszarów wiejskich z miastem Ełk, zachodzą najintensywniejsze i najbardziej dynamiczne zjawiska przestrzenne (Gmina Ełk została określona jako obszar bezpośredniej strefy rozwoju miasta Ełk).

Przedmiotowa Strategia zawiera dziedziny obejmujące 5 priorytetów, 13 działań oraz 25 poddziałań. Część z nich to przedsięwzięcia inwestycyjne ukierunkowane wprost na ochronę środowiska (efektywność energetyczna, poprawa gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami, poprawa jakości powietrza), pozostałe to zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności firm, z terenu MOF Ełk, ochronę zabytków, rewitalizację przestrzeni publicznych, uzupełnienie braków i poprawę infrastruktury drogowej i turystycznej. Znaczna część przewidzianych w *Strategii* działań ma charakter nieinwestycyjny, służący aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru, rozwojowi gospodarczemu, poprawie dostępu i jakości usług publicznych.

Jednym z głównych celów „*Strategii Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025*” jest poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie jego zasobów przyrodniczych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie *Strategia* przewiduje również realizację innych działań niż działania środowiskowe, w tym szereg inwestycji infrastrukturalnych, w związku z czym należy przeanalizować ogólne skutki dla środowiska MOF Ełk, jakie mogą wynikać z określonych w *Strategii* celów i działań.

Celem głównym przedmiotowej *Strategii* jest:

WZROST FUNKCJI SUBREGIONALNEJ EŁKU I JEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 wyznacza pięć celów strategicznych:

1. Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego.
2. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju.
3. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk.
4. Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę.
5. Wzrost aktywności społecznej.

Tabela 1. Cele strategiczne i priorytety oraz kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki działań
<p>Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego</p> <p>(obszary wsparcia: 5,6)</p>	<p>Priorytet I:</p> <p>Innowacyjna gospodarka i konkurencyjne przedsiębiorstwa</p>	<p>Działanie 1.1. Wsparcie usług innowacyjnych</p> <p> Poddziałanie 1.1.1. Wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu</p> <p> Poddziałanie 1.1.2. Tworzenie klastrów</p> <p> Poddziałanie 1.1.3. Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw.</p> <p>Działanie 1.2. Wzrost konkurencyjności firm</p> <p> Poddziałanie 1.2.1. Tworzenie i rozwój stref gospodarczych</p> <p> Poddziałanie 1.2.2. Wsparcie działalności przedsiębiorstw</p> <p>Działanie 1.3. Wzmocnienie zastosowania technologii komunikacyjno - informacyjnych</p> <p>Działanie 1.4. Promocja gospodarcza</p>
<p>Poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju</p> <p>(obszary wsparcia: 2, 3, 6)</p>	<p>Priorytet II:</p> <p>Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów</p>	<p>Działanie 2.1. Wspieranie efektywności energetycznej</p> <p> Poddziałanie 2.1.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych</p> <p> Poddziałanie 2.1.2. Zwiększenie efektywności energetycznej oświetlenia</p> <p> Poddziałanie 2.1.3. Wsparcie inwestycji energii odnawialnej</p> <p>Działanie 2.2. Ochrona i promocja środowiska naturalnego</p> <p> Poddziałanie 2.2.1. Poprawa gospodarki wodno - ściekowej</p> <p> Poddziałanie 2.2.2. Gospodarka odpadami, w tym niebezpiecznymi</p> <p> Poddziałanie 2.2.3. Poprawa jakości powietrza</p> <p> Poddziałanie 2.2.4. Rekultywacja terenów zdegradowanych</p> <p> Poddziałanie 2.2.5. Wykorzystanie środowiska przyrodniczego dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych</p> <p>Działanie 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego</p> <p> Poddziałanie 2.3.1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury (ZIT)</p> <p> Poddziałanie 2.3.2. Ochrona zabytków</p>

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki działań
<p>Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk</p> <p>(obszar wsparcia: 1)</p>	<p>Priorytet III:</p> <p>Zrównoważony transport</p>	<p>Działanie 3.1. Modernizacja i rozbudowa transportu publicznego</p> <p>Działanie 3.2. Sprawna i szybka sieć transportowa w ełckim MOF</p> <p> Poddziałanie 3.2.1. Budowa i rozbudowa połączeń drogowych w obszarze funkcjonalnym Ełku (ZIT)</p> <p> Poddziałanie 3.2.2. Poprawa systemu kolejowego</p>
<p>Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę</p> <p>(obszar wsparcia: 4)</p>	<p>Priorytet IV:</p> <p>Rewitalizacja społeczna i gospodarcza</p>	<p>Działanie 4.1. Rewitalizacja społeczna (ZIT)</p> <p>Działanie 4.2. Wsparcie rewitalizacji gospodarczej</p>
<p>Wzrost aktywności społecznej</p> <p>(obszary wsparcia: 4, 5, 6)</p>	<p>Priorytet V:</p> <p>Aktywne społeczeństwo</p>	<p>Działanie 5.1. Aktywizacja społeczna</p> <p> Poddziałanie 5.1.1. Wsparcie samo zatrudnienia</p> <p> Poddziałanie 5.1.2. Podnoszenie kwalifikacji osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem</p> <p> Poddziałanie 5.1.3. Wspieranie ekonomii społecznej</p> <p> Poddziałanie 5.1.4. Wsparcie szkolnictwa zawodowego i ustawicznego</p> <p> Poddziałanie 5.1.5. Inwestycje w edukację</p> <p>Działanie 5.2. Poprawa jakości usług społecznych</p> <p> Poddziałanie 5.2.1. Wzmocnienie i wsparcie pomocy społecznej (ZIT)</p> <p> Poddziałanie 5.2.2. Ochrona zdrowia</p> <p> Poddziałanie 5.2.3. Poprawa dostępu do e-usług publicznych</p>
<p>Priorytet VI POMOC TECHNICZNA</p>		

Źródło: Projekt Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025

Realizacja zadań oraz celów zawartych w *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025* pokrywa się z założeniami przyjętymi w innych dokumentach strategicznych na szczeblu międzynarodowym,

krajowym i regionalnym, biorąc przy tym pod uwagę zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju.

Najważniejsze powiązania tematyczne z założeniami i wymaganiami innych strategii szczebla międzynarodowego, krajowego i wojewódzkiego przedstawiono poniżej.

MIĘDZYNARODOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

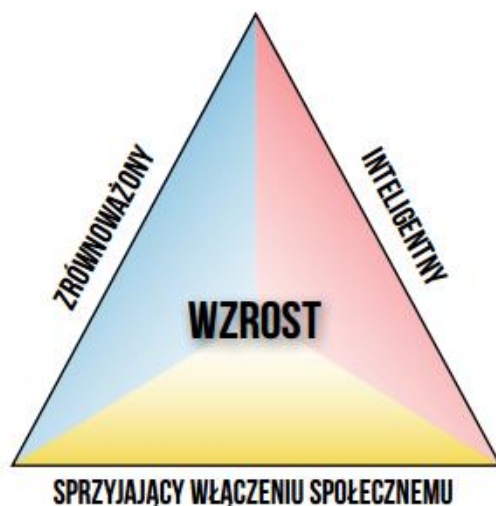
- **Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**

Strategia „Europa 2020” jest długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Dokument ten został zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 oraz zastąpił realizowaną od 2000 r. Strategię Lizbońską.

Strategia „Europa 2020” jest to wizja społeczna gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku. Ma służyć przemianie Unii Europejskiej w zrównoważoną oraz inteligentną gospodarkę, o wysokich wskaźnikach zatrudnienia i większej spójności społecznej. Dotyczy kluczowych wyzwań stojących przed społeczeństwem europejskim, także w czasie kryzysu i transformacji.

Strategia „Europa 2020” opiera się na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się obszarach priorytetowych:

- rozwój inteligentny (ang. smart growth) - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony (ang. sustainable growth) - wspieranie efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej gospodarki;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. inclusive growth) - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Rycina 1. Obszary priorytetowe Strategii „Europa 2020”
 Źródło: www.stat.gov.pl

W ramach powyższej strategii założono 5 celów na poziomie Wspólnoty Europejskiej :

- (1) 75% wskaźnik zatrudnienia dla grupy wiekowej 20-64,
- (2) 3% produktu krajowego brutto przeznaczanego na badanie i rozwój,
- (3) 20/20/20 w zakresie klimatu i energetyki (zmniejszenie emisji CO₂ o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%),
- (4) obniżenie udziału młodzieży kończącej wcześniejszą edukację poniżej 10% oraz osiągnięcie minimum 40% udziału młodzieży w odpowiednich rocznikach kohorty wiekowej 30-34 kończącej edukację na poziomie wyższym,
- (5) zmniejszenie liczby osób pozostających w Unii Europejskiej w strefie ubóstwa o 20 milionów, klasyfikowanych w taki sposób w ramach poszczególnych państw członkowskich.

Regiony, które osiągną powyższe cele, mogą liczyć na priorytet w finansowaniu.

KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

- „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju” Wyznacza jedenaście celów jakimi są:

- (1) wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji;
- (2) zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym;
- (3) poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- (4) wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;
- (5) stworzenie Polski Cyfrowej;
- (6) rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”;
- (7) zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- (8) wzmocnienie mechanizmów terytorialnych równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;
- (9) zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego;
- (10) stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- (11) wzrost społecznego kapitału rozwoju. Dla każdego z tych celów określono szczegółowe kierunki interwencji.

Celem głównym w horyzoncie czasowym roku 2030 jest poprawa jakości życia Polaków mierzona z jednej strony zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu produktu krajowego brutto w Polsce, a z drugiej strony zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. Wymaga to przesunięcia wydatków publicznych w kierunku

wydatków prorozwojowych. Rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki; równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.

Przyjęty w tym dokumencie model rozwoju opiera się o zasadę solidarności pokoleniowej, terytorialnej oraz innowacyjnej (solidarność zasady wyrównywania szans i konkurencyjności w celu innowacyjności).

W dokumencie tym podkreślono znaczenie dobrej dostępności do ośrodków wojewódzkich, ale pominięto całkowicie rolę ośrodków subregionalnych. Wskazano na potrzebę szczególnego uwzględnienia w decyzjach rozwojowych Polski Wschodniej.

▪ **Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK)** zakłada efektywny rozwój społeczno-gospodarczy, spójność społeczno-gospodarczą i terytorialną oraz tworzenie warunków wykorzystania potencjału gospodarki i społeczeństwa. Jako cel główny ŚSRK określono wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych, i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Wyróżniono trzy obszary strategiczne interwencji:

- (1) sprawne i efektywne państwo;
- (2) konkurencyjną gospodarkę;
- (3) spójność społeczną i terytorialną.

Jest to nowatorska konwencja, bowiem w dotychczasowych strategiach w Polsce, jeszcze nigdy nie eksponowano w taki sposób znaczenia sprawnego i efektywnego państwa.

W ramach obszaru strategicznego (1) wyróżniono następujące cele:

- (1) przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
- (2) zapewnienie środków na działania rozwojowe,
- (3) wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli.

W ramach obszaru strategicznego (2) zidentyfikowano jako cele:

- (1) wzmocnienie stabilności makroekonomicznej,
- (2) wzrost wydajności gospodarczej,
- (3) zwiększenie innowacyjności gospodarki,
- (4) rozwój kapitału ludzkiego,
- (5) zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,
- (6) bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- (7) zwiększenie efektywności transportu.

W ramach obszaru strategicznego (3) wyróżniono jako cele:

- (1) integrację społeczną,
- (2) zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych,
- (3) wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów terytorialnych.

Na najniższym poziomie zidentyfikowano 46 kierunków interwencji, określając 32 z nich jako takie, które powinny być podejmowane także w strategiach wojewódzkich. Dotyczą one wszystkich wymienionych wcześniej celów, z wyjątkiem odnoszącego się do wzmocnienia stabilności makroekonomicznej.

- **Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016**

Określa cele i priorytety ekologiczne, poprzez które wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu. Według PEP najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe lata, to m.in.:

- Uporządkowanie gospodarki odpadami, w tym zamknięcie składowisk odpadów nie spełniających wymogów UE,
- Wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień,
- Wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,
- Wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
- Przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- Ochrona atmosfery (w tym realizacja założeń dyrektywy unijnej CAFÉ, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów),
- Ochrona wód (w tym redukcja o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych),
- Modernizacja systemu energetycznego,

- Ochrona przed hałasem (w tym sporządzanie map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem),
 - Działania związane z nadzorem nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek.
- **II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku)**

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju, uzupełniona szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, które znalazły zastosowanie w rozwiniętych demokracjach. *Strategia* stanowi realizację poniższych zasad *Polityki ekologicznej państwa* w skali Ośrodka Subregionu Ełk, które odzwierciedlają tendencje europejskiej polityki ekologicznej:

- Zasada przezorności,
- Zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- Zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- Zasada regionalizacji,
- Zasada uspołecznienia,
- Zasada "zanieczyszczający płaci",
- Zasada prewencji,
- Zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- Zasada subsydiarności,
- Zasada klauzul,
- Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

▪ **Polityka Leśna Państwa**

Przedmiotem *Polityki Leśnej Państwa* są lasy wszystkich form własności i ich funkcje, cele i zasady prowadzenia gospodarki leśnej oraz związki leśnictwa ze społeczeństwem z innymi działami gospodarki narodowej i zarządzania, oraz innymi jednostkami organizacyjnymi współdziałającymi z leśnictwem.

Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa. Główne cele w *Polityce Leśnej Państwa* zostały sformułowane w następujący sposób:

- Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością,
- Zwiększanie zasobów leśnych,
- Poprawa stanu i ochrony lasów tak, by mogły one w lepszym stopniu i szerszym zakresie spełniać różnorodne funkcje.

▪ **Strategia Rozwoju Kraju 2020**

Została przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. Jest to główna strategia rozwojowa o średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, aby wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest oparta na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację.

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne:

- Sprawne i efektywne państwo,
- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna.

Głównym celem Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej lecz integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie**

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) została przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 roku. Jest to kompleksowy dokument strategiczny określający cele i sposób prowadzenia polityki rozwoju kraju w ujęciu regionalnym (wojewódzkim). Strategia wyznacza cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze terytorialnym, określa rolę regionów w tym procesie oraz nakreśla zasady koordynacji działań rozwojowych realizowanych przez różne podmioty publiczne. Celem strategicznym KSRR do 2020 jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

W KSRR przyjęto trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku:

Cel 1 „konkurencyjność” - wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;

Cel 2 „spójność” - budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;

Cel 3 „sprawność” - tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Powyższe cele, zgodnie z zasadą subsydiarności i wieloszczeblowego zarządzania procesami rozwoju regionalnego, mają być realizowane przez wszystkie podmioty publiczne w zgodzie z własnymi kompetencjami i miejscem w systemie zarządzania rozwojem kraju.

KSRR zakłada wsparcie dla rozwoju wszystkich polskich regionów, bez względu na stopień ich zamożności. Dzięki integrującemu podejściu wielosektorowemu, polityka regionalna stanowi uniwersalne narzędzie wykorzystania i wzmacniania regionalnych potencjałów rozwojowych.

▪ **Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”**

Głównym celem Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG) jest stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i współpracy przedsiębiorstw, administracji i nauki. 15 stycznia 2013 r. Rada Ministrów przyjęła projekt uchwały w sprawie dokumentu przygotowanego w MG.

Głównym założeniem SIEG jest przygotowanie odpowiednich warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw oraz sektora nauki i administracji, które pozwolą zwiększyć konkurencyjność i innowacyjność naszej gospodarki.

Strategia zakłada realizację czterech celów szczegółowych:

- dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Poszczególne działania będą realizowane poprzez administrację centralną we współpracy z przedsiębiorcami i ich organizacjami, jednostkami naukowymi i samorządowymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami pozarządowymi. Obok systemowych działań legislacyjnych w różnych obszarach są również planowane zmiany w samym funkcjonowaniu krajowej polityki innowacyjnej, a także bezpośrednie wsparcie w postaci programów finansowanych ze środków publicznych.

Dokument postuluje dalsze upraszczanie prawa gospodarczego i procedur administracyjnych, w tym prawa upadłościowego, ukierunkowanie wydatków publicznych na działania rozwojowe, jak i również zwiększanie podaży i dostępności kapitału prywatnego i publicznego na rynku finansowym. Poprawiony powinien być także system zachęt fiskalnych wspierających prowadzenie działalności B+R+I.

Strategia zakłada wprowadzenie zintegrowanej oraz kompleksowej polityki innowacyjnej, która będzie oddziaływać jednocześnie na różne aspekty tworzenia nowoczesnych projektów m.in. w zakresie przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej, rozwoju bazy i kadry naukowej, transferu wiedzy czy zamówień publicznych i PPP. Wymagać to będzie uspoźnienia programów wsparcia oraz współpracy wszystkich uczestników życia gospodarczego.

Programy bezpośredniego wsparcia skoncentrowane będą głównie na obszarach o największym potencjale wzrostu. Powstaną one przy wykorzystaniu m.in. wyników projektów typu foresight, ewaluacji, czy analiz specjalizacji naukowej, technologicznej i gospodarczej. W efekcie zwiększą się środki na badania i rozwój. Większy będzie też udział zaawansowanych technologicznie wyrobów i usług w produkcji i eksporcie.

- **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.**

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska, stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, które zostały zdefiniowane jako priorytety krajowe w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 roku, jak i w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Cele i działania zaplanowane w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko są także zgodne z celami Strategii Europa 2020. W zakresie energetyki zgodność ta dotyczy pięciu priorytetów strategii energetycznej UE,

tj. podniesienia efektywności energetycznej w Europie, utworzenia zintegrowanego, ogólnoeuropejskiego rynku energii, nadania szerszych uprawnień konsumentom i uzyskania najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienia przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji, oraz wzmocnienia zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. W zakresie polityk środowiskowych Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zgodne z podejściem UE prezentowanym w jednej z inicjatyw przewodnich Strategii Europa 2020 - Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:

- 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin;
- 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;
- 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią;

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:

- 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii;
- 2.2. Poprawa efektywności energetycznej;
- 2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych
- 2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki Jądrowej;
- 2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy;
- 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii;
- 2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich.

Cel 3. Poprawa stanu:

- 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;
- 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne;
- 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki;
- 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych;
- 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

▪ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została opracowana przez Rząd w odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, wskazując, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego.

SRKS przyczynia się do realizacji celu 11 Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Wzrost społecznego kapitału rozwoju”, wdrażając określone w dokumencie kierunki interwencji:

- 1) przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie;
- 2) promowanie działań szkół i innych podmiotów w zakresie realizacji projektów społecznych;
- 3) uproszczenie mechanizmów zrzeszania się ludzi przez ograniczenie procedur i obciążeń dla stowarzyszeń, fundacji i inicjatyw obywatelskich;
- 4) promocja partycypacji społecznej i obywatelskiej (przez docenianie ludzi zaangażowanych w działalność społeczną, kampanie społeczne, wykorzystywanie nowoczesnych technologii, wprowadzanie nowych technik głosowań i komunikowania się administracji z obywatelami);

5) zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi przez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych;

6) modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury.

Wizją Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego jest społeczeństwo, w którym:

1) obywatele chcą i potrafią angażować się we współdziałanie na rzecz dobra publicznego, mają dostęp do wiarygodnej i rzetelnej informacji o sprawach publicznych, a także niezbędne kompetencje, dzięki czemu mogą racjonalnie, na podstawie faktów, włączać się w debatę publiczną i brać czynny udział w podejmowaniu decyzji ich dotyczących;

2) różnorodność talentów, umiejętności, kompetencji i punktów widzenia znajduje wspólną przestrzeń aktywności, służąc tworzeniu innowacji w sferze społecznej, gospodarczej i kulturowej, a systemy edukacji powszechnej, w tym ustawicznej, działają na rzecz kształtowania postaw i kompetencji społecznych;

3) obywatele i grupy mają równy dostęp do kanałów artykulacji potrzeb i postulatów, dzięki czemu można formułować polityki społeczne, skutecznie podnoszące jakość życia, wzmacniające spójność i poczucie przynależności do wspólnoty społecznej, a także przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju kraju;

4) komunikacja w sferze publicznej jest wolna od zniekształceń, oparta na zasadach szacunku, tolerancji, odpowiedzialności, otwartości i uczciwości; wykorzystuje wysokiej jakości treści, oraz Technologie Informacyjno-Komunikacyjne w życiu społecznym, sprzyjając tym samym wzajemnemu zrozumieniu różnorodnych grup społecznych, obywateli i instytucji, uzgadnianiu wspólnych celów i angażowaniu się w działania na ich rzecz;

5) instytucje tworzą przestrzeń wspólnych wartości i kształtowania się więzi społecznych, sprzyjają zaufaniu, swobodnemu zrzeszaniu się oraz wymianie wiedzy i doświadczeń.

Misją polityki publicznej w zakresie rozwijania kapitału społecznego jest: tworzenie, utrzymywanie i doskonalenie warunków rozwoju kapitału

społecznego w Polsce przez wspieranie działań na rzecz aktywności i kreatywności obywateli oraz ich współpracy dla dobra wspólnego.

Cel główny SRKS: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Cel główny SRKS będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

▪ **Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku**

Strategia Rozwoju Transportu (SRT) jest średniookresowym dokumentem planistycznym, który zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2011 r. Nr 279, poz. 1644) i uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie planu uporządkowania strategii rozwoju stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Istotą SRT jest wskazanie celów oraz nakreślenie kierunków rozwoju transportu tak, aby etapowo do 2030r. możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020).

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym.

Główny cel Strategii Rozwoju Transportu odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę transportową (cel strategiczny 1), jak i wykreowania

sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych (cel strategiczny 2).

Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie do 2020 r. i dalszej wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych właściwych dla każdej z gałęzi transportu:

cel szczegółowy 1: stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej;

cel szczegółowy 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;

cel szczegółowy 3: poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów;

cel szczegółowy 4: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;

cel szczegółowy 5: zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

▪ Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa warmińsko - mazurskiego do roku 2025

25 czerwca 2013 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął „Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. Dokument ten powstał w wyniku aktualizacji Strategii z 2005 r. i stanowi trzeci etap planowania strategicznego zapoczątkowanego w 1999 r. przez władze regionu. Jest to podstawowy plan strategiczny wytyczający kierunki rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, który wyznacza ramy programowe dla powstających w regionie innych dokumentów planistycznych. Strategia ta jest przede wszystkim podstawą do przygotowania kolejnych regionalnych programów operacyjnych oraz działań lobbingowych w instytucjach krajowych zarządzających krajowymi programami operacyjnymi oraz krajowymi środkami finansowymi celem osiągnięcia części, leżących poza naszym regionalnym zasięgiem, celów rozwojowych województwa.

Strategia opiera się na koncepcji trzech płaszczyzn rozwoju obejmujących ludzi, gospodarkę i relacje między człowiekiem a gospodarką. Zostały one osadzone w środowisku przyrodniczym, ponieważ to w nim odbywają się wszelkie działania człowieka.

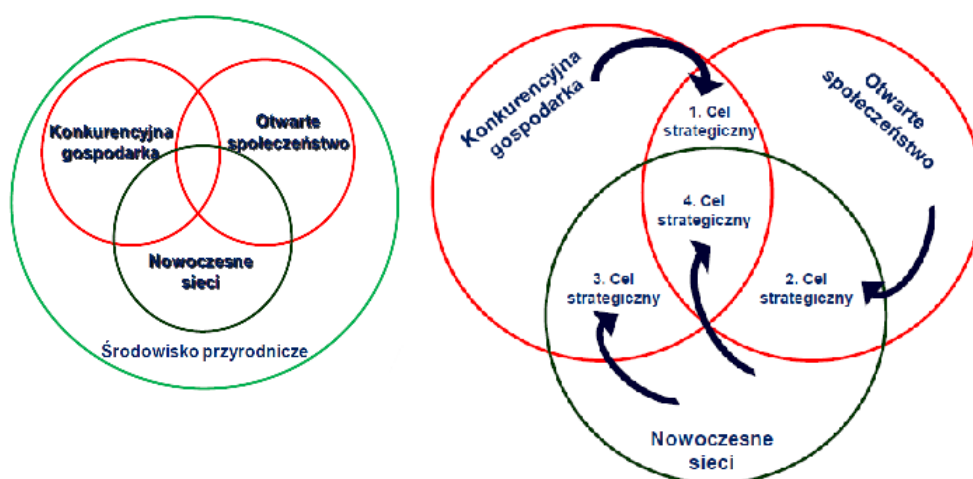
Na tej podstawie wyróżniono trzy priorytety strategiczne:

- konkurencyjna gospodarka,
- otwarte społeczeństwo,
- nowoczesne sieci.

Strategia zakłada realizację czterech celów strategicznych:

- wzrost konkurencyjności gospodarki - wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji, wzrost innowacyjności firm oraz wzrost liczby miejsc pracy,
- wzrost aktywności społecznej - rozwój kapitału społecznego oraz wzrost dostępności i jakości usług publicznych,
- wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych - doskonalenie administracji oraz intensyfikacja współpracy międzyregionalnej,
- stworzenie nowoczesnej infrastruktury rozwoju - zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności, dostosowana do potrzeb sieć nośników energii oraz poprawa jakości i ochrona środowiska.

Cele strategiczne wynikają z przyjętych trzech priorytetów i uwzględniają fakt zależności między nimi.

Rycina 2. Priorytety i cele strategiczne

Źródło: www.strateg.stat.gov.pl

Jako dokument nowej generacji zawiera kilka elementów wzbogacających dotychczasowe planowanie strategiczne, tj. przede wszystkim dziewięć obszarów strategicznej interwencji odzwierciedlających potencjały rozwojowe i problemy Warmii i Mazur w układzie terytorialnym oraz zidentyfikowane trzy inteligentne specjalizacje województwa (ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz drewno i meblarstwo).

Dokument przedmiotowej strategii wojewódzkiej to zbiór wskazówek zarówno dla podmiotów publicznych jak i prywatnych, do podejmowania działań inwestycyjnych oraz spajających Warmię i Mazury z regionami Europy.

▪ **Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014 - 2020**

W dniu 8 kwietnia 2014 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, który został skierowany do Komisji Europejskiej 10 kwietnia 2014 r.

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury jest wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych. Do priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury zalicza się:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
2. Kadry dla gospodarki
3. Cyfrowy region
4. Efektywność energetyczna
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
6. Kultura i dziedzictwo
7. Infrastruktura transportowa
8. Obszary wymagające rewitalizacji
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
10. Regionalny rynek pracy
11. Włączenie społeczne

- **Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018**

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem realizacji polityki ekologicznej Państwa w województwie warmińsko-mazurskim. Określa zadania służące poprawie stanu środowiska oraz bezpieczeństwa ekologicznego jego mieszkańców. Zapewnia ciągłość działań związanych z tworzeniem warunków zrównoważonego rozwoju województwa. Jest kontynuacją i rozszerzeniem zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014.

Celem Programu Ochrony Środowiska jest: Ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Priorytety i kierunki działań:

- I. Doskonalenie działań systemowych.
- II. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.
- III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Priorytet I. Doskonalenie działań systemowych:

Kierunki działań:

- I.1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategicznych programach rozwoju województwa;
- I.2. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej dla realizacji celów Programu Ochrony Środowiska;
- I.3. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- I.4. Rozwój systemu ek zarządzenia;
- I.5. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- I.6. Rozwój badań i postęp techniczny w dziedzinie ochrony środowiska;
- I.7. Wzrost odpowiedzialności za szkody w środowisku;
- I.8. Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym;
- I.9. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- I.9.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- I.9.2. Wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez samorządy i ich jednostki organizacyjne, ekologiczne organizacje pozarządowe, grupy obywatelskie, Lasy Państwowe, parki krajobrazowe;

I.9.3. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, w tym tzw. „zielonych szkół”;

I.9.4. Opracowanie i realizacja lokalnych programów edukacyjnych uwzględniających specyfikę środowiska, lokalną tożsamość i tradycję kulturową, dla różnych grup odbiorców;

I.9.5. Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych i izb edukacyjnych.

• **Priorytet II: Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych**

Kierunki działań:

II.1. Ochrona przyrody i krajobrazu;

II.1.1. Prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej;

II.1.2. Rozwój form ochrony przyrody;

II.1.3. Opracowywanie i realizacja planów ochrony;

II.1.4. Zapewnienie integralności przyrodniczej województwa;

II.1.5. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody;

II.1.6. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie rolniczym;

II.1.7. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim;

II.1.8. Ograniczanie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz przyrodniczy i kulturowy oraz obiekty zabytkowe poprzez wieloaspektową analizę potencjalnych oddziaływań i określanie warunków lokalizacji nowych inwestycji;

II.2. Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;

II.2.1. Okresowe rewizje planów urządzania lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych, kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów;

II.2.2. Uzupelnianie i aktualizacja planów urządzania lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;

II.2.3. Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasu, programów ochrony przyrody nadleśnictw oraz programu gospodarczo-ochronnego Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie”;

II.2.4. Aktualizacja programu zwiększania lesistości i kontynuacja zalesień, z uwzględnieniem potrzeb ochrony wartościowych siedlisk

nieleśnych, kształtowania korytarzy ekologicznych i rekultywacji terenów zdegradowanych;

II.2.5. Rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów;

II.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody;

II.3.1. Ochrona przed deficytem wody;

II.3.2. Ochrona przed powodzią;

II.3.3. Ochrona zasobów wód podziemnych;

II.4. Ochrona powierzchni ziemi - stosowanie urządzeń zabezpieczających glebę przed zanieczyszczeniem;

II.5. Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi;

II.6. Ochrona klimatu;

II.7. Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi.

• **Priorytet III: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego**

Kierunki działań:

III.1. Ograniczanie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia;

III.1.1. Koordynacja działań z zakresu monitoringu zagrożeń dla zdrowia mieszkańców;

III.1.2. Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii;

III.1.3. Sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii;

III.1.4. Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii;

III.1.5. Prowadzenie rejestru awarii EKOAWARIE, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych;

III.1.6. Analizowanie sytuacji dotyczącej stanu zaopatrzenia ludności w wodę do picia o dobrej jakości oraz, w miarę potrzeb, inicjowanie działań naprawczych;

III.2. Poprawa jakości powietrza;

III.2.1. Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii;

III.2.2. Ograniczenie emisji ze środków transportu;

III.2.3. Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii;

III.2.4. Opracowanie i wdrożenie programów ochrony powietrza dla stref, dla których nastąpiło przekroczenie standardów jakości powietrza;

III.2.5. Prowadzenie monitoringu powietrza atmosferycznego;

III.3. Poprawa jakości wód;

III.4. Doskonalenie gospodarki odpadami;

III.5. Ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych;

III.5.1. Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w aparaturę do badań akustycznych i promieniowania elektromagnetycznego;

III.5.2. Prowadzenie monitoringu hałasu i pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne;

III.5.3. Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy *Prawo ochrony środowiska*, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej;

III.5.4. Opracowanie programów ochrony przed hałasem na terenach, gdzie przekracza on wartość dopuszczalną i realizacja przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych dla zmniejszenia poziomu hałasu;

III.5.5. Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych przez np. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień, budowę ekranów akustycznych;

III.5.6. Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu);

III.5.7. Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu;

III.5.8. Propagowanie transportu intermodalnego (szynowo - drogowego);

III.5.9. Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo;

III.5.10. Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;

III.6. Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku.

▪ **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego**

Cele zagospodarowania przestrzennego wynikają z diagnozy prospektywnej rozwoju województwa, stanowią one definicję przestrzenną celów określonych w *Strategii rozwoju społeczno - gospodarczego województwa* oraz korelację z celami wynikającymi z *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*. Porządkują one obraz stanu istniejącego i intencje przyszłego działania, odpowiadając

bezpośrednio na zidentyfikowane problemy, ograniczenia rozwoju, bariery i konflikty, a także na efektywne wykorzystanie rezerw.

Nadrzędnym celem, do którego należy dążyć jest: Ukształtowanie rozwoju przestrzennego województwa tak, by było to atrakcyjne, przyjazne i wyjątkowe miejsce zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju społeczno - gospodarczego w kraju i Europie.

Osiągnięcie celu nadrzędnego możliwe będzie poprzez realizację następujących celów generalnych, a w ich ramach określonych celów strategicznych.

Cele generalne:

1. Kształtowanie struktur przestrzennych województwa zapewniających spójność regionu i likwidację dysproporcji rozwoju społeczno - gospodarczego, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju.
2. Podnoszenie konkurencyjności, innowacyjności i atrakcyjności regionu.
3. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.
4. Podnoszenie bezpieczeństwa państwa.

Przyjmuje się następujące naczelną zasady gospodarowania przestrzenią w województwie warmińsko-mazurskim:

- utrzymanie w rozwoju zrównoważonym środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego poprzez zastosowanie właściwej skali i stopnia koncentracji zagospodarowania przestrzeni;
- wielofunkcyjny rozwój struktur przestrzennych zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich;
- nadrzędność rozwoju jakościowego nad ilościowym we wszystkich aspektach zagospodarowania przestrzennego.

▪ **Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2011 - 2016**

Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011 - 2016 stanowi realizację przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy, jak również ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wojewódzki plan gospodarki odpadami opracowany został w celu osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa, wdrażania hierarchii postępowania z

odpadami, zasady bliskości, a także stworzenia w województwie zintegrowanej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Wojewódzki plan gospodarki odpadami jest zgodny z przepisami prawa krajowego i unijnego w zakresie gospodarki odpadami oraz z zapisami zawartymi w Krajowym planie gospodarki odpadami 2014. Służy realizacji zawartych w nim celów.

Cele główne:

Zgodnie z Krajowym planem gospodarki odpadami 2014 jako główne cele w gospodarce odpadami w województwie warmińsko-mazurskim przyjmuje się:

1. utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
2. zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
3. zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
4. wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
5. współpraca z ministrem właściwym do spraw środowiska przy prowadzeniu bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO);
6. minimalizację ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych przy jednoczesnym zwiększaniu ilości tych odpadów poddawanych procesom odzysku;
7. rozwój systemu zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych.

Jako cele szczegółowe w gospodarce odpadami w województwie warmińsko - mazurskim przyjmuje się:

1. objęcie wszystkich mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku;
2. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby w 2013 roku nie było składowanych więcej niż 50%, a w 2020 roku nie więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 roku;
3. zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku;
4. przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę

możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% masy do 2020 roku;

5. objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców najpóźniej do końca 2013 roku;

6. zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów wyznaczonych przez Unię Europejską oraz rekultywacja składowisk zamkniętych;

7. rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów ZSEiE, wielkogabarytowych oraz odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych.

POWIATOWE I GMINNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

▪ Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2010-2013

Głównym celem *Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2010-2013* jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Ełk, która ma być formą realizacji polityki ekologicznej państwa, województwa, powiatu i gminy w skali regionu. Dokument w pełni odzwierciedla tendencje europejskiej polityki ekologicznej, której główne cele to:

- ❖ zasada zrównoważonego rozwoju,
- ❖ zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach:
 - sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
 - równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- ❖ zasada przezorności,
- ❖ zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- ❖ zasada prewencji,
- ❖ zasada „zanieczyszczający płaci”,
- ❖ zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Program uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju gminy, a ponadto określa priorytetowe działania ekologiczne oraz harmonogram zadań ekologicznych. Nadrzędnym przyjętym celem

strategicznym wspomagającym zrównoważony rozwój na obszarze Gminy Miasta Elk jest: Zrównoważony rozwój Miasta Elk, jako szansa zachowania wysokiej jakości środowiska i poprawy warunków życia mieszkańców.

Na podstawie opracowanej diagnozy i analizy dokumentów wyższego rzędu zarówno na szczeblu europejskim i krajowym, a szczególnie priorytetów zawartych w powiatowym i wojewódzkim programie ochrony środowiska zaproponowano trzy cele strategiczne, obejmujące najważniejsze obszary problemowe (społeczeństwo, gospodarka i ochrona środowiska), które mają wpływ na rozwój i przyszły kształt miasta. Realizacji celu nadrzędnego mają sprzyjać cele strategiczne (długookresowe) przez cele krótkoterminowe:

Cele długoterminowy nr 1: Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, realizowany przez cele krótkoterminowe:

1. Skuteczną ochronę środowiska naturalnego:

- zapobieganie tworzeniu się barier ekologicznych oraz likwidacji już istniejących,
- stosowanie instrumentów prawno - ekonomicznych w zasięgu samorządu miasta (kar, kontroli) oraz ich egzekwowanie,
- zagospodarowanie przestrzenne z uwzględnieniem przede wszystkim wymogów ochrony środowiska,
- systematyczna aktualizacja strategicznych dla miasta dokumentów pod kątem wymogów ochrony środowiska, przyrody oraz ochrony krajobrazu,
- ochrona linii brzegowych jezior i rzeki w szczególności poprzez konsekwentne utrzymanie stref ochrony tych zbiorników,
- kontrola ruch turystycznego.

2. Zachowanie istniejącego świata roślin i zwierząt:

- ochrona ekosystemów wodnych,
- ochrona terenów przyrodniczo cennych,
- zachowanie równowagi gatunkowej.

3. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych:

- dążenie do harmonii zabudowy z krajobrazem,
- niedopuszczanie do trwałych zmian rzeźby terenu na dużych powierzchniach.

4. Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych:

- racjonalne zużycie wód, materiałów i energii,
- ograniczenie zużycia wody w przemyśle.

Cel strategiczny 2: Poprawa jakości środowiska, realizowany przez cele krótkoterminowe:

5. Ochrona jakości wód:

- modernizacja oczyszczalni ścieków,
- wyposażenie sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające,
- rekultywacja zdegradowanych systemów wodnych,
- kontrola przestrzegania wymogów stref ochrony wód podziemnych,
- ochrona stref litoralnych zbiorników wodnych,
- poprawa gospodarki wodno - ściekowej aglomeracji Ełk.

6. Ochrona powierzchni ziemi:

- właściwe użytkowanie rolnicze gleb (w tym odpowiednie nawożenie),
- rekultywacja gruntów zdegradowanych,
- ochrona gleb przed degradacją,
- ograniczenie przeznaczania gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej na cele nierolne i nieleśne,
- likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów,
- segregacja i selektywna zbiórka odpadów.

7. Ochrona powietrza atmosferycznego:

- opracowanie i wdrażanie programów redukcji emisji niskiej poprzez eliminację węgla jako paliwa,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- rozbudowa sieci gazowej,
- poprawa warunków ruchu drogowego.

8. Redukcja emisji hałasu:

- budowa ekranów akustycznych oraz tworzenie pasów zwartej zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu,
- stymulowanie zakładów przemysłowych do ograniczenia ich uciążliwości hałasowej,
- lokalizacja zakładów uciążliwych ze względu na poziom hałasu poza terenami zabudowanymi.

9. Utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania Elektromagnetycznego:

- zapewnienie właściwego poziomu ochrony ludności i środowiska przed ujemnymi skutkami promieniowania elektromagnetycznego.

10. Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom wynikającym ze stosowania substancji i preparatów niebezpiecznych:

- bieżąca aktualizacja tras przewozów substancji niebezpiecznych,

- kontrola instalacji i obiektów zawierających materiały niebezpieczne,
- utrzymanie sprawnego systemu alarmowego na wypadek zaistnienia poważnej awarii,
- gotowość do podjęcia eliminacji ewentualnych skutków wywołanych wystąpieniem poważnej awarii.

11. Usprawnienie systemu gospodarki odpadami:

- kierunki działań w tym zakresie powinny być uwzględnione w *Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasta Ełk*.

12. Ochrona bioróżnorodności:

- zalesienia na gruntach marginalnych,
- prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o plany urządzania,
- zachowanie siedlisk oraz miejsc rozrodu gatunków chronionych i rzadkich,
- czynna ochrona cennych gatunków flory i fauny,
- objęcie ochroną prawną obszarów cennych przyrodniczo (podniesienie rangi formy ochrony).

Cel strategiczny 3: Edukacja ekologiczna realizowany przez cel krótkoterminowy:

13. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców miasta:

- prowadzenie i wspieranie akcji edukacyjnych dla osób dorosłych,
- opracowanie programu edukacji ekologicznej,
- organizacja warsztatów ekologicznych,
- organizacja i wspieranie konkursów, olimpiad ekologicznych,
- podniesienie znaczenia edukacji ekologicznej w działalności samorządu,
- popularyzacja ochrony przyrody,
- upowszechnienie wiedzy o środowisku i jego ochronie wśród: urzędników, instytucji, lokalnych przedsiębiorców, pracowników m.in.: w zakresie systemów zarządzania środowiskiem oraz mechanizmów ich wdrażania, odpowiedzialności administracyjnej i cywilno-prawnej za szkody wyrządzone w środowisku oraz wiedzy w zakresie gospodarki odpadami.

- **Program Ochrony Środowiska na lata 2014 -2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021 dla Gminy Ełk**

Program na szczeblu jednostki samorządowej (gminy wiejskiej) ma na celu wdrożenie *Polityki Ekologicznej Państwa* oraz założeń wynikających z innych dokumentów strategicznych kraju, województwa warmińsko -

mazurskiego oraz powiatu etckiego w celu stworzenia warunków niezbędnych do ochrony środowiska. Istotą *Programu* jest wyznaczenie celów strategicznych jak i działań służących poprawie stanu środowiska. Cele zostały wyznaczone poprzez analizę stanu poszczególnych elementów środowiska, pozwalającą na identyfikację obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska na obszarze gminy Etk.

Nadrzędny cel *Programu* został sformułowany w następujący sposób:

**Czyste środowisko naturalne szansą na promocję i rozwój turystyczny
Gminy Etk**

Powyższy nadrzędny cel będzie realizowany poprzez cele i zadania ekologiczne gminy, stanowiące zestaw pożądanych (wskazywanych) kierunków do realizacji lub zaniechania, mających w efekcie poprawić stan jakości środowiska, zachować lub ochronić wartościowe komponenty środowiska oraz dać narzędzie do racjonalnego korzystania ze środowiska. Realizacja *Programu* odbywać się będzie w oparciu o cele długoterminowe dla każdego z priorytetów ekologicznych. Cele długoterminowe zakładają perspektywę czasową do 2021 r. W ramach celów długoterminowych, wyznaczono cele krótkoterminowe, zakładane do realizacji w latach 2014 - 2017.

Wyznaczono 10 priorytetów ekologicznych Gminy Etk:

1. Racjonalna gospodarka wodna
2. Ochrona przyrody i krajobrazu
3. Ochrona powietrza atmosferycznego
4. Ochrona przed hałasem
5. Ochrona przed PEM
6. Ochrona powierzchni ziemi
7. Racjonalna gospodarka odpadami
8. Rozwój zielonej gospodarki
9. Rozwój turystyki ekologicznej
10. Edukacja ekologiczna

▪ **Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019**

Zasadniczym celem Programu Ochrony Środowiska Powiatu Etckiego jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju powiatu, która ma być realizacją polityki ekologicznej państwa w skali regionu. Kompleksowe ujęcie problematyki środowiska umożliwi wykorzystanie Programu do następujących celów:

- rozwiązywanie ważnych problemów i eliminowanie zagrożeń środowiska w powiecie poprzez podejmowanie wspólnych działań;
 - podejmowanie decyzji w zakresie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska i finansowanie inwestycji ekologicznych;
 - kreowanie regionalnej polityki ochrony i racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych;
 - koordynowanie i intensyfikowanie działań na rzecz ochrony środowiska, realizowanych przez jednostki samorządu, administrację publiczną, jak również jednostki gospodarcze, instytucje oraz organizacje społeczne.
- Celem strategicznym Powiatu Ełckiego w zakresie ochrony środowiska jest:

Ochrona zasobów, poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców.

Cele główne i szczegółowe:

- I. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych.
 1. Skuteczna ochrona środowiska naturalnego.
 - 1.1. Rozwój form ochrony przyrody.
 - 1.2. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody.
 - 1.3. Ochrona różnorodności przyrodniczej.
 - 1.4. Ograniczenie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz przyrodniczy i kulturowy oraz obiekty zabytkowe.
 2. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych.
 3. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.
 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody.
 - 4.1. Ochrona przed deficytem wody.
 - 4.2. Ochrona przed powodzią.
 - 4.3. Ochrona zasobów wód podziemnych.
 5. Ochrona powierzchni ziemi.
 6. Ochrona kopalin.
 7. Ochrona klimatu.
- II. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
 1. Poprawa jakości wód.
 2. Poprawa jakości powietrza.
 - 2.1. Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii.
 - 2.2. Ograniczenie emisji ze środków transportu.
 - 2.3. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł emisji.

2.4. Ograniczenie emisji z procesów przemysłowych poprzez modernizację i hermetyzację procesów technologicznych oraz wprowadzenie nowych proekologicznych technik spalania paliw.

2.5. Prowadzenie monitoringu powietrza.

3. Poprawa klimatu akustycznego.

4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

5. Doskonalenie gospodarki odpadami.

6. Ograniczenie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia.

7. Ograniczenie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku.

III. Edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w działaniach.

1. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

2. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.

2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej.

2.2. Wspieranie działań edukacyjnych prowadzonych przez samorządy, ich jednostki, ekologiczne organizacje pozarządowe i inne podmioty.

2.3. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej w tym „zielonych szkół”.

2.4. Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych itp.

▪ **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020**

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Ełku została przyjęta przez Radę Miasta w 2004 roku. Stanowi ona kompleksową koncepcję określającą cele rozwoju oraz warunki, zasady i etapy ich osiągnięcia. Celem dokumentu jest rozwój miasta w aspekcie gospodarczym, społecznym, przestrzennym i środowiskowym, skupiający poprawę jakości życia mieszkańców.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020 jest spójna ze strategią województwa i w pełni uwzględnia cele i priorytety w niej zawarte. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko - Mazurskiego jest podstawowym dokumentem który tworzy ramy programowe dla Strategii Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020.

▪ **Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji Emisji CO₂ do 2020 roku**

W dniu 30 marca 2010 roku Miasto Ełk przystąpiło do „Porozumienia Burmistrzów” - europejskiej inicjatywy na rzecz ochrony klimatu, a tym

samym Miasto podjęło zobowiązanie, że wykroczy poza cele unijnej polityki klimatyczno-energetycznej, podejmując działania w celu zmniejszenia do 2020 roku emisji dwutlenku węgla w podlegających jej jednostkach terytorialnych o co najmniej 20% w stosunku do roku bazowego. W tym celu, zgodnie z założeniami Porozumienia, Miasto podjęło się inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych oraz opracowania na jej podstawie działań na rzecz zrównoważonej energii.

Zgodnie z wytycznymi „Porozumienia Burmistrzów” działaniami objęto zużycie energii i związaną z nim emisję CO₂ w następujących sektorach:

- obiekty komunalne,
- budynki mieszkalne,
- oświetlenie uliczne,
- transport.

Jako rok bazowy, w stosunku do którego miasto będzie ograniczać emisje CO₂, przyjęto rok 2006 oraz w niektórych obszarach rok 2007. W celu obliczenia emisji określa się zużycie nośników energii finalnej na obszarze Miasta Etku, w podziale na poszczególne sektory (obiekty komunalne, transport, itp.). Pod pojęciem nośników energii rozumie się paliwa, energię elektryczną oraz ciepło sieciowe w zużyciu bezpośrednim.

Działania ujęte w niniejszym opracowaniu można podzielić na dwa rodzaje. Pierwszy rodzaj to działania, których efektem końcowym jest poprawa efektywności energetycznej, a więc w konsekwencji zmniejszenie ilości zużywanej energii. Drugi rodzaj to działania mające na celu zmianę lokalnej struktury energetycznej na taką, w której efekt końcowy zmniejszenia emisji uzyskuje się poprzez zmianę sposobu generacji wykorzystywanej energii. Działania drugiego typu uwzględniają wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, a także źródeł emitujących mniej gazów cieplarnianych niż używane obecnie.

Celem redukcji emisji CO₂ w mieście Etku jest osiągnięcie w 2020 roku poziomu emisji mniejszego o co najmniej 20% w stosunku do poziomu z 2006 roku, z wykluczeniem emisji z sektora przemysłowego. W wartościach bezwzględnych za cel przyjmuje się redukcję emisji w określonych obszarach o minimum 16 708 Mg CO₂.

Działania realizowane od 2006r. oraz przewidziane do realizacji do 2020 r.:

Działanie 1: Termomodernizacja obiektów komunalnych:

Termomodernizacja obiektów komunalnych ma przyczynić się do polepszenia ich efektywności energetycznej, a co za tym idzie do obniżenia zużycia energii i kosztów jej zakupu. Jest planowana termomodernizacja 20 obiektów komunalnych. W ramach działań termomodernizacyjnych planowana jest wymiana okien, docieplenie ścian, dachów i modernizacja instalacji c.o.

Działanie 2: Modernizacja oświetlenia ulicznego:

W celu ograniczenia zużycia energii elektrycznej na cele oświetleniowe planowana jest kompleksowa modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy miasta Ełk. W ramach przedsięwzięcia planuje się modernizację 1 269 szt. punktów świetlnych z 2 986 istniejących w 2006r. Realizacja inwestycji pozwoli na znaczną poprawę efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego i znacznie poprawi standard oświetlenia i bezpieczeństwa na ulicach.

Działanie 3: Termomodernizacja obiektów mieszkalnych:

Termomodernizacja obiektów mieszkalnych w zasobach spółdzielni mieszkaniowych ma przyczynić się do polepszenia ich efektywności energetycznej, obniżenia zużycia energii i kosztów jej zakupu. W ramach działań termomodernizacyjnych planowana jest wymiana okien, docieplenie ścian oraz docieplenie dachów. Dane do obliczenia efektu emisji wykorzystano z audytów energetycznych budynków poddanych termomodernizacji oraz przy założeniu wykonania termomodernizacji w 50% budynków będących w zasobach obu spółdzielni.

Działanie 4: Wymiana taboru autobusów komunikacji miejskiej na energooszczędne i o niskiej emisji spalin.

Zakłada się redukcję zużycia paliwa oraz emisji CO₂ w taborze MZK o około 20%. Możliwych jest kilka wariantów wymiany autobusów na energooszczędne:

1. Pojazdy hybrydowe - jednostka napędowa składa się z silnika wysokoprężnego, silnika elektrycznego zasilanego z baterii akumulatorów, które ładowane są podczas hamowania autobusu, dzięki czemu nie wymagają zewnętrznych źródeł zasilania. Dzięki odpowiedniemu

oprogramowaniu i sterownikom, wszystko odbywa się automatycznie bez udziału kierowcy. Dodatkowo autobus posiada urządzenie typu "start/stop", które po zatrzymaniu pojazdu automatycznie wyłącza silnik, a następnie uruchamia go przy ruszaniu. Dzięki temu autobus w rejonie przystanków radykalnie zmniejsza emisję zanieczyszczeń. Dzięki takiemu rozwiązaniu autobus może zużywać do 24% paliwa mniej w porównaniu z tradycyjnym napędem. Ponadto znacznie ograniczona jest emisja szkodliwych związków.

2. Pojazdy na gaz CNG - autobus miejski napędzany sprężonym gazem ziemnym. Gazowy napęd pozwala zredukować emisję substancji szkodliwych o 85% a w wypadku cząstek stałych niemal o 100%, w stosunku do napędów tradycyjnych. Gaz ziemny to paliwo ekologiczne - składa się w większości z metanu. Silniki aut napędzanych CNG pracują ciszej. Wszystko przez niższą prędkość spalania. Oprócz tego gaz ten już teraz spełnia wszystkie obowiązujące i przyszłe normy zanieczyszczeń przewidziane przez Unię Europejską.

3. Pojazdy z wysokosprawnymi i niskoemisyjnymi silnikami nowej generacji spełniające wymagania norm emisji spalin Euro 5 i 6 - zakup nowych autobusów z ww. silnikami pozwoli ograniczyć zużycie paliwa do 25%.

4. Wprowadzenie linii komunikacyjnych trolejbusowych.

Działanie 5: Zmiana systemu źródeł ogrzewania w budynkach jednorodzinnych oraz wielorodzinnych z ogrzewaniem piecowym:

Zakłada się, że działania związane ze zmianą stosowanego paliwa oraz modernizacją kotłowni podejmowane przez mieszkańców z inspiracji lub przy wsparciu gminy miasta Etk pozwolą na obniżenie o 50% do 2020 roku emisji związanej ze spalaniem węgla kamiennego dla celów grzewczych. W celu zaktywowania mieszkańców do modernizacji systemów grzewczych planuje się opracowanie nowego regulaminu dofinansowania modernizacji źródeł ciepła.

Działanie 6: Zmiana zachowań mieszkańców będąca następstwem akcji promocyjnych i informacyjno-edukacyjnych prowadzonych przez gminę:

W ramach tego działania prowadzone będą różnego rodzaju akcje o charakterze promocyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym mające na celu uświadomienie mieszkańcom potencjału oszczędności energii

wiążące się z termomodernizacją budynków, zmianą stosowanego paliwa, wykorzystaniem OZE oraz zmianą zachowań. Planowane są m.in. takie działania jak:

- organizacja lekcji o tematyce OZE w Centrum Edukacji Ekologicznej - w trakcie lekcji uczniowie będą mogli zwiększyć swoją wiedzę na temat efektywności energetycznej i wykorzystania OZE oraz uzyskać szereg praktycznych porad w tym zakresie. Dzieci i młodzieży mają największy potencjał, jeżeli chodzi o wprowadzanie pozytywnych zmian w utartych wzorcach zachowań,
- utworzenie stałego działu na stronie WWW miasta związanego z oszczędnością energii w budownictwie mieszkaniowym oraz z inicjatywą „Porozumienie Burmistrzów”. Informacje na stronie www powinny podawać przykładowe pomysły oraz ogólne informacje o oszczędności energii i pieniędzy na skutek przeprowadzenia działań związanych z poprawą efektywności energetycznej,
- organizacja wycieczek dla młodzieży szkolnej do obiektów i instalacji wykorzystujących energię odnawialną w regionie,
- prowadzenie bazy danych na temat różnych programów dofinansowania do projektów termomodernizacyjnych i zakładających wykorzystanie OZE realizowanych przez osoby prywatne.

Działanie 7: Monitoring zużycia energii:

Wprowadzenie systemu monitoringu zużycia mediów opartego na zdalnym odczycie liczników umożliwi utworzenie w gminie kompleksowego systemu zarządzania gospodarką energetyczną oraz identyfikację potencjału oszczędności energii. Zgodnie z danymi zawartymi w literaturze, rozpoczęcie monitoringu zużycia energii elektrycznej pozwala na osiągnięcie oszczędności na poziomie minimum 5%. Oszczędności te wynikają ze zmiany sposobu eksploatacji odbiorników energii, zmian organizacyjnych oraz formalno-prawnych (dostosowanie taryf, mocy zamówionych). W pierwszej fazie monitoringiem ma zostać objęty sektor komunalny, tj. obiekty Urzędu Miasta, obiekty oświaty i kultury, obiekty sportowe, oraz oświetlenie uliczne.

Działanie 8: Zielone zakupy - wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju przy zakupach dla Urzędu Miasta Ełk

Koncepcja „zielonych zakupów” bierze się z możliwości określenia warunków i parametrów kupowanych produktów i usług przez kupującego. W praktyce są możliwości realizacji tej koncepcji poprzez określanie takich kryteriów w przetargach i zakupach „z wolnej ręki”, które uwzględniają cele ograniczania emisji gazów cieplarnianych przez gminę. W polskim prawie istnieją zapisy umożliwiające określanie takich kryteriów (w szczególności art. 30 ust. 6 i art. 91 ust.2 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych). W celu ujednoczenia wymogów oraz ułatwienia pracy osobom, które odpowiedzialne są za przetargi, należy stworzyć wewnętrzne procedury Urzędu Miasta. Procedury będą odnosiły się do zapisów, które powinny znaleźć się w SIWZ w celu uwzględnienia zasad zrównoważonego rozwoju jak i dążenia gminy do zredukowania emisji gazów cieplarnianych.

▪ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy na lata 2013-2022

Zgodnie z zapisami prawa, organizatorem publicznego transportu zbiorowego, w zależności od zasięgu przewozów, jest gmina, związek międzygminny, powiat (miasto na prawach powiatu), związek powiatów, województwo lub minister właściwy do spraw transportu. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o *publicznym transporcie zbiorowym* (Dz. U. 2011 nr 5 poz. 13 ze zm.), powierza organizatorowi do wykonania trzy zadania:

1. planowanie rozwoju transportu,
2. organizowanie publicznego transportu zbiorowego,
3. zarządzanie publicznym transportem zbiorowym.

Podstawowym celem opracowania planu transportowego jest poprawa jakości systemu transportowego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jakość systemu transportowego będzie bowiem decydującym czynnikiem, warunkującym jakość życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy obszaru objętego planem transportowym. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju będzie zapewniało równowagę między aspektami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi i ochroną środowiska. Tak sformułowany cel nadrzędny planu transportowego

powinien być osiągnąć poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu - instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych,

Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego - instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów,

Cel 3. Integracja systemu transportowego - w układzie gałęziowym i terytorialnym,

Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki obszaru - instrument rozwoju gospodarczego,

Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa - radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu,

Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.

Kierunki rozwoju transportu publicznego w Ełku i w gminach ościennych powinny być zgodne ze „zrównoważonym rozwojem podstawowych funkcji zagospodarowania miasta, zakładającym harmonizowanie interesów publicznych i prywatnych z zachowaniem wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych”. Determinantami określającym kierunki rozwoju transportu publicznego, są:

- prognozy popytu tego transportu, uwzględniające uwarunkowania demograficzne, społeczne i gospodarcze, źródła ruchu,);
- uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta;
- przewidywane kierunki zmian i rozwoju w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta, szczegółowo opisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- założenia rozwoju systemu komunikacyjnego;
- zasady dostępu do infrastruktury komunikacyjnej;
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska naturalnego.

Do głównych uwarunkowań rozwoju sieci transportu publicznego do 2022 r. należą:

- budowa parkingów w mieście, rozważenie możliwości wprowadzenia systemu „Parkuj i Jedź” (P&R) na obrzeżach miasta albo w rejonie Dworca Kolejowego lub Autobusowego;
- wprowadzenie strefy parkowania w centrum miasta;
- budowa węzłów przesiadkowych, przede wszystkim budowa Zintegrowanego Węzła Przesiadkowego w rejonie Dworca Kolejowego i Autobusowego (w porozumieniu z władzami samorządowymi powiatu oraz z prywatnymi właścicielami tych obiektów);
- skomunikowanie komunikacji miejskiej z komunikacją dalekobieżną- chodzi tu przede wszystkim o połączenia autobusowe przewoźników prywatnych oraz połączenia kolejowe (skoordynowanie rozkładów jazdy komunikacji miejskiej z transportem regionalnym kolejowym i autobusowym);
- nadanie priorytetu komunikacji miejskiej na głównych skrzyżowaniach;
- ułatwienie dostępności do komunikacji miejskiej osobom niepełnosprawnym poprzez usuwanie barier architektonicznych oraz wprowadzanie niskopodłogowych autobusów;
- wprowadzenie niskoemisyjnego taboru.

▪ **Program Rewitalizacji Ełku**

Program Rewitalizacji Ełku został opracowany w celu określenia i zidentyfikowania potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanych społecznie i ekonomicznie obszarów znajdujących się na terenie miasta Ełku w kontekście wykorzystania funduszy strukturalnych w latach 2007 - 2013. Podstawowym celem rewitalizacji jest przywrócenie dotychczasowych funkcji zdegradowanego społecznie, ekonomicznie, środowiskowo obszaru, bądź zmiana jego dotychczasowych funkcji na nowe.

Celem głównym rewitalizacji zdegradowanych obszarów miasta Ełk jest aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów zagrożonych marginalizacją i włączenie ich w procesy rozwojowe. Celem cząstkowym jest: zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i usług społecznych dla społeczności lokalnych, poprzez poprawę stanu infrastruktury, wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości i zaangażowanie miejscowych

instytucji i grup mieszkańców, by wykorzystać w sposób właściwy pomoc zewnętrzną i przezwyciężyć trudności.

Rewitalizacja Miasta Ełku jest kompleksowym programem remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranych obszarach miasta, bezpośrednio powiązanych z rozwojem gospodarczym i społecznym. Program Rewitalizacji Ełku obejmuje działania we wszystkich dziedzinach życia miasta, a jego celem jest rozwój miasta poprzez wzrost gospodarczy, stopniową likwidację problemów społecznych oraz rozwiązanie problemów przestrzennych. Obszar rewitalizacji obejmuje swym zasięgiem teren Miasta Ełku.

Wyznaczono 7 obszarów priorytetowych koncentracji działań rewitalizacyjnych:

1. Obszar atrakcyjny turystycznie i sportowo - rekreacyjnie,
2. Obszar powojсковy,
3. Obszar zabudowy starej i jednorodzinnej,
4. Obszar śródmieścia,
5. Obszar zabudowy wielorodzinnej „Blokowiska”,
6. Obszar zielony (parki i cmentarze),
7. Obszar przemysłowy.

▪ **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełk na lata 2008 - 2018**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełku na lata 2008 - 2018 wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy miasta i na ich potrzeby. Strategia jest dokumentem, który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych oraz zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest zgodna z podstawowymi zasadami funkcjonowania społecznego, w szczególności zaś z zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej współodpowiedzialności. Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających na scenie publicznej. Strategia została zbudowana wokół następujących obszarów strategicznych, sformułowanych na podstawie diagnozy problemów społecznych miasta Ełk:

- Aktywna polityka społeczna wobec grup dotkniętych i zagrożonych marginalizacją oraz pomoc w ich reintegracji społecznej;

- Utworzenie i promowanie zintegrowanego i dynamicznego systemu pomocy efektywnie wspierającego dziecko i rodzinę;
- Stworzenie warunków dla godnego funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i starszych;
- Aktywna polityka zapobiegania i leczenia uzależnień;
- Promocja przedsiębiorczości i ograniczanie skutków bezrobocia;
- Wspieranie rozwoju zawodowego osób uczestniczących w rozwiązywaniu problemów społecznych w ramach społeczeństwa informacyjnego.

Celem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Ełk na lata 2008 - 2018” jest wytyczenie głównych kierunków zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej Miasta Ełk. Strategia powinna być realizowana z wykorzystaniem następujących zasad:

- Zasada pomocniczości:

Zgodnie z tą zasadą, Miasto koncentrować ma swe wysiłki na tych zadaniach, których wykonania nie może przekazać innym podmiotom, a które muszą zostać wykonane przez sektor publiczny. Zadania wytyczone w Strategii dotyczące pomocy mieszkańcom miasta, ale w dużej mierze wykonane muszą zostać przy współpracy adresatów Strategii z podmiotami publicznymi. Tam, gdzie jednostki społeczne będą w stanie poradzić sobie same ze swoimi problemami, instytucje publiczne ingerować nie będą.

- Zasada solidaryzmu:

Niektóre zadania i obowiązki muszą być rozłożone na wszystkich adresatów Strategii. Dotyczy to głównie zadań z zakresu walki z bezrobociem, pomocy osobom niepełnosprawnym, zapobieganiu dysfunkcjom rodziny.

- Zasada zrównoważonego rozwoju:

Rozwój społeczno - gospodarczy, przy realizacji projektów o dłuższym czasowo zasięgu, dokonywać się musi przy zachowaniu równowagi pomiędzy elementami ekologicznymi, społecznymi oraz przestrzennymi. Stanowi to warunek niezbędny do podniesienia poziomu życia mieszkańców Miasta.

- Zasada rozwoju wielokierunkowego:

W początkowym etapie wdrażania Strategii realizowane powinny być działania, w których miasto posiada już pewne doświadczenie i są one łatwiejsze do wykonania, w kolejnym etapie wdrażane powinny być innowacyjne przedsięwzięcia.

- Zasada równości szans w dostępie do świadczenia usług publicznych:

Zakłada się otwartość w dostępie do świadczeń i usług publicznych. Adresaci niniejszego dokumentu liczyć mogą na wsparcie ze strony Miasta skoncentrowane głównie na uczestniczeniu w systemie świadczeń: usług publicznych (kształcenia, ochrony zdrowia, mieszkania).

- *Zasada orientacji na mieszkańców:*

Władze Miasta, programując zadania, mają świadomość, że głównym podmiotem ich projektów są ludzie - społeczność lokalna Ełku, mająca swoje potrzeby, ambicje i umiejętności. Działania muszą być tak zaplanowane, by pobudzić aktywność mieszkańców.

- *Zasada współodpowiedzialności:*

Za kształt i realizację powyższej Strategii odpowiadają wszyscy, tj. władza Miasta Ełk, podmioty współpracujące i adresaci programów.

- *Zasada partnerstwa publiczno - prywatnego:*

Zasada ta umożliwia łączenie wysiłków finansowych władz lokalnych z pomocą sektora prywatnego, co sprzyja płynności wprowadzanych działań i tworzy dobre podłoże pod programowe konsorcja. Pozwala to na realizację ważnych przedsięwzięć społecznych oraz inwestycyjnych.

- *Zasada ciągłości działania:*

Gwarantuje efektywność rozwiązań systemowych służących minimalizowaniu źródeł bezpieczeństwa socjalnego.

▪ **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku. Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku**

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku to sukcesywne osiąganie przyjętych w gospodarce przestrzennej celów poprzez rozwój procesów urbanizacyjnych, realizowanych jako różnorodne funkcje, przypisywane szczególnym strefom i systemom tego miasta. Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego Ełku zostały sformułowane w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przestrzennych, przedstawionych w odrębnej części opracowania pod nazwą „Uwarunkowania rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta”.

Określony został cel generalny, cele główne i operacyjne, którym zostaną podporządkowane sposoby ich realizacji, przyjęte jako polityka zagospodarowania przestrzennego miasta.

Celem generalnym jest poprawa jakości życia mieszkańców miasta we wszystkich sferach funkcjonowania miasta w warunkach zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie celu będzie możliwe poprzez realizację określonych

zamierzeń, a w ich ramach celów strategicznych, które zostały określone dla poszczególnych stref.

Cele główne dla stref:

Strefa A - Centralna:

Wykształcenie centralnej strefy miejskiej o najwyższej jakości przestrzeni publicznej z koncentracją usług śródmiejskich i rewitalizacją istniejącej zabudowy.

Strefa B - Nowomiejska (Północna i Południowa):

Stworzenie warunków dla przestrzennego rozwoju terenów budowlanych w mieście oraz warunków dla powstania nowego ośrodka tożsamości miasta, będącego zarazem potencjałem rozwoju miasta w kierunkach północnym i południowym.

Strefa C - Ekonomiczna:

Zapewnienie możliwości rozwoju usług, przemysłu i wytwórczości, stanowiących podstawę rozwoju ekonomicznego miasta. Rozwój przedsiębiorczości na wytyczonych obszarach aktywności gospodarczej w granicach strefy.

Strefa D - Przyjeziorna (jezior: Etckiego i Selmęt Mały):

Ochrona i odpowiednie wykorzystanie środowiska przyrodniczego zarówno dla rozwoju funkcji wypoczynkowych, rekreacyjnych i turystycznych, w tym przestrzeni publicznych, jak i dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta. Wzmocnienie rangi miasta w kierunku rekreacyjno - turystycznym poprzez połączenie jezior: Sunowo, Etckiego i Selmęt Mały.

Cele główne dla systemów:

System komunikacji:

- poprawa systemu i stanu technicznego dróg, umożliwiająca sprawną obsługę wewnętrzną i tranzytową ruchu indywidualnego, towarowego i zbiorowego;
- poprawa warunków współistnienia komunikacji drogowej, kolejowej, rowerowej i pieszej;
- rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego, w tym realizacja obwodnicy miasta Etku.

System infrastruktury technicznej:

- dalszy rozwój i poprawa funkcjonowania systemu oraz stanu technicznego infrastruktury technicznej, umożliwiająca zapewnienie realizacji potrzeb w równowadze z wymaganiami ekonomicznymi i ochroną środowiska;
- modernizacja kanalizacji deszczowej.

System przyrodniczy miasta:

- ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie struktury przyrodniczej miasta poprzez rewitalizację i powiększenie terenów zieleni miejskiej.

System przestrzeni publicznej:

- podniesienie atrakcyjności przestrzennej miasta;
- poprawa warunków dla rozwoju funkcji ogólnomiejskiej;
- realizacja ogólnodostępnych przestrzeni publicznych;
- realizacja przystani wodnych i innych miejsc wypoczynku i rekreacji.

Cele operacyjne dla stref strukturalnych:

Strefa A - Centralna

- podniesienie jakości miejskiego ośrodka usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- ochrona i formowanie przestrzeni publicznych;
- ochrona i wykorzystanie walorów kulturowych w działaniach inwestycyjnych;
- podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych;
- stworzenie warunków dla działalności ofertowej miasta w zakresie zabudowy zgodnej z funkcją strefy centralnej;
- budowa parkingów w obrębie centrum miasta;
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;

Strefa B - Nowomiejska (Północna i Południowa)

- przekształcenie istniejącej, nieustalonej struktury funkcjonalno - przestrzennej w strukturę stabilną o wykształconej tożsamości;
- zapewnienie terenów rozwojowych miasta;
- wykształcenie czytelnego systemu przestrzeni publicznych, powiązanych z powstałymi strefami strukturalnymi;
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;

Strefa C - Ekonomiczna

- stworzenie podstaw w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej;
- kompleksowe tworzenie centrum przemysłowego o znaczeniu ponadlokalnym;
- zabezpieczenie przed rozproszeniem na obszarze miasta nowych inwestycji o funkcji przemysłowej;
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;

Strefa D - Przyjeziorna (jezior: Etckiego i Selmęt Mały)

- ochrona krajobrazowa pradoliny rzeki Etk na całej jej długości w obrębie miasta;
- zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych z zachowaniem warunków ekspozycji krajobrazu kulturowego;
- stworzenie bazy rekreacji i sportu;
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska;
- wyeksponowanie elementów identyfikacji przestrzennej Jeziora Etckiego poprzez realizację ogólnodostępnych obiektów sportowo - rekreacyjnych;
- wzmocnienie atrakcyjności turystycznej.

▪ **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Etk**

Ustalania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Etk określają:

- 1) Cele rozwoju gminy Etk;
- 2) Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz krajobrazu;
- 3) Zasady rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 4) Uwarunkowania rozwojowe i realizacyjne w tym obszary, dla których ustala się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów:

- wysokich walorach środowiska przyrodniczego w celu ochrony przed degradacją,
- przewidzianych pod rozwój osadnictwa w celu zagwarantowania racjonalności wykorzystania gruntów, ich funkcjonalność oraz właściwe walory architektoniczno - krajobrazowe,
- zabezpieczających możliwość realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych.

Przedmiotowe studium nakreśliło następujące cele rozwojowe Gminy Etk:

1. Cel generalny.

Ekorozwój - jako podstawowa zasada gospodarowania przestrzenią gminy. Oznacza to osiągnięcie wszechstronnego, zrównoważonego

i trwałego rozwoju społeczno - gospodarczego zapewniającego zaspokajanie bieżących potrzeb mieszkańców, tworzenie warunków umożliwiających wzrost cywilizacyjny ich życia i życia następnych pokoleń. Dokonywać się to musi przy zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego. Przekształcenie ekonomiczne, społeczne, techniczne i przestrzenne zapewnią będą:

- właściwą jakość środowiska.
 - właściwą kondycję zdrowotną lokalnych społeczności,
 - konserwatorską ochronę przyrody i dóbr kultury,
 - racjonalną gospodarkę zasobami,
 - proekologiczne metody i kierunki rozwoju.
2. Cele przestrzenne.
 3. Cele społeczno - ekonomiczne.
 4. Cele przyrodnicze.
 5. Cele kulturowe.

3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko, stanowi integralny element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów, zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2013.1235, ze zm.).

Informacje zawarte w *Prognozie* opracowane zostały stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu. Niniejsza *Prognoza* opiera się na zastosowaniu metod opisowych i porównawczych.

Dokonując oceny istniejącego stanu środowiska na obszarze objętym projektem *Strategii* oraz na obszarze, na który realizacja ustaleń może wywierać wpływ posłużono się następującymi dostępnymi środkami:

Opracowaniami WIOŚ :

- Raport o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego

w 2012 roku,

- Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2013-2015,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2013,
- Ocena jakości jezior badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku,
- Ocena jakości rzek badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku,
- Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego w 2010 roku,
- Stan akustyczny środowiska miasta Ełk w świetle badań monitoringowych hałasu komunikacyjnego w 2011 roku.

Informacjami zawartymi w Standardowych Formularzach Danych:

- SDF Natura 2000 Ostoja Poligon Orzysz PLB280014, data aktualizacji: 2013-10.
- SDF Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034, data aktualizacji: 2013-10.
- SDF Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH280041, data aktualizacji: 2014-01.

Informacjami i wnioskami zawartymi w innych opracowaniach:

- ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH28004,
- Uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Rozporządzenie Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,

- Rozporządzenie Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
- Zarządzenie Ministra Leśnictwa i przemysłu drzewnego z dnia 30 czerwca 1964r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Ostoja Bobrów Bartosze” M.P. z 1964 r. Nr 45, poz. 220,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018,
- Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2010-2013,
- Program Ochrony Środowiska na lata 2014 -2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021 dla Gminy Ełk,
- Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ełk,
- Projekt *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025*,
- Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanej Strategii Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025,
- Prognoza Oddziaływania na Środowisko Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełk na lata 2010-2013,
- Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku,
- Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Rewitalizacji Ełku do roku 2016,
- Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji emisji CO₂,
- Projekt Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034.

Analiza powyższych dokumentów przyczyniła się do ustalenia aktualnego stanu środowiska na terenie miasta Ełk i Gminy Ełk oraz pozwoliła ustalić wpływ realizacji ustaleń *Strategii* na stan poszczególnych komponentów środowiska, a także na stan i zachowanie zidentyfikowanych siedlisk i gatunków podlegających ochronie prawnej oraz korytarzy migracyjnych.

W celu dokonania oceny istniejącego stanu środowiska posłużono się także informacjami uzyskanymi z Urzędu Miejskiego w Elku i Urzędzie Gminy Elk.

Przy opracowaniu niniejszej *Prognozy* zastosowano metody opisowe i porównawcze. W początkowej fazie przygotowania *Prognozy oddziaływania na środowisko* zapoznano się z obowiązującymi dokumentami nadrzędnymi w stosunku do sporządzanej *Strategii*. Następnie na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska na terenie Miasta Elk i Gminy Elk zidentyfikowane zostały największe problemy środowiskowe. Kolejnym etapem było określenie powiązania pomiędzy założeniami projektowanego dokumentu, a istniejącymi problemami środowiskowymi. Późniejszy etap sporządzania *Prognozy* obejmował określenie wpływu realizacji celów wyznaczonych w *Strategii* na środowisko. Zastosowana w tym miejscu subiektywna ocena skutków porealizacyjnych jest spójna z wytycznymi określonymi w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2013. 1235, ze zm.).

Kolejnym krokiem podczas opracowywania *Prognozy* było określenie powiązania pomiędzy założeniami analizowanego dokumentu, a istniejącymi problemami środowiskowymi. Późniejszy etap sporządzania *Prognozy* obejmował określenie wpływu realizacji celów wyznaczonych w *Strategii*.

Podczas określania wpływu realizacji celów zawartych w przedmiotowej *Strategii* na środowisko zastosowano metodę macierzy interakcji. W wierszach siatki wpisano cele operacyjne, natomiast w kolumnach wskaźniki odpowiadające poszczególnym komponentom środowiska. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi zaznaczono symbolem:

(+) - realizacja zadania spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki,

(-) - realizacja zadania spowoduje negatywne oddziaływania i skutki,

(0) - realizacja zadania nie wpływa na środowisko.

Przy ocenie poszczególnych działań wzięto również pod uwagę wzajemne zależności poszczególnych elementów środowiska oraz ich oddziaływanie między sobą. Szczególny nacisk położono na oddziaływanie przyjętych działań na obszary cenne przyrodniczo, w tym Natura 2000.

Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe,

bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane. Następnie dokonano omówienia wszystkich ważniejszych oddziaływań i podsumowano wpływ poszczególnych celów na elementy środowiska.

4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025*, będą odbywały się za pomocą monitorowania, czyli sprawdzania postępów związanych z jego realizacją oraz oceny jego wykonania przez osoby odpowiedzialne za jego realizację. Monitoring polega na obserwacji efektów założonych wcześniej planów i analizie uzyskanych wyników, a w miarę potrzeb jeżeli zaszłaby taka potrzeba modyfikowania tych działań. Monitoringiem objęte będą postępy w realizacji *Strategii*. Głównymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację procesu monitoringu będzie Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełk we współpracy z Urzędem Gminy Ełk. Wydział Strategii i Rozwoju raz do roku w terminie do 30 czerwca będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji *Strategii*, którego zadaniem będzie udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące zarówno stopnia realizacji celów oraz wyciąganie wniosków z dotychczas podejmowanych decyzji i przedstawiał do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu. Sprawozdanie będzie przedkładane do publicznej wiadomości.

W zakresie projektów realizowanych w formule ZIT monitoring będzie prowadzony przez biuro Związku ZIT. Sprawozdanie będzie przygotowywane corocznie zgodnie z wytycznymi IŻ RPO WiM, a następnie przedkładane do zatwierdzenia przez Komitet Sterujący i przekazywane do oceny, i zatwierdzenia Komitetowi Monitorującemu RPO WiM. Cała *Strategia*, bądź jej część dotycząca ZIT, będzie mogła zostać poddana zewnętrznej ewaluacji (on-going, ex-post), w celu oceny efektów i jakości prowadzonych działań. Ewaluacja *Strategii* będzie koordynowana przez Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełk we współpracy z Urzędem Gminy Ełk, natomiast w części ZIT przez Biuro Związku ZIT. Ze względu na długookresowy charakter planowania, zmiany społeczno-gospodarcze, prawne, bądź organizacyjne należy uwzględnić system aktualizacji *Strategii*, którą będzie opracowywał Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miast Ełk we współpracy z Urzędem Gminy Ełk w zależności od potrzeb zgłoszonych przez komitet Sterujący. Wszystkie czynności związane z aktualizacją *Strategii* powinny być zgodne

z obowiązującą w Urzędzie Miasta Ełku procedurą nr PD 03/7/1 w sprawie tworzenia planów, programów i strategii rozwoju miasta. Wydział Strategii i Rozwoju po opracowaniu dokumentu aktualizacji *Strategii* składa wnioski do Komitetu Sterującego o przyjęcie projektu przygotowanego dokumentu i skierowanie do uchwalenia przez Radę Miasta i Radę Gminy. Rady podejmują uchwały o przyjęciu przedmiotowego opracowania bądź jego odrzuceniu. Natomiast aktualizacja *Strategii* w zakresie ZIT będzie dokonywana w oparciu o wytyczne IZ RPO WiM. Ocena stopnia realizacji *Strategii* wykonywana będzie na podstawie analizy wskaźników, odwołujących się do ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej MOF Ełk. Wskaźniki monitorowania powinny być uaktualniane w sprawozdaniach rocznych i stosowane przy ewaluacji *Strategii*. Są one środkiem dla prowadzenia systematycznej sprawozdawczości i analizy w całym okresie realizacji *Strategii*. Założono następującą listę wskaźników monitorowania:

Tabela 2. Wskaźniki monitorowania *Strategii*

Wskaźniki monitorowania	Jednostka miary	Wartość 2014	Wartość w badanym roku
Cel główny. Wzrost funkcji subregionalnej Ełku i jego obszaru funkcjonalnego			
1. Liczba podmiotów gospodarczych	podmioty		
2. Dochody gmin z podatku od działalności gospodarczej	zł		
3. Liczba osób pracujących	osoby		
4. Saldo migracji wewnętrznej	osoby		
5. Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię	osoby		
6. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców	mieszkania		
7. Średnia liczba uczestników imprez organizowanych w instytucjach kultury	osoby		
8. Udział dróg gminnych o twardej nawierzchni w łącznej długości dróg gminnych	km		
Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego			
1. Odsetek podmiotów gospodarczych w sekcjach „innowacyjnych” (C, E, H, J, K, M PKD 2007)	%		
2. Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych	%		
3. Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług IOB	szt.		
4. Liczba funkcjonujących klastrów	szt.		
5. Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	ha		
6. Liczba zagranicznych działań promujących gospodarkę MOF Ełk	szt.		
7. Liczba krajowych działań promujących gospodarkę MOF Ełk	szt.		
Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju			

Wskaźniki monitorowania	Jednostka miary	Wartość 2014	Wartość w badanym roku
1. Udział ludności podłączonej do kanalizacji	%		
2. Udział ludności podłączonej do sieci wodociągowej	%		
3. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%		
4. Zużycie energii elektrycznej w miastach na 1 mieszkańca	kWh		
5. Odsetek energooszczędnych punktów świetlnych w stosunku do wszystkich punktów świetlnych	%		
6. Liczba budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	szt.		
7. Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej	szt.		
8. Liczba instalacji umożliwiających wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii			
9. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	osoby		
10. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	osoby		
11. Udzielone noclegi ogółem	Liczba noclegów		
12. Udzielone noclegi turystom zagranicznym	Liczba noclegów		
13. Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice	osoby		
Cel strategiczny 3. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk			
1. Długość zmodernizowanych w ciągu roku dróg	km		
2. Długość wybudowanych w ciągu roku dróg	km		
3. Długość ścieżek rowerowych	km		
4. Liczba autobusów o napędzie ekologicznym	szt.		
5. Liczba osób korzystających z transportu publicznego	osoby		
6. Liczba połączeń kolejowych Ełk - Szymany	szt.		
Cel strategiczny 4. Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów			
1. Odsetek czynów karalnych popełnionych przez osoby niepełnoletnie	%		
2. Liczba nieletnich pod wpływem alkoholu	osoby		
3. Liczba nieletnich pod wpływem narkotyków	osoby		
4. Liczba interwencji instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny podjętych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie	Liczba interwencje		

Wskaźniki monitorowania	Jednostka miary	Wartość 2014	Wartość w badanym roku
5. Liczba osób w rodzinach, którym została udzielona pomoc przez ośrodki pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii	osoby		
6. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%		
7. Liczba osób objętych wsparciem w ramach projektu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	osoby		
8. Powierzchnia nowych terenów przeznaczonych pod inwestycje	ha		
Cel strategiczny 5. Wzrost aktywności społecznej			
1. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	podmioty gospodarcze		
2. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	podmioty gospodarcze		
3. Udział uczniów szkół zawodowych w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadgimnazjalnych	%		
4. Liczba kierunków kształcenia zawodowego	szt.		
5. Liczba osób pracujących	osoby		
6. Liczba osób wyłączonych z ewidencji bezrobotnych z powodu podjęcia pracy	osoby		
7. Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje	osoby		
8. Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	%		
9. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego części matematyczno-przyrodniczej	%		
10. Średnie wyniki egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym	%		
11. Liczba zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	szt.		
12. Liczba udzielonych świadczeń medycznych	szt.		
13. Liczba projektów z zakresu profilaktyki zdrowotnej	szt.		
14. Wielkość nakładów finansowych na inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia	zł		
15. Liczba uczniów gimnazjów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	osoby		
16. Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu e-usług	szt.		

Źródło: Opracowanie własne EKOTON Sp. z o. o na podstawie Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego EtK do roku 2025

5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W wyniku realizacji *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025*, nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, wobec powyższego dokument nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wykonanie takiej oceny konieczne jest zawsze wtedy, gdy planowane cele mogą znacząco oddziaływać na środowisko i ludzi sąsiadujących krajów. Ustalenia *Strategii* obejmują działania, które będą realizowane na obszarze MOF Etk, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał charakter lokalny i nie będą powodowały znaczących oddziaływań transgranicznych.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Cele strategiczne założone w *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025* dotyczą przede wszystkim sfery życia społeczno - gospodarczego. Podstawowym założeniem *Strategii* jest dążenie do rozwoju MOF Etk w stosunku do miast i regionów wiodących w Polsce i Europie, przy zachowaniu środowiska przyrodniczego w stanie jak najbardziej zbliżonym do stanu pierwotnego. Dąży się również do poprawy jakości życia mieszkańców. W przypadku braku realizacji celów założonych w *Strategii*, konsekwencją może stać się pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego na obszarze objętym projektowanym dokumentem.

Określenie wariantu „0”, czyli brak realizacji celów założonych w *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025* stanowi punkt odniesienia dla oceny stanu środowiska lub identyfikacji i waloryzacji oddziałujących na nie czynników w wariantcie zakładającym realizację projektu *Strategii*.

W niniejszej *Prognozie* w celu oszacowania możliwych do wystąpienia zmian w środowisku w przypadku wariantu „0”, przyjęto, iż odstępnie od realizacji zamierzeń określonych w projekcie *Strategii* zmniejszy szanse na ograniczenie występujących już obecnie negatywnych trendów lub na wzmocnienie pozytywnych tendencji w dziedzinie środowiska i zagwarantuje rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Etk i Miasta Etk.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze negatywne zmiany jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji projektu *Strategii*:

- wzrost niekorzystnych oddziaływań, takich jak emisja zanieczyszczeń do powietrza, nasilenie hałasu i wibracji wynikających z złego stanu nawierzchni dróg, spadek dynamiki i zakresu prac procesów związanych z modernizacją istniejącej infrastruktury drogowej,
- wzrost presji na środowisko oraz pogorszenie jego stanu w wyniku braku wprowadzania nowoczesnych rozwiązań, o zdecydowanie mniejszym negatywnym oddziaływaniu na środowisko niż obecnie, w zakresie infrastruktury technicznej, w tym między innymi: budowa lub modernizacja infrastruktury wodno - ściekowej,
- zwiększenie zagrożeń nadzwyczajnych powierzchni ziemi i środowiska gruntowo-wodnego spowodowane skutkami katastrof drogowych (będących wynikiem braku poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego lub pogarszania się istniejącego stanu, w wyniku wzrostu natężenia ruchu, przy jednoczesnym złym stanie technicznym dróg),
- dewastacja terenów zieleni oraz ich zaśmiecanie wynikające ze wzrostu antyekologicznych postaw społeczeństwa.

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Działania przedstawione w projekcie *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025* prowadzone będą na terenie dwóch gmin - Miasta Ełk i wiejskiej Gminy Ełk (MOF Ełk) (łącznie 80 miejscowości, 57 sołectw), położonych w północno - wschodniej Polsce, w województwie warmińsko - mazurskim. MOF Ełk zajmuje powierzchnię 401 km² i zamieszkuje go 70 717 osób. Gmina Ełk z racji położenia powiązana jest funkcjonalnie z Ełkiem - największym miastem powiatu, zlokalizowanym centralnie wobec gminy wiejskiej Ełk. Gmina wiejska Ełk i Miasto Ełk należą do powiatu ełckiego. Gmina Ełk graniczy z następującymi gminami: Stare Juchy, Świętajno, Olecko, Kalinowo, Prostki, Biała Piska i Orzysz. Położenie gminy na tle gmin powiatu ełckiego prezentuje poniższa Rycina.

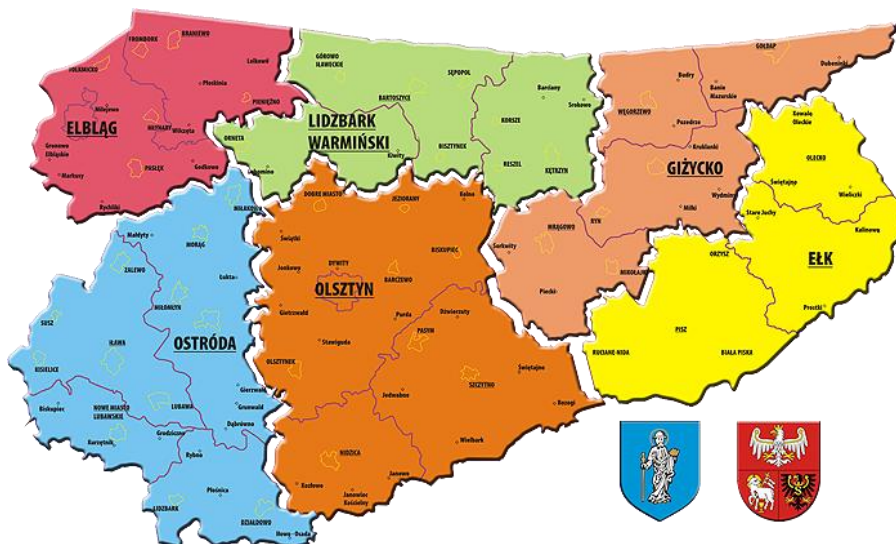
Rycina 3. Położenie Gminy i Miasta Elk na tle powiatu elkickiego

Źródło: www.gawart.elk.pl

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski według Jerzego Kondrackiego, Gmina i Miasto Elk położona jest w obrębie mezoregionu: Pojezierze Etckie, makroregionu Pojezierze Mazurskie, podprovincji Pojezierze Wschodniobałtyckie, prowincji Nizy Wschodniobałtycko - Białoruskiego, megaregionu Nizy Wschodnioeuropejskiego.

W 1997 roku miasto i gmina Elk, Kalinowo, Kowale Oleckie, Prostki, Stare Juchy, Świętajno i Wieliczki podpisały Porozumienie na Rzecz Rozwoju Pojezierza Etckiego, którego głównym celem jest wspólne reprezentowanie i promocja regionu. Porozumienie przyjęło za swój symbol bociana i nazwę Kraina Bociana, gdyż występują one pospolicie na tych terenach. Bociany żyją tylko w nieskażonym środowisku naturalnym , a ich obecność na Pojezierzu Etckim jest gwarancją czystości środowiska naturalnego Krainy Bociana.

Miasto Elk położone jest na Pojezierzu Etckim, będącym częścią Pojezierza Mazurskiego. Zlokalizowane jest nad jeziorem Etckim, Jeziorem Sunowo i rzeką Elk, będącą dopływem Biebrzy. Ponadto w obrębie miasta znajdują się dwa niewielkie jeziora: Selmęt Mały oraz Szyba. Miasto Elk znajduje się w centrum Zielonych Płuc Polski. Jest to jeden z najcenniejszych ekosystemów w kraju i w Europie. Obszar charakteryzuje się unikatową różnorodnością przyrody: lasów, jezior, przez równiny i doliny morenowe, aż po zielone pagórki.

Rycina 4. Położenie Miasta i Gminy Elk na tle województwa warmińsko - mazurskiego

Źródło: www.wszwolsztyn.wp.mil.pl

Jakość powietrza

Na terenie województwa warmińsko - mazurskiego wydzielono trzy strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza w celu określenia przestrzennego rozkładu zanieczyszczeń:

- miasto Olsztyn,
- miasto Elbląg,
- strefa warmińsko - mazurska.

Gmina Miasto Elk należy do powiatu elckiego przynależącego do strefy warmińsko - mazurskiej (o kodzie PL2803). Najbliżej położoną stałą automatyczną stacją monitoringu powietrza jest stacja Mrągowo.

W każdej strefie przeprowadzono ocenę jakości powietrza uwzględniając wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).

Do oceny posłużono się wynikami pomiarów uzyskanymi z:

- Stacji Kompleksowej Monitoringu Środowiska w Diablej Górze Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie,

- WIOŚ w Olsztynie, z pięciu stałych automatycznych stacji monitoringu powietrza i sześciu stanowisk manualnych mierzących pył PM10, PM2,5 oraz metali ciężkich i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10.

Dane w postaci sprawozdań zgromadzono w Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w Pracowni w Olsztynie oraz w elektronicznej bazie JPOAT. Ocenę przeprowadzono oddzielnie dla każdego zanieczyszczenia z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

1. ze względu na ochronę zdrowia ludzi, dla substancji: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon, tlenek węgla, pył PM10, pył PM2.5 oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.

2. Ze względu na ochronę roślin dla substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon.

Klasa wynikowa strefy dla każdego zanieczyszczenia odpowiada klasyfikacji na podstawie najmniej korzystnych wyników badań w strefie.

Oznaczenie klas przyjęto wg. instrukcji GIOŚ :

- A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych.

- B - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji (tylko w przypadku oceny jakości powietrza pod kątem pyłu zawieszonego PM2,5).

C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony - poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe.

- D1 - jeżeli stężenie zanieczyszczenia ozonem na terenie strefy nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

- D2 - jeżeli stężenia zanieczyszczenia ozonem na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego.

Tabela. 3. Lista stref województwa warmińsko - mazurskiego z podziałem na zanieczyszczenia dla których dokonuje się klasyfikacji strefy.

Nazwa strefy	Na terenie lub części strefy obowiązują dopuszczalne poziomy substancji określone		Zanieczyszczenia dla których dokonuje się klasyfikacji strefy
	ze względu na ochronę zdrowia [tak/nie]	ze względu na ochronę roślin [tak/nie]	
miasto Olsztyn	Tak	Nie	C6H6, NO2, SO2, CO, PM10, PM2.5, Pb, As, Cd, Ni, BAP, O3
miasto Elbląg	Tak	Nie	C6H6, NO2, SO2, CO, PM10, PM2.5, Pb, As, Cd, Ni, BAP, O3
strefa warmińsko-mazurska	Tak	Tak	C6H6, NO2, NOx, SO2, CO, PM10, PM2.5, Pb, As, Cd, Ni, BAP, O3

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie

Klasyfikacja zanieczyszczeń w strefie warmińsko - mazurskiej z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów, przedstawia się następująco:

➤ **Klasyfikacja ze względu na ochronę zdrowia:**

- **Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia SO₂ w powietrzu:**

Do klasyfikacji uwzględniono stężenia jednogodzinne zmierzone przez analizator znajdujący się na stacji automatycznej. Strefie przypisano klasę A. Zarówno maksymalne wartości godzinowe, jak i maksymalne wartości dobowe były znacząco niższe od poziomów dopuszczalnych określonych dla tego zanieczyszczenia.

- **Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia NO₂ w powietrzu:**

Do klasyfikacji uwzględniono stężenia jednogodzinne zmierzone w 2013 r. w stacji automatycznej. Strefie przypisano klasę A. Zarówno zanotowane średnie catoroczne jak i wyniki pomiarów jednogodzinowych nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych pod kątem ochrony zdrowia na danej stacji.

- **Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia pyłu PM10 w powietrzu:**

Nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla średniej rocznej, ani poziomu dopuszczalnego ze względu na ilość dni ze średnią dobową powyżej 50 µg/m³. Strefie przypisano klasę A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia ołowiu w powietrzu:

Uzyskane wyniki stężeń ołowiu były niższe od poziomu dopuszczalnego, ze względu na ochronę zdrowia i oscylowały w granicach 0,006 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 0,007 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy do klasy A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia niklu w powietrzu:

Uzyskane wyniki stężeń niklu były niższe od poziomu docelowego, ze względu na ochronę zdrowia i mieściły się w granicach 0,6 ng/m^3 do 0,7 ng/m^3 . Pozwoliło to na zakwalifikowanie badanej strefy do klasy A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia kadmu w powietrzu:

Uzyskane wyniki stężeń kadmu były niższe od poziomu docelowego, ze względu na ochronę zdrowia i mieściły się w granicach 0,20 ng/m^3 do 0,25 ng/m^3 . Pozwoliło to na zakwalifikowanie badanej strefy do klasy A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia arsenu w powietrzu:

Uzyskane wyniki stężeń arsenu były niższe od poziomu docelowego, ze względu na ochronę zdrowia i mieściły się w granicach 1,8 ng/m^3 do 2,07 ng/m^3 . Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy do klasy A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia benzo(a)pirenu w powietrzu:

Poziom docelowy dla benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ wynosi 1 ng/m^3 . Strefie przydzielono klasę C. Należy zaznaczyć, że średnia roczna z pomiarów na stacji w Diablej Górze wyniosła 0,6 ng/m^3 .

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia benzenu w powietrzu:

W przypadku oceny strefy warmińsko - mazurskiej posłużono się do oceny metodą obiektywnego szacowania przy wykorzystaniu pomiarów ze stacji w Olsztynie oraz informacji dotyczących źródeł emisji w strefie. Nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego oraz nadano strefie klasę A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia tlenku węgla w powietrzu:

Nie zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego oraz przydzielono strefie klasę A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia ozonu w powietrzu:

Zanotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego, który należy osiągnąć w 2020 roku, ale nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego. Strefie z uwagi na brak przekroczeń poziomu docelowego przydzielono klasę A i D2.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 roku stężenia pyłu PM_{2,5} w powietrzu:

Nie został przekroczony poziom dopuszczalny określony w dyrektywie 2008/50/WE wynoszący 20 µg/m³. Strefę zaliczono do klasy A.

➤ **Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin:**

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia tlenków azotu w powietrzu:

W ocenie uwzględniono wyniki uzyskane na stacji IOŚ w Diablej Górze. Średnia roczna obliczona z wyników pomiarów była niższa od wartości poziomu dopuszczalnego. Strefie warmińsko-mazurskiej przypisano klasę A.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia dwutlenku siarki w powietrzu:

W klasyfikacji uwzględniono stężenia średnioroczne i pochodzące z okresu zimowego uzyskane na stacji KMŚ Diabla Góra. Strefę warmińsko-mazurską sklasyfikowano jako A, ponieważ odnotowane stężenie było niższe od poziomu dopuszczalnego ze względu na ochronę roślin.

- Klasyfikacja ze względu na stwierdzone w 2013 r. stężenia ozonu w powietrzu:

Klasyfikacji dokonano w oparciu o wyniki pomiarów stężenia ozonu w okresie wegetacyjnym, wyrażone jako AOT₄₀, uzyskane w Stacji Kompleksowego Monitoringu Środowiska (KMŚ) „Puszcza Borecka” w Diablej Górze. Wartość AOT₄₀ wyliczona jako średnia z ostatnich pięciu lat wyniosła 10828 µg/m³ i nie przekroczyła wartości poziomu docelowego, ale była wyższa od poziomu

celu długoterminowego. Strefie warmińsko - mazurskiej nadano klasę A i D2. Wartość AOT-40 w 2013 roku wyniosła 10591 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefę warmińsko - mazurską zakwalifikowano do opracowania programu ochrony powietrza w celu redukcji stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Obowiązek ustawowy sporządzenia programów ochrony powietrza spoczywa na zarządzie województwa, a jego realizacja na władzach powiatów, bądź gmin. Istnieje również potrzeba kontynuacji pomiarów benzo(a)pirenu w pyłe PM10. W strefie warmińsko-mazurskiej, ze względu na rozległość strefy, w 2013 roku uruchomiono w Iławie dodatkowe stanowisko pomiarowe mierzące zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10 i benzo(a)pirenem w celu wzmocnienia systemu monitoringu jakości powietrza dla lepszej identyfikacji obszarów zagrożonych.

Podsumowanie wyników oceny:

- Stężenia zanieczyszczeń: SO₂, O₃, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM_{2,5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyłe PM10 ze względu na ochronę zdrowia i roślin nie przekraczały wartości odpowiednio dopuszczalnych i docelowych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031). Wystąpiły natomiast przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin.
- Stężenia metali w pyłe od kilku lat mieszczą się poniżej dolnych progów oszacowania określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2012, poz. 1032).
- W 2013 roku wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10.
- Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. W związku z zaistnieniem przekroczeń działania podejmuje się zgodnie z art. 91 Prawa Ochrony Środowiska.
- Zanieczyszczenia powietrza stanowią zarówno gazowe, jak i pyłowe substancje emitowane do atmosfery. Do najbardziej toksycznych, a więc najbardziej niebezpiecznych należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon oraz pyły. Związki dostają się do atmosfery w wyniku

emisji spalin z pojazdów, elektrociepłowni, zakładów przemysłowych, składowisk odpadów i surowców.

W zależności od wielkości emisji substancje zanieczyszczające dzieli się na:

- **Źródła punktowe** - skupione na bardzo małym obszarze. Stanowią je zakłady przemysłowe i elektrociepłownie. Emitują głównie dwutlenki siarki, tlenki azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zaliczyć można do nich następujące zakłady:

- w mieście Ełk:

- ciepłownia Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku,
- ciepłownia Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt” w Ełku,
- Grupa ANIMEX S.A Oddział w Ełku,
- PREFABET ELK Sp. z o.o.
- „DORYB”
- Paged Sklejka S.A. Zakład Produkcji Sklejek,
- MG MURBET Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjne CEZAR,
- PRODEKO Ełk,
- OLMET,
- Zakład Elektrotechniki Motoryzacyjnej w Ełku,
- Porta KMI POLAND,
- IMPRESS DECOR Polska,
- “DAR-TECH”.

- w gminie Ełk:

- Wytwórnia Mączek Mięсно-Kostnych J. Laskowski Nowa Wieś Ełcka,
- Firma Budowlano-Handlowa „BUDROB” Robert Wasilewski Zakład Ceramiczny w Siedliskach,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Chęłchach,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Stradunach,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólnota” w Nowej Wsi Ełckiej”.

- **Źródła liniowe** - źródłami są szlaki transportowe. Emitują głównie tlenki azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie, w szczególności ołów.
- **Źródła powierzchniowe - (rozproszone)** - gospodarstwa domowe i niewielkie kotłownie oraz małe zakłady przemysłowe. Substancje przez nie emitowane to głównie pyły oraz dwutlenek siarki.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Na obszarze MOF Ełk w ostatnich latach badaniem monitoringowym objęto rzekę Ełk (Łażna Struga, Czarna Struga), rzekę Jegrznię (Lege) oraz Jezioro Przytułskie.

Rzeka Ełk

Ełk jest prawobrzeżnym dopływem Biebrzy, ciekim IV rzędu. Długość całkowita rzeki wynosi 113,6 km, w tym 86,0 km jest w granicach województwa warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia zlewni wynosi 1524,5 km². Rzeka ma swoje źródła w okolicach wsi Siedlisko, następnie biegnie przez kompleks Puszczy Boreckiej. Poniżej Czerwonego Dworu przepływa przez ciąg jezior: Szwałk Wielki, Piłwąg, Łażno, Litygajno, nieco dalej na południe kolejny ciąg jezior przepływowych: Łasmiady, Straduny, Haleckie (Ołówka) i Ełckie.

Przeptywy charakterystyczne rzeki według IMGW wynosiły w m³/s:

- wodowskaz Ełk: SWQ - 16,9; SSQ - 6,63; SNQ - 2,03 (lata 1972-1990).

Górny odcinek rzeki Ełk (Czarna Struga) nie jest odbiornikiem ścieków.

Najbliższym punktem pomiarowo-kontrolnym monitoringu rzeki Ełk jest punkt znajdujący się w gminie Ełk na stanowisku w Baranach. W 2009 roku badania rzeki przeprowadzono w ramach monitoringu operacyjnego na ww. stanowisku.

Barany - 48,2 km (poniżej Jeziora Ełckiego). Oceniano jednolitą część wód: Ełk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Łasmiady do wypływu z jez. Ełckiego.

Elementy biologiczne były badane w oparciu o chlorofil „a” i makrofity oraz pobrano próbki fitobentosu. Wartość średnia roczna chlorofilu „a” wynosiła 8,5 µg/l i wskazywała I klasę jakości wody. Badania makrofitowego stanu ekologicznego rzeki Ełk wykonano w lipcu 2009 roku. Badany odcinek znajdował się w pobliżu mostu we wsi Barany. Szerokość rzeki na całym badanym odcinku wynosiła powyżej 20 m. Substrat dna był zróżnicowany: od otoczków, żwiru, piasku do mułu. Głębokość sięgała przeważnie powyżej 1 metra. Zacienienie lewego jak i prawego odcinka było bardzo niewielkie, typ przepływu - gładki. Badania makrofitów wskazywały na stan ekologiczny dobry (MIR = 38,3). Spośród wskaźników fizykochemicznych, wspierających element

biologiczny, granice bardzo dobrego stanu ekologicznego przekraczały: tlen rozpuszczony (5,6 mg O₂/l), BZT₅ (3,1 mg O₂/l), ogólny węgiel organiczny (10,8 C/l), azot Kjeldahla (1,54 mg N/l). Pozostałe parametry spełniały warunki dla I klasy jakości wód. Analiza specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych wykazała dobry i wyższy niż dobry stan. Spośród badanych substancji priorytetowych nie stwierdzono przekroczeń. Na tej podstawie stan chemiczny określono jako dobry. Stan Ekologiczny badanej jednolitej części wód Ełk (Łażna Struga) od wypływu z jeziora Łaśmiady do wypływu z jeziora Ełckiego oceniono jako dobry, na co wskazał stan biologiczny oraz wskaźniki fizykochemiczne.

Najbardziej aktualne badania monitoringu rzeki Ełk są z 2012 roku, w 1 punkcie pomiarowo-kontrolnym, nieco oddalonym od Gminy Miasta Ełk:

- Ełk (Łażna Struga, Czarna Struga) - Czerwony Dwór - 98,8 km.

Elementy biologiczne, które były badane to: fitoplankton (IFPL), fitobentos (IO), wskazujące I klasę jakości oraz makrofity (MIR) oraz makrobezkręgowce bentosowe (MMI), które mieściły się w granicy II klasy i między innymi decydowały o stanie ekologicznym. Analizowane w wyżej wymienionym punkcie wskaźniki fizykochemiczne w większości spełniały kryteria I klasy jakości. Pozostałe wskaźniki tj.: ChZT-Mn, zasadowość ogólna oraz azot Kjeldahla nie przekroczyły norm II klasy. Wynik OWO, nie został przyjęty do oceny, ponieważ podwyższona wartość OWO wynika z naturalnych warunków (otoczenie bagienne - leśne) oraz pozostałe elementy fizykochemiczne i biologiczne zdecydowanie wskazywały na dobry stan ekologiczny. Spośród badanych substancji priorytetowych nie stwierdzono przekroczeń w jednolitej części wód. Na tej podstawie stan chemiczny określono jako dobry. Woda w punkcie pomiarowo-kontrolnym spełniała wymagania dla obszarów ochrony gatunków ryb (wody przeznaczone do bytowania ryb), obszarów chronionych, będących jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych oraz dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Klasyfikacja jednolitej części wód. Stan punktu pomiarowo-kontrolnego w Czerwonym Dworze a zarazem jednolitej części wód Ełk (Łażna Struga) do wypływu z jeziora Litygajno oceniono jako dobry.

Rzeka Jerzgnia (Lega)

Rzeka Jerzgnia (Lega) jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Biebrzy. Długość rzeki wynosi 110,6 km (w tym 71,0 km w granicach województwa warmińsko-mazurskiego), zaś powierzchnia całkowita zlewni całkowitej 1011,1 km². Rzeka przepływa przez jeziora: Czarne, Oleckie Wielkie, Oleckie Małe, Selmęt Wielki, Rajgrodzkie, Dręstwo. Główne dopływy Jegrzni to: Możanka, Czarna, Golubka, Pietraszka i Przepiórka. Źródła Legi znajdują się koło miejscowości Biała Olecka. Jegrznia przepływa przez teren powiatu oleckiego (gminy: Kowale Oleckie, Olecko, Wieliczki) i etckiego (gminy: Etk i Kalinowo). Największą miejscowością położoną nad rzeką jest Olecko. Na terenie powiatu etckiego leży, środkowy, około 30-kilometrowy odcinek jej biegu.

Przepływy charakterystyczne według IMGW wynosiły w m³/s:

- wodowskaz Chelchy: SWQ - 43,0; SSQ - 2,84; SNQ - 0,56; (lata 1975 - 1990),
- wodowskaz Kucze: SWQ - 15,5; SSQ - 3,49; SNQ - 0,72 (lata 1956 - 1990).

W 2012 roku badania jakości wód Jegrzni (Legi) w danej jcw przeprowadzono w 1 przekroju pomiarowo-kontrolnym. Jegrznia (Lega) od wypływu z jeziora Olecko Małe do wpływu do jeziora Selmęt Wielki:

- Jegrznia (Lega) - Sędki - 60,8 km.

Badanymi elementami biologicznymi były fitobentos (IO) mieszczący się w granicach I klasy, makrofity (MIR) wskazujące II klasę oraz makrobezkręgowce bentosowe (MMI), które nie zostały przyjęte do oceny ogólnej ponieważ pozostałe elementy biologiczne i fizykochemiczne zdecydowanie wskazywały na dobry stan ekologiczny. Analiza wskaźników fizykochemicznych wykazała przekroczenie granicy I klasy jakości przyjętej dla OWO, zasadowości oraz azotu Kjaldahla. Pozostałe wskaźniki mieściły się w normie I klasy. Nie zanotowano przekroczeń dla substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, które zaliczane są do specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych. Badane chemiczne wskaźniki z listy substancji priorytetowych nie przekraczały norm dobrego stanu chemicznego. Rzeka spełniała wymagania obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Klasyfikacja jednolitej części wód. Ogólna ocena jednolitej części wód Jegrznia (Lega) od wypływu z jeziora Olecko Małe do wpływu do jeziora Selmęt Wlk. wskazywała na dobry stan wody.

Jeziro Przytulskie

Jeziro Przytulskie jest położone na Pojezierzu Etckim, w zlewni Płociczanki, dopływu rzeki Etk, znajduje się w granicach administracyjnych gminy wiejskiej Etk. Do zbiornika dopływa kilka niewielkich cieków, natomiast odpływ następuje w kierunku południowym do jeziora Zdrężno. Zbiornik jest długą, niezbyt głęboką rynną. Powierzchnia zwierciadła wody wynosi 193,9 ha. Zbiornik leży na Obszarze Chronionego Krajobrazu Pojezierza Etckiego i jest objęty strefą ciszy. Zlewnia całkowita posiada powierzchnię 22,9 km², w zlewni bezpośredniej, o powierzchni 1,5 km², występują tylko użytki rolne - w tym grunty orne (zajmują 66% powierzchni) i strefa upraw mieszanych (34%). Nad jeziorem położone są wsie: Przytuły, Gąski i Leśniki. Jezioro nie jest bezpośrednim odbiornikiem ścieków. Pośrednio, poprzez ciek w miejscowości Gąski, odbiera ścieki z oczyszczalni wiejskiej w Gąskach (PGKiM Olecko). Wsie Przytuły i Leśniki nie są skanalizowane. Ścieki są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków.

Ocenę elementów biologicznych przeprowadzono w oparciu o fitoplankton. Biomasa fitoplanktonu wiosną wynosiła 8,39 mg/l, natomiast w okresie letnim obniżała się do 5,05 - 5,44 mg/l.

W kwietniu współdominowały okrzemki (38%) i sinice (31%), w czerwcu największą biomasa tworzyły bruzdnice (66%) i zielenice (17%), w sierpniu udział bruzdnic w fitoplanktonie wzrósł do 83%. Towarzyszyły im w niewielkiej ilości sinice, okrzemki i złotowiciowce. Najniższą wartość biomasy stwierdzono w październiku (2,43 mg/l). Wyniki analiz hydrobiologicznych wskazywały na stosunkowo niską trofię jeziora. Wartość liczbowa multimetriksa fitoplanktonowego, wynosząca 2,00, pozwoliła określić stan ekologiczny jeziora jako dobry - II klasa jakości.

Wskaźniki fizykochemiczne wody w jeziorze spełniały wymogi stanu ekologicznego dobrego. Niskie nasycenie tlenem hypolimnionu nie było brane pod uwagę przy ocenie ogólnej ze względu na małą objętość tej warstwy termicznej, wynikającą z warunków naturalnych. Ocena Jeziora Przytulskiego w oparciu o elementy biologiczne i fizykochemiczne wskazywała na II klasę jakości i stan ekologiczny dobry.

Wody podziemne

Stan chemiczny wód podziemnych jest wyrażany w systemie pięciu klas:

- Klasa I - wody podziemne w tej klasie charakteryzują się bardzo dobrą jakością: wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej.
- Klasa II - wody podziemne w tej klasie można określić jako wody o dobrej jakości: wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływanie antropogeniczne lub wskazują na bardzo słabe oddziaływanie.
- Klasa III - wody podziemne w danej klasie określić można jako wody o zadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego.
- Klasa IV - wody podziemne tej klasy scharakteryzować można jako wody o niezadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego.
- Klasa V - wody podziemne danej klasy można określać jako wody o złej jakości: wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływanie antropogeniczne.

Według badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie jakość wód podziemnych na obszarze województwa, a w tym Miasta i Gminy Ełk należy zaliczyć do II klasy (wody dobrej jakości) - około 60,7%, III klasy (zadowalającej jakości) - około 14,3%, klasy IV klasy (wody niezadowalającej jakości) - około 17,9 % oraz V klasy (wody o złej jakości) - około 7,1%. Jakość wód podziemnych na obszarze miasta i gminy jest dość dobra i charakteryzuje się mineralizacją wodorowęglanowo - wapniową. Podniesione wartości niektórych wskaźników powodują zakwalifikowanie wody do niższej klasy, wynika to w większym stopniu z procesów naturalnych, a nie bezpośredniego dopływu zanieczyszczeń. Wody podziemne pozyskiwane z piętra czwartorzędowego charakteryzują się podwyższoną i wysoką zawartością związków manganu, które dają się łatwo usunąć w procesie uzdatniania. Przestrzennie, na terenie miasta Ełk przeważają obszary, gdzie zagrożenie wód wgłębnych użytkowanych poziomów wodonośnych zanieczyszczeniami z powierzchni określa się jako średnie i niskie. Negatywny wpływ czynników antropogenicznych na jakość wgłębnych wód podziemnych ma na ogół

charakter lokalny i okresowy; występuje w większości w strefie przemysłowej miasta Ełk. W znacznie większym stopniu dotyczy on przypowierzchniowych wód gruntowych. Głównym zagrożeniem jakości wód podziemnych są zanieczyszczenia powodowane przez ścieki sanitarne, przemysłowe, zanieczyszczenia atmosferyczne. W celu ich ochrony przed czynnikami zewnętrznymi powołuje się strefy ochronne.

Klimat akustyczny

Hałasem przyjęto określać wszelkie niepożądane, dokuczliwe, nieprzyjemne, uciążliwe lub szkodliwe dźwięki oddziaływujące na narząd słuchu i inne zmysły, oraz inne części organizmu człowieka. Z fizycznego punktu widzenia dźwięki te to drgania mechaniczne ośrodka sprężystego (gazu, cieczy lub ośrodka stałego). W zależności od źródła wystąpienia hałas można podzielić na dwa rodzaje:

- przemysłowy,
- komunikacyjny (drogowy, lotniczy, kolejowy).

Hałas przemysłowy w mieście stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z obszarami przemysłowym, ale zazwyczaj nie sąsiadują one z terenami mieszkaniowymi. Znaczną uciążliwość stwarza jednak hałas występujący przy głównych ciągach komunikacyjnych. Badania hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Ełk prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Monitoring hałasu służy pozyskaniu danych, ocenie i obserwacji stanu akustycznego środowiska, realizowany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska poprzez badanie w środowisku poziomów dźwięku A emitowanego przez źródła komunikacyjne i przemysłowe. Dane z pomiarów stanowią podstawę wyznaczenia obszarów, na których dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu oraz podjęcia stosownych działań naprawczych. Ełk jest położony na przecięciu dróg prowadzących do Białegostoku, Olsztyna i Augustowa. Na terenie Miasta do najbardziej obciążonych dróg zaliczyć można, drogę krajową Nr 16, która biegnie przez całą szerokość województwa warmińsko-mazurskiego i obsługuje ruch tranzytowy w kierunku granicy z Litwą. Na klimat akustyczny miasta wpływają, także drogi powiatowe i gminne przechodzące przez miejscowości.

W mieście znajduje się około 150 dróg miejskich i kursuje około 30 autobusów linii MZK. Miasto jest ważnym węzłem kolejowym, krzyżują się tu linie do Białegostoku (zelektryfikowana, przedłużona do Brześcia), Korsz, Gołdapi, Olsztyna i Czerwonki. Kursuje również zabytkowa kolejka wąskotorowa na linii Turów-Zawady Tworki.

Do obiektów o szczególnej ochronie przed hałasem w Ełku należą: 7 przedszkoli, 33 szkoły, 2 szpitale, dom pomocy społecznej dla dzieci, miejsca rekreacyjne wzdłuż promenady nad jeziorem.

Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, iż na terenie miasta i gminy Ełk utrzymuje się tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Przyczyną uciążliwości jest również zła jakość nawierzchni dróg. Dodatkowo ruch samochodowy jest źródłem wibracji, odczuwalnych w budynkach w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. W miejscach szczególnie narażonych na hałas konieczne będzie wybudowanie ekranów akustycznych lub zasadzenie pasów zwartej zieleni izolacyjnej (gęste krzewy i drzewa). Poprawę warunków zapewni także modernizacja dróg i ulic poprzez zastosowanie nawierzchni właściwej dla rzeczywistej prędkości pojazdów.

Ocenę stanu akustycznego środowiska dla Ełku dokonano na podstawie przeprowadzonych w 2011 roku pomiarów poziomu dźwięku A, pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych. Hałas mierzono w trzech punktach. W pierwszym punkcie na ulicy Armii Krajowej, do wyznaczania wartości poziomów długookresowych (poziom LDWN i LN), służące do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem oraz w dwóch punktach, na ulicy Mickiewicza i ulicy Wojska Polskiego - gdzie sesje pomiarowe trwały pełne 24 godziny, z 16 godzinnym czasem odniesienia dla pory dnia (LAeqD) i 8 godzinnym czasem odniesienia dla pory nocy (LAeqN). Do wyznaczania poziomów długookresowych zastosowano uproszczoną metodę obliczeniową na podstawie pomiarów krótkookresowych. Pomiary wykonano w porze wiosenno-letniej w maju i czerwcu oraz w okresie jesienno-zimowym w październiku. Do wyznaczenia poziomów krótkookresowych emitowany hałas mierzono w listopadzie.

Tabela 4. Wyniki pomiarów poziomu długookresowego

Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Struktura ruchu pojazdów			
		Średnia dobową ilość pojazdów lekkich	Średnia dobową ilość pojazdów ciężkich	Średnia ilość pojazdów lekkich na godzinę	Średnia ilość pojazdów ciężkich na godzinę
1	ul. Armii Krajowej	4 805	253	200	11

Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wskaźnik	Wartość równoważnego poziomu dźwięku A [dB]
1	ul. Armii Krajowej	L _N	58,2
		L _{DWN}	67,0

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, 2011 r.

Tabela 5. Wyniki pomiarów poziomu krótkookresowego (dobowego)

nr i lokalizacja punktu pomiarowego	pora doby	natężenie ruchu [l.p./h]	liczba pojazdów lekkich	liczba pojazdów ciężkich	średnia prędkość potoku ruchu [km/h]	rodzaj ruchu (płynny, przerywany)
p.2 ul. Mickiewicza	PORA DNIA	450	6 804	396	61	przerywany
	PORA NOCY	41	297	31	62	przerywany
p.3 ul. Wojska Polskiego	PORA DNIA	1 036	15 159	1 409	62	przerywany
	PORA NOCY	100	733	68	65	przerywany

Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wskaźnik	Wartość równoważnego poziomu dźwięku A [dB]
2	ul. Mickiewicza	L _{Aeq D}	66,6
		L _{Aeq N}	57,9
3	ul. Wojska Polskiego	L _{Aeq D}	68,9
		L _{Aeq N}	61,7

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, 2011 r.

Wyniki pomiarów przeprowadzonych na ulicach Ełku, w trzech punktach pomiarowych pokazały, że hałas drogowy stanowi problem dla jego mieszkańców i może być dokuczliwy. Należy więc rozważyć zastosowanie rozwiązań, które mogą ograniczyć emisję hałasu. Potencjalnymi rozwiązaniami, które można wprowadzić w celu redukcji hałasu są: ograniczania prędkości ruchu pojazdów, zmiana struktury ruchu, remonty ulic, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej, stosowanie nawierzchni o dobrych parametrach akustycznych, wymiana nieprawidłowo osadzonych studzienek, budowa ekranów akustycznych.

Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski według Jerzego Kondrackiego, Gmina i Miasto Ełk położone są w obrębie mezoregionu: Pojezierze Ełckie, makroregionu Pojezierze Mazurskie, podprowincji Pojezierze Wschodniobałtyckie, prowincji Nizy Wschodniobałtycko - Białoruskiego, megaregionu Nizy Wschodnioeuropejskiego.

Niewielki fragment gminy, w zachodniej części położony jest w obrębie mezoregionu Równina Mazurska, należącego również do makroregionu Pojezierze Mazurskie. Rzeźba terenu została ukształtowana przez cztery zlodowacenia czwartorzędowe, głównie ostatnie - bałtyckie. Ukształtowanie powierzchni, będące wynikiem ostatniego zlodowacenia, wytworzyło na analizowanym obszarze dwa różne typy krajobrazu. Część północna i wschodnia jest pofałdowana, z na przemian położonymi wysoczyznami oraz dolinami i kotlinami morenowymi. W dolinach i kotlinach morenowych znajdują się najczęściej jeziora, będące jedną z charakterystycznych elementów krajobrazu ziemi ełckiej. Wysoczyzny ciągną się od kilku do kilkunastu kilometrów i zazwyczaj mają charakter łagodnych wzgórz. W niektórych miejscach rzeźba terenu jest urozmaicona i tworzy wzgórze o stromych stokach, poprzecinanych głębokimi jarami. Odmienny pod względem rzeźby krajobraz występuje w części środkowej i południowej ziemi ełckiej. Obniżające się od północy tereny stają się coraz mniej pofałdowane, przechodząc stopniowo w kotliny, a następnie w wielkie obszary równinne, stanowiące część Równiny Mazurskiej.

Złóża surowców

Gmina Miasto Ełk położona jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej garbem mazurskim, będącej częścią platformy wschodnioeuropejskiej, utwory krystaliczne prekambry zalegają na głębokości 680 m. Na nich znajduje się niezbyt dużej miąższości warstwa utworów kredowych i piaskowców trzeciorzędowych (300 - 700 m). Utwory powierzchniowe to w większości osady plejstoceny, reprezentowane przez osady moreny dennej i czołowej (gliny, piaski naglinowe, piaski całkowite i żwiry zwałowe), osady fluwioglacjalne (piaski i żwiry, sandrowe, mułki i ropy zastoiskowe) i osady eoliczne (piaski wydmy). Powierzchnię analizowanego terenu pokrywają również utwory holoceny: osady aluwialne, osady deluwialne oraz osady organiczne - torfy, gytie, kreda jeziorna. W Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych (MIDAS) na obszarze gminy Ełk znajduje się 18 złóż

kopalin, wśród nich znajdują się kruszywa naturalne oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej. Zgodnie z danymi PIG - PIB (Centralna Baza Danych Geologicznych), na obszarze gminy, wśród eksploatowanych złóż, pozyskuje się piasek, piasek ze żwirem oraz ił. Spośród 18 złóż, wchodzących w bilans zasobów, eksploatacja 5 złóż jest czasowo zaniechana. Łączna powierzchnia obszarów, na których znajdują się złoża kopalin w gminie Ełk wynosi około 464 ha, co stanowi niecały 1% powierzchni gminy. Zasoby mineralne w gminie stwarzają korzystne warunki, pozwalające rozwijać się zakładom produkcyjnym wykorzystując różnorodne materiały budowlane. Zagrożenia dla środowiska powodowane wydobyciem prowadzonym na podstawie koncesji podlegają stałemu nadzorowi górniczemu. Bieżący nadzór nad taką działalnością, obejmujący m.in. problematykę wpływu na środowisko, sprawuje dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego. Tereny na których prowadzono prace związane z wydobyciem surowców naturalnych po zakończeniu procesu eksploatacji poddawane są procesom rekultywacji, w celu zachowania ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Zachowanie ukształtowania krajobrazu, jego cennych form polodowcowych, powinno być uwzględniane zarówno w procesie planistycznym, jak i podczas procesów inwestycyjnych. Lokalna eksploatacja surowców mineralnych jest wymieniana jako jeden z czynników wpływających na degradację powierzchni ziemi i gleby.

Gleby

Gleby na analizowanych terenach genetycznie związane są utworami czwartorzędowymi. Skalę macierzystą gleb wysoczyzny stanowią utwory wodnolodowcowe oraz utwory zwałowe. Skalę macierzystą gleb dolin rzecznych i obniżeń jeziornych są utwory organiczne pochodzenia holoceniowego. W wyniku oddziaływania wielu czynników glebotwórczych, na terenie powiatu ełckiego spotyka się najczęściej gleby bielcowe i brunatne. Brak jest piasków słabo gliniastych, gleb torfowo - bagiennych, torfów głębokich oraz ziem czarnych. Wśród gleb bielcowych i brunatnych znajdują się gleby wykształcone z glin i iłów oraz piaski nadglinowe i nadiłowe. Na wysoczyznach morenowych płaskich i falistych znajdują się gleby wytworzone z glin zwałowych tzw. bielice oraz z piasków naglinowych - lekkie i średnie. Lokalnie występują również czarne ziemie. Zlewnia rzek na analizowanym terenie ukształtowana była przez zlodowacenie bałtyckie, zbudowana jest z glin zwałowych, z fragmentami piasków i żwirów. Powstałe tu gleby brunatne właściwe i wylugowane oraz płowe charakteryzują się bardzo małą przepuszczalnością. Na równinie sandrowej, w rynnach jeziornych

uksztaltowały się gleby bielcowe wytworzone z piasków, luźne, słabogliniaste i gliniaste. W dolinach rzecznych i równinach akumulacji torfiasto rzecznych gleby bagienne, torfowe. Na analizowanym obszarze dominują klasy bonitacyjne IIIa-IVa, są to gleby dobre, zasobne w próchnice, średniozwięzłe. Występowanie określonych kompleksów rolniczej przydatności gleb jest wyznacznikiem przydatności rolniczej i możliwości potencjalnej produkcji rolnej obszarów. Dominują również kompleksy:

- pszenno-dobry (gleby IIIa, IIIb),
- pszenno-wadliwy (gleby IIIb, IVa, IVb).

Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Gmina i Miasto Ełk zajmują południową część Pojezierza Ełckiego, będącego środkową częścią Pojezierza Mazurskiego. Krajobraz tych ziem wymodelowany został przez liczne zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie przez ostatnie - bałtyckie. Na obszarze tym w szczególności w sposób zespoliły się wody z morenowymi wzniesieniami i lasami, wyżynny, pagórkowaty teren z wydłużonymi, ostro rysującymi się wzgórzami, pagórkami poprzecinanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami. Zasadniczym elementem krajobrazu ziemi ełckiej są jeziora. Ich wody są czyste i niezdegradowane biologicznie. W krajobrazie znaczną rolę spełniają małe, bezodpływowe jeziora, tzw. oczka.

Istotnym uzupełnieniem walorów jest rzeźba terenu. Ukształtowanie powierzchni, będące wynikiem ostatniego zlodowacenia, wytworzyło na obszarze ziemi ełckiej dwa odrębne typy krajobrazu. Część północna i wschodnia jest mocno pofałdowana, zaś w części środkowej i południowej ziemi ełckiej występuje odmienny krajobraz pod względem rzeźby. Obniżające się od północy tereny stają się coraz mniej pofałdowane, przechodząc stopniowo w kotliny, a następnie w wielkie obszary równin, stanowiące część wielkiej Równiny Augustowskiej. W kotlinowych wgłębieniach morenowych znajdują się najczęściej duże jeziora. Tu też płyną największe rzeki tego terenu: Ełk, Lega, Małkin. Łączący jeziora ciąg tych wód tworzy szlaki kajakowe w kierunku Biebrzy i Narwi. Taki właśnie charakter ziemi ełckiej pozwala wyodrębnić kilka turystycznych mikroregionów. Są to obszary leżące w obrębie Ełku, Klus, Woszczel, Przytuł oraz Stacz. Podział ten wynika z różnic naturalnych, w tym głównie z liczby zbiorników wodnych położonych na określonym terenie. Podział ten sankcjonują także

uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne, takie jak: komunikacja, zagospodarowanie turystyczne, baza noclegowa, gastronomiczna oraz plaże. Występujące na tym obszarze jeziora leżą w odległości kilku kilometrów od Ełku i do większości z nich można dojechać autobusami komunikacji miejskiej. Na terenie miasta Ełk znajduje się Jezioro Ełckie o powierzchni około 395 ha, składające się z dwóch akwenów. Przedziela je most łączący miasto z przylegającymi polami, łąkami oraz małymi kompleksami leśnymi. 2 km od miasta znajduje się Jezioro Szarek (132 ha). Połączone jest ono z Jeziorem Ełckim strumieniem o długości 1 km. Atrakcyjność Jeziora Szarek wynika szczególnie z jego położenia. Brzeg zachodni wznosi się stromo, osiąga w najwyższym miejscu około 60 m wysokości względnej i nazywa się - Góra Bunelka. Stanowi on doskonale miejsce widokowe na panoramę Ełku i okolicę. Góra ta jest jednym z wielu podobnych wzniesień morenowych wysoczyzny wschodniej. Osobliwością przyrodniczą jest przylegający od północnego brzegu jeziora kompleks leśny, rezerwat przyrody. Spośród ponad 270 występujących tu gatunków roślin na szczególną uwagę zasługują rzadko spotykany zawilec wielkokwiatowy oraz skupiska igry czarnej. Las ten od północy przylega do kolejnego akwenu wodnego. Jest nim rynnowe Jezioro Sunowo (pow. 177 ha, dł. 5 km) oddalone od Ełku o 2 km. Najbardziej zróżnicowanym geograficznie obszarem jest mikroregion w obrębie Stradun. Obejmuje on północną część gminy Ełk w obrębie takich miejscowości jak: Siedliska, Malinówka, Przytuły, Chelchy, Przykópka. Oprócz urozmaiconej rzeźby oraz licznie występujących tu jezior, mikroregion ten w większości porastają lasy. Największy kompleks leśny o bardzo zróżnicowanym drzewostanie położony jest w środkowowschodniej części między rzeką Ełk a Legą. W krajobrazie dominują jednak jeziora. Największym akwenem tego mikroregionu są Łaśmiady. Jezioro położone jest 11 km na północ od Ełku i stanowi największą atrakcję rekreacyjno-turystyczną całego Pojezierza Ełckiego. Pod względem administracyjnym wody jeziora położone są w całości w gminie Stare Juchy, granicę z tą gminą wyznacza linia brzegowa o długości około 6 km. Występuje tu bardzo rzadko spotykany na jeziorach wysoki brzeg klifowy, podmywany przez wysokie fale jeziora odsłania liczne polodowcowe głązy narzutowe oraz korzenie sosen.

Aktualnie w granicach administracyjnych Gminy i Miasta Ełk występują następujące obszary lub obiekty objęte ochroną prawną:

Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Legi.

Rezerваты przyrody:

- Rezerwat przyrody Ostoja bobrów Bartosze

Natura 2000:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków OSO: Ostoja Poligon Orzysz (PLB 280014),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk SOO: Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041),
- Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk SOO : Jezioro Woszczelskie (PLH280034).

Pomniki przyrody:

- Gmina Ełk - 16 szt. pomników przyrody,
- Miasto Ełk - 10 szt. pomników przyrody.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Rycina 5. Położenie Obszarów Chronionego Krajobrazu: Doliny Legi, Jezior Orzyskich, Pojezierza Etckiego na obszarze MOF Elk

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

▪ **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich**

Obszar został ustanowiony rozporządzeniem Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 179, poz. 2637).

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich o powierzchni 21 153 ha, z czego 1 829 ha znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa, położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie piskim na terenie gmin: Biała Piska i Orzysz, w powiecie giżyckim na terenie gmin: Miłki, Wydminy oraz w powiecie etckim na terenie gmin: Elk i Stare Juchy.

Na Obszarze wprowadzono następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

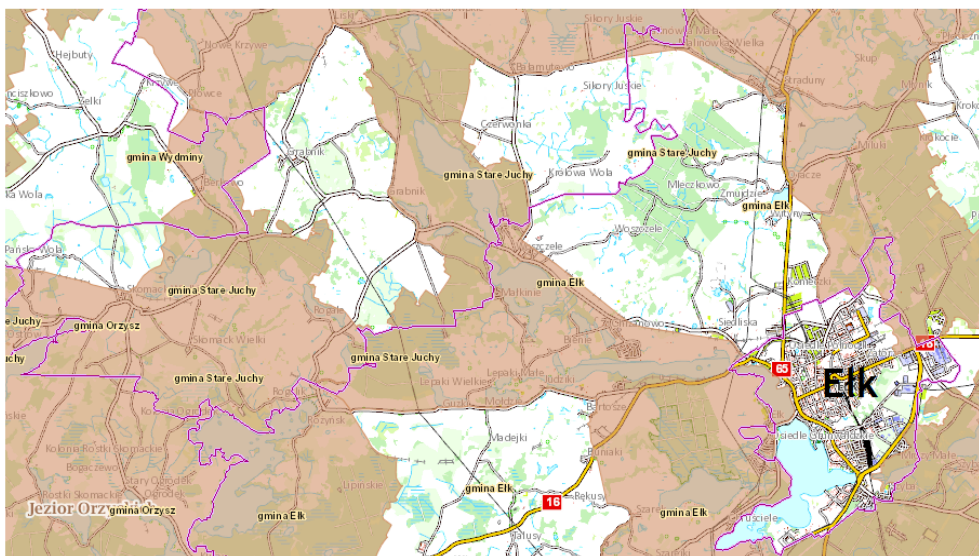
4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Rycina 6. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Etckie**

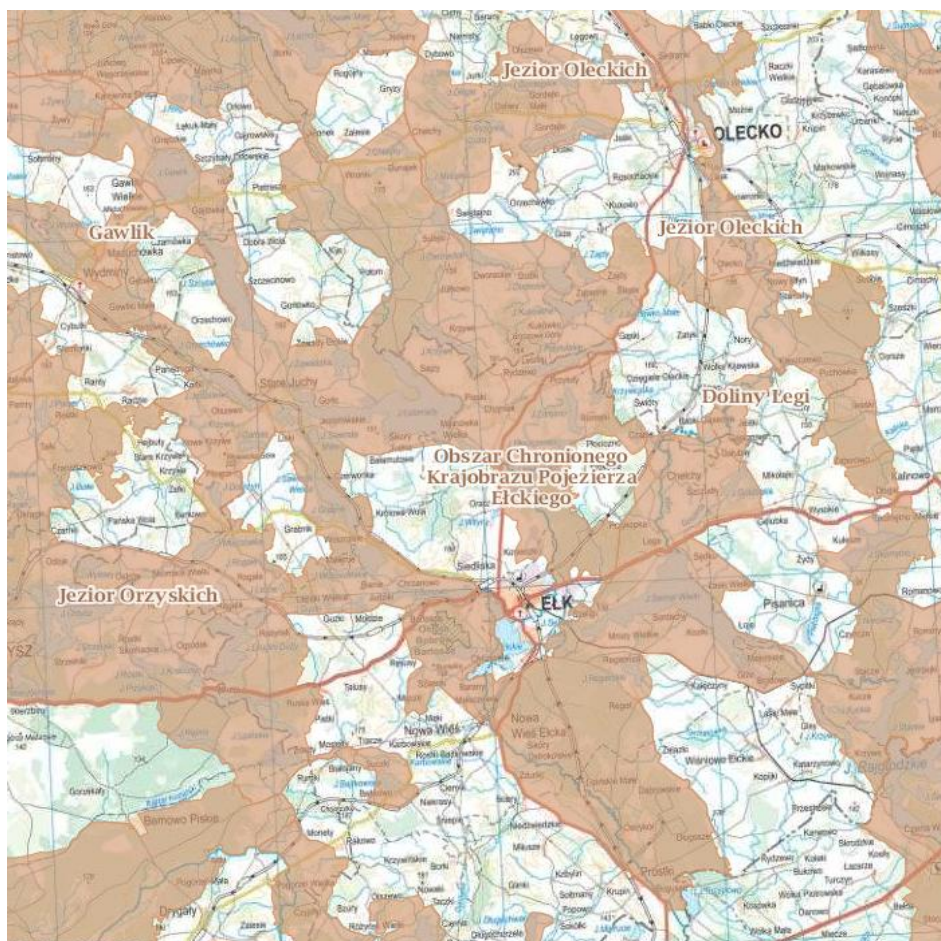
Funkcjonowanie Obszaru precyzuje uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Etckiego (Dz. Urz. Woj. Warm. - Maz. Nr 74, poz. 1295). Wcześniej dla tego obszary obowiązywało rozporządzenie Nr 154 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Etckiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 198, poz. 3105).

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Etckiego o powierzchni 49 297,2 ha. W zarządzie Nadleśnictwa znajduje się obszar o powierzchni 10 889 ha. Obszar położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie etckim na terenie gmin: Stare Juchy, Kalinowo, Prostki, Etk i miasta Etk, w powiecie giżyckim na terenie gmin: Wydminy, Giżycko, oraz w powiecie oleckim na terenie gmin: Świętajno, Olecko.

Na przedmiotowym obszarze wprowadzono następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Rycina 7. Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Elckiego

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

▪ Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Legi

Aktem prawnym regulującym funkcjonowanie tego obszaru jest rozporządzenie Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 198, poz. 3106). Obszar położony jest w powiecie oleckim na terenie gmin: Wieliczki i Olecko oraz w powiecie etckim na terenie gmin: Kalinowo i Etk. Łączna powierzchnia Obszaru wynosi 8 579,8 ha, z czego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajduje się 3 806 ha. W zarządzie Nadleśnictwa znajduje się Obszar o powierzchni 1 341 ha.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolina Legi wprowadzono następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem

amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

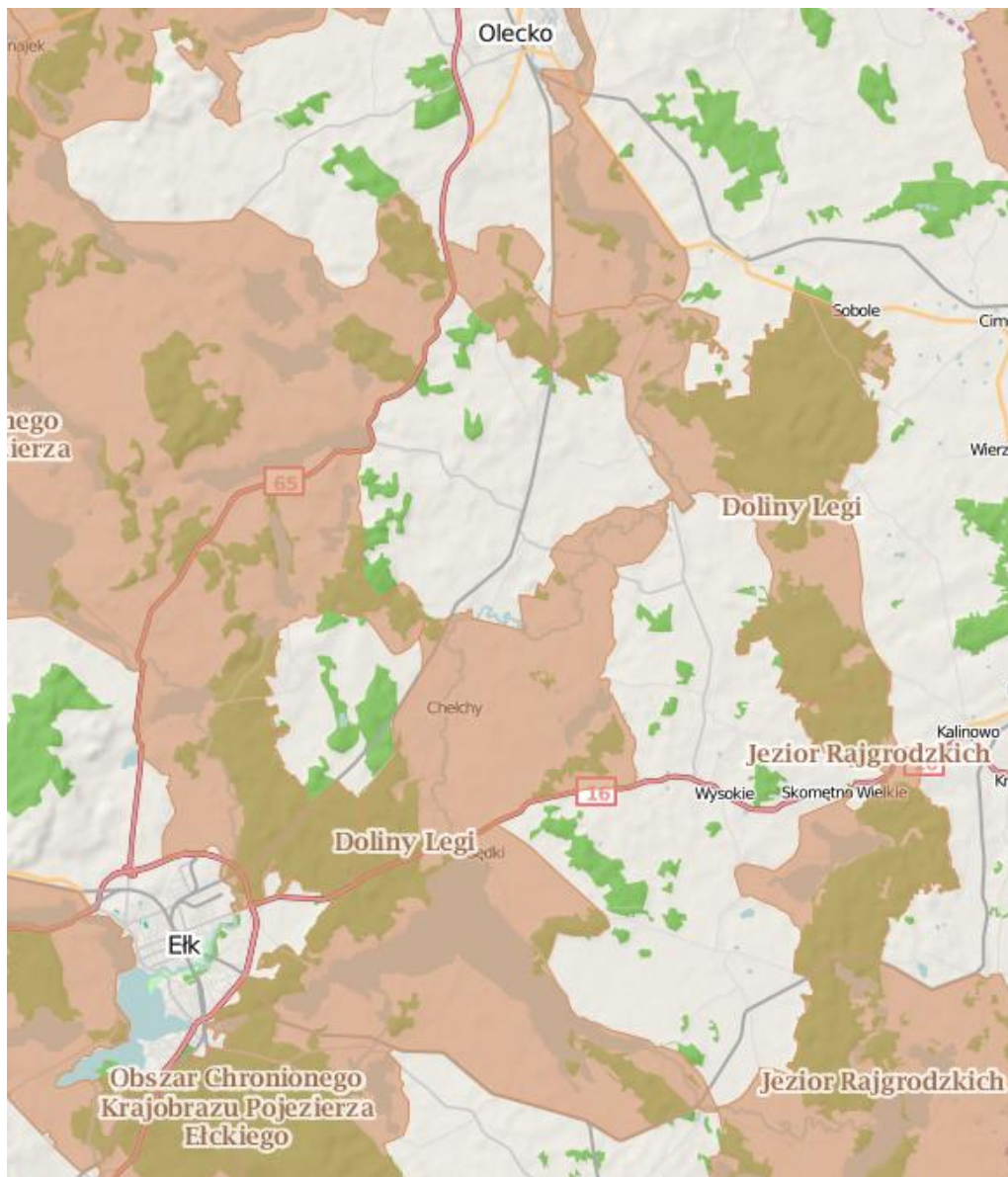
4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Rycina 8. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Legi

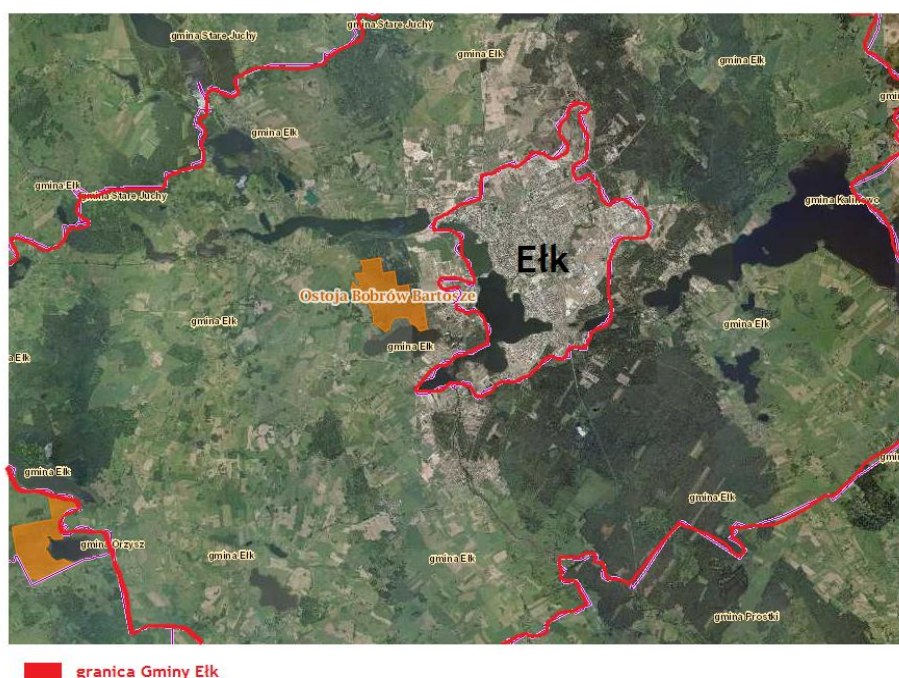
Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rezerваты przyrody

▪ Rezerwat przyrody Ostoja bobrów Bartosze

Jest to jedyny na terenie powiatu etckiego faunistyczny rezerwat przyrody o powierzchni 190,17 ha. Został utworzony w 1964 roku (M.P. nr 45, poz.220) w celu ochrony miejsca występowania bobrów. Rezerwat znajduje się przy trasie Etk - Olsztyn i rozciąga się aż do jeziora Szarek. W rezerwacie ochronie podlega populacja bobra europejskiego (Castor fiber), żyjącego na bagnistym terenie tego jeziora. Bobry przywędrowały do uroczyska „Bartosze” prawdopodobnie z okolic Osowca w latach sześćdziesiątych XX wieku.

Rezerwat otoczony jest z trzech stron jeziorami. Występuje w nim ponad 270 gatunków roślin, a także interesujące okazy miejscowej fauny. Rezerwat obejmuje silnie podtopione torfowisko, porośnięte brzozą z bogatym podszytem, złożonym z wierzby, kruszyny i świerka. Torfowisko jest miejscem gnieźdzenia się bobrów. W otoczeniu znajdują się bory sosnowe.

Rycina 9. Położenie Rezerwatu przyrody Ostoja Bartosze na obszarze MOF Etk

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000

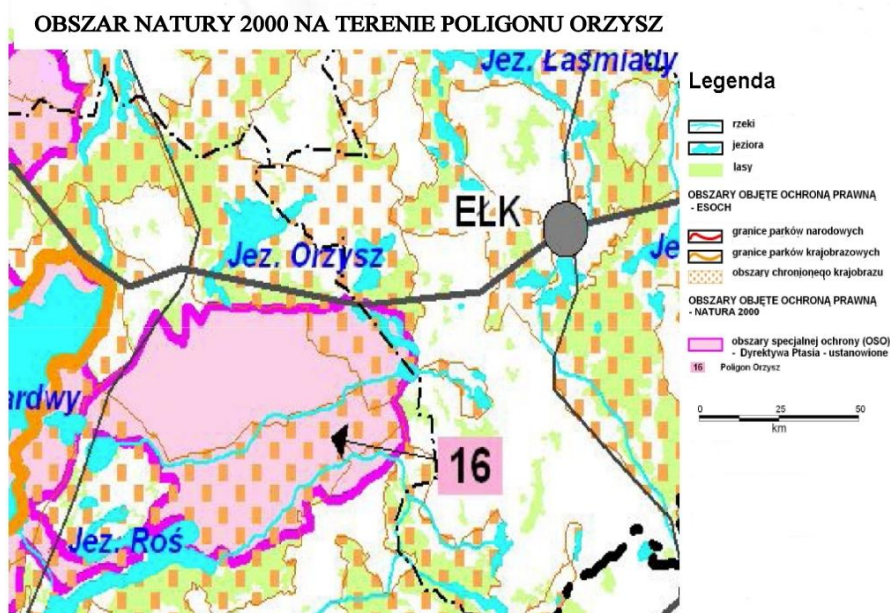
Rycina 10. Położenie obszarów Natura 2000 na obszarze MOF Elk

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków OSO: Ostoja Poligon Orzysz (PLB 280014)**

Ostoja jest położona na Równinie Mazurskiej, stanowiąc znaczną część czynnego poligonu wojskowego Orzysz. Jest to lekko falista równina sandrowa (114-150 m n.p.m.) z nielicznymi pagórkami morenowymi. Przez obszar przepływają liczne ciek wodne takie jak: Święceń, Dziekałówka, kanał Kozielski, Czarna Struga. Znajdują się tu liczne rowy. Ponadto na obrzeżach ostoji zlokalizowanych jest sześć jezior, spośród których największe jest jezioro Roś. Większość terenu pokrywają lasy - głównie bory sosnowe świeże, bory mieszane i brzezina bagienna, pozostała część to siedliska łąkowe i zaroślowe. Dość liczne, podmokłe polany śródleśne porastają zbiorowiska turzycowisk, zespoły szuwaru trzcinowego oraz pałki szerokolistnej. W dolinie

rzeki Świecka, Kanatu Kozielskiego, Dziękatówki oraz nad jeziorem Zdedy zachowały się duże powierzchnie torfowisk niskich. Na ich obrzeżach, w dolinach rzecznych, występują olsy i brzezina bagienna. Charakterystycznym elementem przyrodniczym ostoi są rozległe, otwarte polany poligonowe z podmokłymi obniżeniami i piaszczystymi wzniesieniami, których duże fragmenty zajmują zbiorowiska roślinne z wrzosem. Powierzchnia całego obszaru wynosi 21 208,0 ha. Tereny poligonu Orzysz stanowią cenną ostoję ptasią. Zidentyfikowano tu występowanie co najmniej 11 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, w tym liczebność 3 gatunków kwalifikuje się do międzynarodowych ostoi ptaków (cietrzew, derkacz, żuraw). Jest to jedno z najważniejszych miejsc bytowania Cietrzewia w Polsce. Poza tym przystępują tu do lęgów ptaki drapieżne: kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy i bielik.

Rycina 11. Położenie obszaru Natura 2000 „Ostoja Poligon Orzysz (PLB 280014)”

Źródło: www.ospwlorzysz.wp.mil.pl

▪ **Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk SOO: Jezioro Woszczelskie (PLH280034)**

Chroniony obszar jest położony w środkowej części Pojezierza Etckiego, o urozmaiconej rzeźbie terenu. Pojezierze Etckie przycinają dwie strefy oddziaływania wód fluwioglacjalnych. W sąsiedztwie powstało szereg jezior o dużej powierzchni, m.in. Krukiln, Wydmińskie, Jędzelek i Sawinda, których misy jeziorne wyznaczają ślad zasypanej rynny lodowcowej. Obszar utworzono w celu ochrony mezotroficznego jeziora Woszczelskiego, a także torfowiska przejściowego.

Jezioro Woszczelskie powstało w wyniku wytapiania się wśród piasków brył martwego lodu. Jest zbiornikiem otwartym hydrologicznie, o powierzchni 172,6 ha, głębokości maksymalnej 10,6 m oraz średniej 3,3 m. W południowo-środkowej jego części znajduje się pagórkowata wyspa, o powierzchni 1,7 ha. Zbiornik jest długi i ma ponad 2,5 km. Szerokość wynosi około 1,2 km, natomiast długość linii brzegowej wynosi 8,3 km.

Ważnym siedliskiem jest również torfowisko przejściowe, które znajduje się w południowo - wschodniej części obszaru, między małymi, eutroficznymi zbiornikami, powstałymi w miejscu wyrobisk kopalni żwiru. Zbiorniki opisywanego terenu regulują stosunki wodne najbliższego otoczenia, w tym wymienionego torfowiska.

Głównymi elementami „Jeziora Woszczelskiego” są: mezotroficzne jezioro, zbiorniki eutroficzne, torfowisko przejściowe oraz niewielkie powierzchnie łąkowe (wilgotna łąka trzęślicowa oraz dwie powierzchnie świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie) i niewielki fragment niżowego łągu jesionowo - olszowego, który rozwija się wzdłuż cieków łączących jeziora Sawinda Wielka z Woszczelskim. Powierzchnia obszaru wynosi 313,70 ha w tym 47% powierzchni zajmują wody, 37% siedliska rolnicze, 12% lasy. Na terenie tego obszaru znajduje się 6 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, 7 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE oraz 7 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jezioro Woszczelskie stanowi siedlisko występowania zbiorowisk ramienic oraz rzadkich gatunków naczyniowych roślin zanurzonych. W obrębie zbiorowisk ramienic zidentyfikowano pięć gatunków, które znajdują się w rejestrze Czerwonej Listy glonów w Polsce. Spośród nich trzy gatunki: *Chara rudis*, *Ch. contraria* i *Ch. fragilis* posiadają kategorię narażonych na wymarcie oraz dwa gatunki: *Ch. tomentosa* i *Nitellopsis obtusa* zaliczono do rzadkich. Z roślin naczyniowych do gatunków ściśle chronionych należy *Utricularia vulgaris*, *Epipactis palustris* i

Dactylorhiza incarnata ssp. *incarnata* i częściowo chronionych *Nuphar lutea*. Do rzadkich roślin wodnych należy *Najas marina*, *Myriophyllum verticillatum* i *Potamogeton praelongus*, a z torfowiskowych *Equisetum variegatum*. Brzegi jeziora oraz wypłyca obficie porasta roślinność szuwarowa, ma ona duże znaczenia dla występującej tu fauny kręgowców i bezkręgowców. Zbiorowiska szuwarowe wykorzystywane są jako schronienie, miejsca lęgowe i tarliskowe. Na południe od jeziora Woszczelskiego znajduje się przyrodniczo cenne torfowisko przejściowe, o niewielkiej powierzchni, gdzie wśród torfowców obficie rozwija się *Equisetum variegatum* - gatunek stanowiący relikw glacialny, a także chronione stoczyki: bardzo liczny *Epipactis palustris* i rzadszy *Dactylorhiza incarnata*. Florę tego siedliska dodatkowo wzbogaca występowanie dwóch gatunków gruszynek: *Pyrola rotundifolia* i *P. minor*.

Obszar Natura 2000 „Jezioro Woszczelskie” powołano dla ochrony następujących siedlisk przyrodniczych:

- 3140 twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea* (jezioro ramienicowe) - 43,14% powierzchni;
- 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne - 3,63% powierzchni;
- 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) - 0,06% powierzchni;
- 6510 świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) - 2,28% powierzchni;
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska - 0,45% powierzchni;
- 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe - 2,20% powierzchni.

Rycina 12. Położenie obszaru Natura 2000 „Jeziro Woszczelskie (PLH280034)”

Źródło: Projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziro Woszczelskie PLH280034

- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk SOO: Murawy na Pojezierzu Etckim (PLH280041)**

Obszar znajduje się w północnej części miejscowości Straduny w gminie Etłk. W całości położony jest w mikroregionie Pojezierze Łąśmiadzkie, które stanowi środkową część Pojezierza Etckiego. Występujący tutaj krajobraz młodoglacjalnych pagórkowatych pojezierzy został ukształtowany poprzez mazurski łob lodowcowy fazy poznańskiej i pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego. Natomiast samo Pojezierze Łąśmiadzkie charakteryzuje się terenami bogatymi w większe jeziora z przewagą pól uprawnych i niewielkim udziałem lasu. Analizowany obszar obejmuje cztery pagórki o charakterze kemowym wraz z otaczającymi je pastwiskami i polami uprawnymi. Kemy o wysokości kilkunastu metrów i stromych zboczach, są utworzone z żwirów

i piasków gliniastych, przeważnie poziomo warstwowanych, które zostały osadzone w wyniku działalności wód lodowcowych w obrębie szczelin lodowców, są one zasobne w węglan wapnia. Na całym obszarze przeważają gleby brunatne i zbliżone do brunatnych. Powierzchnia całego obszaru wynosi 77,2 ha.

W ocenianym obszarze występuje tylko jeden rodzaj siedliska z Zał. I DS oraz jeden gatunek zwierząt z Zał. II DS. Główną wartością są tutaj murawy o charakterze kserotermicznym zaliczone do klasy *Festuco - Brometea*. Omawiany obszar został powołany dla ochrony tych zbiorowisk. Są to uboższe, wtórne murawy o charakterze antropogenicznym, które powstały po usunięciu drzew i krzewów przez człowieka, a nie wzięto ich pod uprawę płużną. Te barwne murawy wyróżniają się dużym udziałem gatunków kserotermicznych i wapieniolubnych. Polska północno-wschodnia, a w szczególności Pojezierze Mazurskie cechuje się brakiem ciepłolubnych zespołów muraw kserotermicznych. Pomimo, że obszar uwzględnia uboższe murawy kserotermiczne, to jednak ze względu na swoją rzadkość zasługują w tej części Polski na szczególny rodzaj ochrony. Istnienie zbiorowisk murawowych było i jest możliwe tylko przy zachowaniu dotychczasowych tradycyjnych form gospodarowania, polegających na ekstensywnym wypasie a także niekiedy wypalaniu. Obszar jest również cenny ze względu na występowanie owadów, płazów i gadów, które zamieszkują łąki i murawy kserotermiczne. Stwierdzono tutaj obecność 1 gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG - kumaka nizinnej (*Bombina bombina*). Spośród typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG występują tu ciepłolubne, śródłądowe murawy napiaskowe *Koelerion glaucae*.

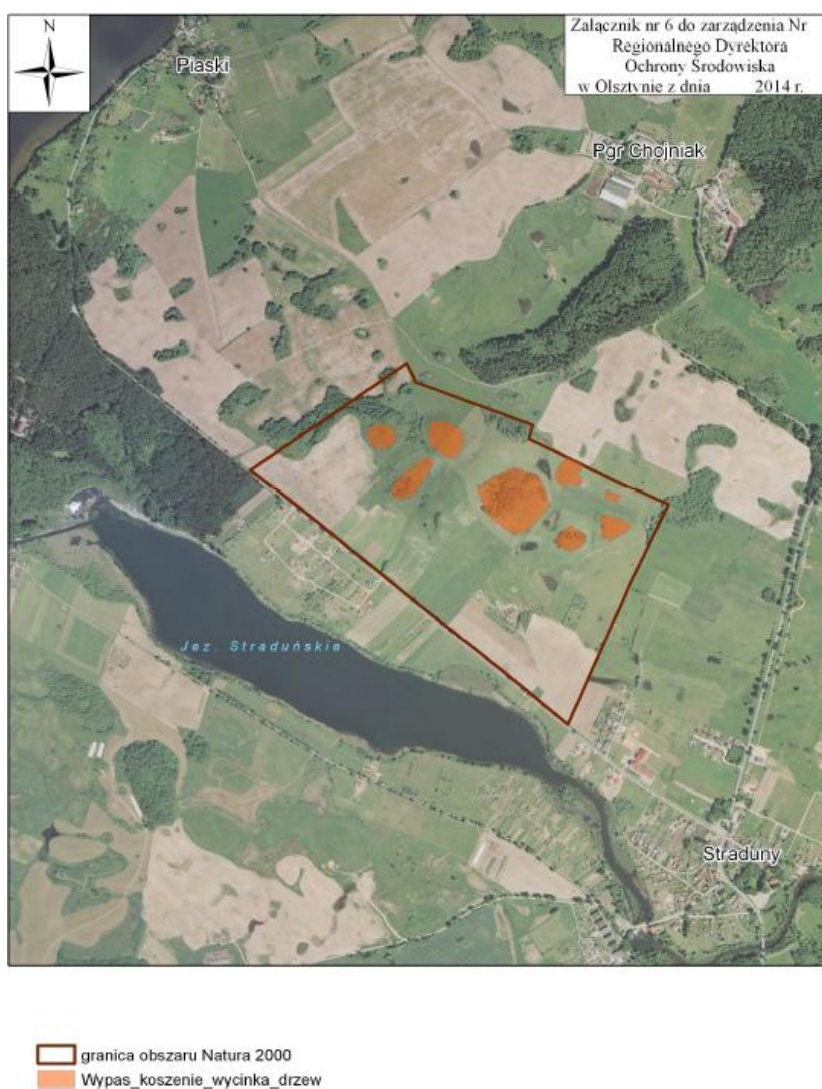
Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Etckim PLH280041 został sporządzony przez sprawującego nadzór nad obszarem na okres 10 lat, w celu ochrony siedliska przyrodniczego 6210 murawy kserotermiczne z klasy *Festuco-Brometea*. Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.).

Przedmiot ochrony stanowią : Murawy kserotermiczne z klasy *Festuco - Brometea*.

Cele działań ochronnych są: utrzymanie prawidłowej struktury siedliska i odtworzenie pierwotnej postaci miejsc zdegradowanych.

Działaniem ochronnym jest:

- Usuwanie drzew i krzewów (zakres prac: jednorazowo usunąć drzewa i krzewy, pozostawić tylko pojedyncze, starsze okazy powyżej 20 lat),
- Wykaszanie i usuwanie biomasy (zakres prac: koszenie od 1 sierpnia do 30 września. 1 pokos. Wysokość koszenia do 10 cm. Usuwanie biomasy. Około 15% nie kosić),
- Wypas bydła (zakres prac: wypas krów lub koni z zachowaniem proporcji 0,8 JDP/1ha/sezon).

Rycina 13. Położenie obszaru Natura 2000 „Murawy na Pojezierzu Etckim (PLH280041)” na obszarze MOF Etka

Źródło: projekt_zarządzenia_pzo_murawy_na_poj_etckim_07_03_2014

Podsumowanie aktualnego stanu środowiska na terenie MOF Ełk

Biorąc pod uwagę poszczególne komponenty środowiska, MOF Ełk charakteryzuje się dużym stopniem naturalności środowiska, posiadając korzystne zasoby wewnętrzne, przejawiające się w walorach środowiskowych. O walorach przyrodniczych świadczą liczne formy ochrony przyrody występujące na tym terenie tj.: obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerwat przyrody, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Jednym z głównych zagrożeń, zwłaszcza powierzchniowych form ochrony przyrody jest wzrost terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz rekreacyjną kosztem obszarów o wysokich walorach przyrodniczo - krajobrazowych.

Kolejną kwestią są zasoby mineralne, które stwarzają korzystne warunki, pozwalające rozwijać się zakładom produkcyjnym wykorzystując różnorodne materiały budowlane. Zagrożenia dla środowiska powodowane wydobywaniem prowadzonym na podstawie koncesji podlegają stałemu nadzorowi górniczemu. Gmina Ełk posiada stosunkowo niewielkie obszary wykorzystywane do eksploatacji zasobów naturalnych. Tereny wyrobiskowe po zakończonej eksploatacji zasobów powinny zostać poddane rekultywacji i zagospodarowaniu na cele rolnicze, gospodarki rybackiej, bądź rekreacyjne.

Krajobraz gminy Ełk w dużej mierze zachował naturalny charakter, co jest mocną stroną analizowanego obszaru. Znaczący wpływ na walory krajobrazowe mają inwestycje liniowe (rozbudowa sieci dróg, linii energetycznych), czy też powstawanie farm wiatrowych. Istotną kwestią jest także zabudowa mieszkaniowa, której struktura powinna być dostosowana do istniejącej i odpowiednio wkomponowana do warunków krajobrazowych.

Zasady zrównoważonej gospodarki leśnej określa Polityka leśna państwa. Lasy na obszarze gminy Ełk pełnią ważną funkcję gospodarczą, ale również odgrywają dużą rolę w funkcji turystyczno - wypoczynkowej. Ochrona lasów, prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej stanowią czynniki decydujące o zachowaniu najważniejszych funkcji lasów.

Stan sanitarny wód jest zadowalający. Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki z oczyszczalni ścieków, natomiast najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Istotnym źródłem

zanieczyszczeń są azotany i fosforany pochodzące ze źle nawożonych pól ornych.

Sieć wodociągowa na terenie Ośrodka Subregionalnego Ełk jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku infrastruktury wodociągowej - systematycznie rozwija się także sieć kanalizacyjna.

Pod względem jakości oceny powietrza, Gmina Miasto Ełk w 2010 r. została zaklasyfikowana do strefy warmińsko -mazurskiej. W 2013 roku wystąpiły tu przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10.

Klimat akustyczny Gminy Miasta Ełk kształtuje głównie komunikacja drogowa. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, iż na analizowanym obszarze utrzymuje się tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym.

Położenie MOF Ełk na obszarze Zielonych Płuc Polski jest korzystne ze względu na wzrost zainteresowania tego najczystszej rejonu w kraju. Wśród mocnych stron, zwraca uwagę fakt braku zakładów przemysłowych szczególnie uciążliwych i degradujących środowisko (niskie ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, niewielka presja emisji zanieczyszczeń do powietrza, brak hałasu przemysłowego). Dzięki temu możliwe jest utrzymanie czystego i mało przekształconego środowiska naturalnego.

Zagrożenia dla obszaru wynikają zaś głównie z prawdopodobieństwa pojawienia się w przyszłości negatywnej presji na środowisko, spowodowanej rozwojem turystyki. Wynika to z faktu niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury turystycznej, co może prowadzić do niekorzystnego oddziaływania na środowisko i być przyczyną obniżenia walorów przyrodniczych.

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Położenie MOF Ełk na obszarach cennych przyrodniczo, objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013. 627, ze zm.) może wiązać się z potencjalnymi problemami, zagrożeniami, utrudniającymi lub uniemożliwiającymi realizację zapisów zawartych w *Strategii*.

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu ważne są ograniczenia wynikające z zapisów ww. ustawy, w zależności od formy ochrony. Najbardziej rygorystyczne wymogi obowiązują w przypadku rezerwatów przyrody, gdzie zgodnie z art. 15 ust 1 pkt. 1 ustawy zabrania się, m.in. budowy obiektów i urządzeń technicznych, które nie służą celom rezerwatów. Odstępstwo możliwe jest jedynie dla inwestycji liniowych celu publicznego, z zastrzeżeniem, że realizacja inwestycji może mieć miejsce tylko w przypadku braku rozwiązań alternatywnych. Inwestycje celu publicznego mogą przebiegać w obrębie: obszarów chronionego krajobrazu, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz w sąsiedztwie pomników przyrody.

W takich sytuacjach realizacja inwestycji musi być uzgadniana z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody. Ponadto dodatkowe ograniczenia określają również plany ochrony danego obszaru.

W odniesieniu do potencjalnego zagrożenia obszarów chronionych (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) występujących na terenie miasta i gminy, identyfikacja wpływu zagrożeń została przedstawiona w postaci poniższej tabeli.

Tabela 6. Potencjalne zagrożenia środowiska występujące na obszarach Natura 2000

Nazwa obszaru	Potencjalne zagrożenia
<p>Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Ostoja Poligon Orzysz” PLB 280014</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wycinka lasu, - Polowanie, - Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka, - Pożary i gaszenie pożarów.
<p>Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Jezioro Woszczelskie” PLH280034</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hodowla zwierząt, - Leśnictwo, - Zalesianie terenów otwartych, - Wydobywanie piasku i żwiru, - Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe, - Inne formy transportu i komunikacji, - Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane, - Zabudowa rozproszona, - Inne typy zabudowy, - Odpady, ścieki, - Wędkarstwo, - Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych, - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna, - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie, - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, - Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych, - Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie, - Modyfikowanie prądów rzecznych, - Eutrofizacja (naturalna), - Antagonizm ze zwierzętami domowymi.
<p>Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Murawy na Pojezierzu Etckim” PLH280041</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uprawa, - Wypas intensywny, - Hodowla zwierząt, - Hodowla zwierząt (bez wypasu), - Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych, - Nawożenie /nawozy sztuczne/, - Zalesianie terenów otwartych, - Wydobywanie piasku i żwiru, - Drogi, autostrady, - Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane, - Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych, - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja.

Źródło: Opracowanie własne EKOTON Sp. z o. o.

Tabela 7. Zakazy i nakazy związane z występowaniem innych niż Natura 2000 form ochrony przyrody

Forma ochrony przyrody	Nazwa formy ochrony	Zakazy
Rezerwat	„Ostoja bobrów Bartosze”	<p>Na terenie rezerwatu zabronione są:</p> <p>a) przebywanie osób do tego nie upoważnionych przez konserwatora przyrody, z wyjątkiem miejscowej administracji lasów państwowych oraz osób zatrudnionych przy pracach leśnych i wywozie drewna z lasu,</p> <p>b) wycinanie drzew osiki, topoli, wierzby i wszelkich krzewów oraz przeprowadzanie cięć pielęgnacyjnych i pozyskiwanie użytków przygodnych w drzewostanach innych gatunków drzew w okresie od 1 kwietnia do 1 listopada,</p> <p>c) zbiór owoców oraz nasion drzew i krzewów, z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu, których pozyskiwanie może odbywać się na warunkach ustalanych przez konserwatora przyrody,</p> <p>d) zbiór ściółki leśnej, grzybów, ziół leczniczych oraz innych roślin lub ich części,</p> <p>e) niszczenie domków i nor bobrowych oraz wybieranie jaj i piskląt wszelkich gatunków ptaków,</p> <p>f) łowienie ryb i raków,</p> <p>g) polowanie, chwytanie, płoszenie i zabijanie dziko żyjących zwierząt,</p> <p>h) pasanie zwierząt gospodarskich,</p> <p>i) niszczenie lub uszkodzenie drzew i innych roślin,</p> <p>j) zanieczyszczanie wody i terenów rezerwatu oraz zakłócanie ciszy,</p> <p>k) umieszczanie tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną rezerwatu,</p> <p>l) wznoszenie budowli oraz zakładanie lub wznoszenie urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych.</p>
Obszar Chronionego Krajobrazu	„Jezior Orzyskich”	<p>Na Obszarze wprowadzono następujące zakazy:</p> <p>1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;</p> <p>2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;</p> <p>3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;</p> <p>4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;</p> <p>5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac</p>

Forma ochrony przyrody	Nazwa formy ochrony	Zakazy
		<p>związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;</p> <p>6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;</p> <p>7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;</p> <p>8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.</p>
Obszar Chronionego Krajobrazu	„Pojezierza Ełckiego”	<p>Na Obszarze wprowadzono następujące zakazy:</p> <p>1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tartłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;</p> <p>2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;</p> <p>3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;</p> <p>4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;</p> <p>5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;</p> <p>6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;</p> <p>7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;</p> <p>8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.</p>
Obszar Chronionego Krajobrazu	„Dolina Legi”	<p>Na Obszarze wprowadza się następujące zakazy:</p> <p>1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tartłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;</p>

Forma ochrony przyrody	Nazwa formy ochrony	Zakazy
		2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów; 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka; 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych; 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

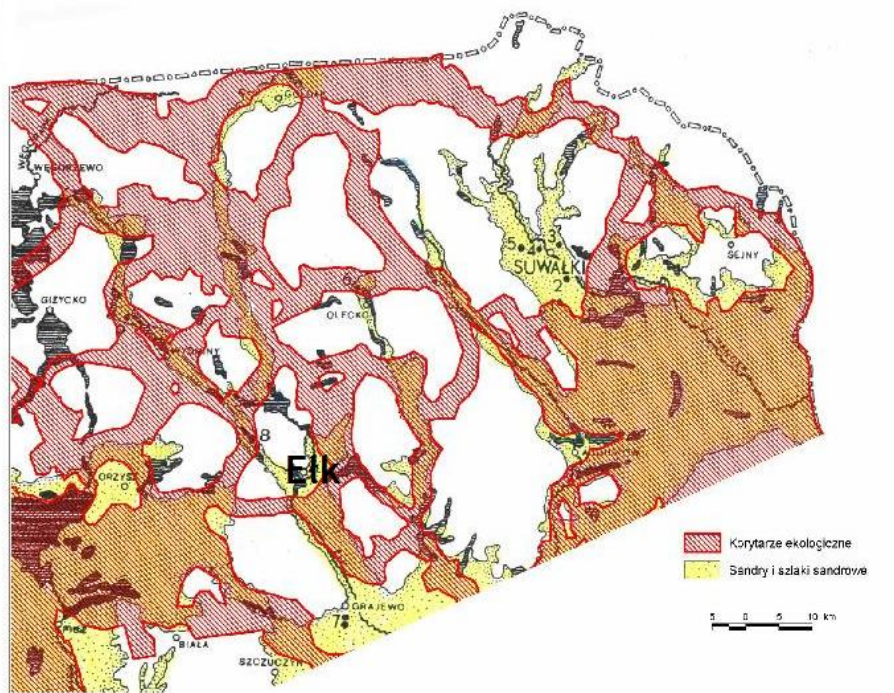
Źródło: Opracowanie własne EKOTON Sp. z o. o.

MOF Ełk ma na swoim terenie obszary prawnie chronione, co świadczy o wysokim stopniu naturalności analizowanego obszaru i jego szczególnych walorach. Potencjalne zagrożenia środowiska mogące wpływać na obszary objęte ochroną wynikają przede wszystkim z nasilonego ruchu turystycznego, zwłaszcza w sezonie letnim oraz ciągle niewystarczającego stanu infrastruktury turystycznej: wyznaczonych szlaków turystycznych (kładek, ścieżek), miejsc parkingowych, miejsc odpoczynku, koszy na odpady, tablic informujących o zasadach zachowania na danym obszarze. W przypadku obszarów Natura 2000, zagrożenia wynikają głównie z braku opracowanych planów zadań ochronnych lub planów ochrony stanowiących skuteczne narzędzie do zarządzania tymi obszarami. Takie plany określają m.in. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz wskazują działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Skuteczna ochrona wielu gatunków zwierząt wymaga nie tylko ochrony gatunkowej czy obszarowej. Niezbędne jest również zachowanie, łączności ekologicznej pomiędzy płatami siedlisk dostępnych dla tych zwierząt. Jest to szczególnie ważne w przypadkach gatunków o znacznych wymaganiach przestrzennych, jak np. duże drapieżniki. Zbyt małe i dodatkowo izolowane populacje zagrożone są wyginięciem ze względu na ich niewielką zmienność genetyczną i silny wpływ czynników losowych. Poszczególne gatunki zwierząt przemieszczają się najczęściej wielokrotnie wzdłuż tych samych obszarów - które dobrze znają i które zapewniają im bezpieczeństwo. Stąd istotna rola korytarzy ekologicznych umożliwiających zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwienie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi, a co za tym idzie, zwiększenie prawdopodobieństwa kolonizacji izolowanych płatów. Korytarze powodują zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk zapobiegające utracie różnorodności genetycznej oraz przeciwdziałające depresji wsobnej a także kształtują obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk, wskutek zachowań terytorialnych.

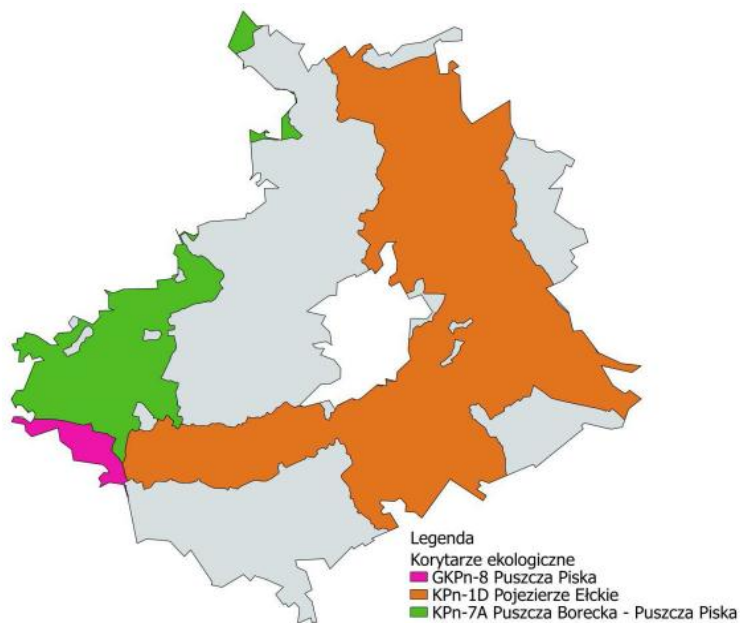
Dla obszaru Polski została opracowana sieć korytarzy ekologicznych, która obejmuje zarówno korytarze główne (o znaczeniu międzynarodowym) oraz korytarze uzupełniające (o znaczeniu krajowym). Przez teren gminy Ełk przebiegają następujące korytarze ekologiczne, należące do strefy Korytarza północnego:

- Pojezierze Ełckie - rodzaj: korytarz leśny, Typ K korytarz uzupełniający (krajowy), KPn-1D,
- Puszcza Borecka - Puszcza Piska - rodzaj: korytarz leśny, Typ K korytarz uzupełniający (krajowy), KPn-7A,
- Puszcza Piska - typ: rodzaj: obszar węzłowy G korytarz główny (międzynarodowy), GKpn-8.

Rycina 14. Przebieg korytarzy ekologicznych w Polsce północno - wschodniej na tle sandrów i szlaków sandrowych

Źródło: www.gddkia.gov.pl

Rycina 15. Lokalizacja korytarzy ekologicznych przebiegających przez gminę Ełk

Źródło: Program Ochrony Środowiska na lata 2014 - 2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021 dla Gminy Ełk

Korytarz Północny (KPN) łączy Puszcze Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z Doliną Biebrzy, Puszcza Piską, Lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem

łławskim, następnie biegnie przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Przechodzi przez Lasy Krajeńskie i Waleckie oraz Drawskie, a następnie dochodzi przez Puszcę Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego.

W ciągu ostatnich lat wzrosła świadomość znaczenia korytarzy ekologicznych w systemie terytorialnej ochrony przyrody w Polsce. Jest to związane z zaleceniami zawartymi w międzynarodowych aktach prawnych, ale także z powszechnie zaakceptowanym założeniem, że struktura przestrzenna krajobrazu w decydującym stopniu wpływa na możliwość ochrony i kształtowania różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne spełniają swoją funkcję jedynie wówczas, gdy są drożne na całej swojej długości. Oznacza to, że na obszarze korytarza ekologicznego musi być zachowany, korzystny z punktu widzenia możliwości przemieszczania określonych gatunków, układ siedlisk, a istniejące bariery migracyjne nie powinny znacząco wpływać na możliwości ich migracji. W praktyce szereg czynników, zarówno o charakterze naturalnym, jak i przede wszystkim antropogenicznym, powoduje zakłócenie, a nawet przerwanie ich ciągłości i wynikającą z niej fragmentację i izolację siedlisk. W konsekwencji utrudnia to lub uniemożliwia migrację i wymianę osobników pomiędzy populacjami. Czynniki powodujące przerwanie łączności ekologicznej określane są mianem barier ekologicznych.

Do barier można zaliczyć:

- infrastrukturę komunikacyjną - przede wszystkim drogi o dużym natężeniu ruchu, ogrodzone drogi ekspresowe i autostrady oraz linie szybkich kolei,
- tereny zabudowane - przede wszystkim rozwój zabudowy wzdłuż dróg, terenów przemysłowych oraz składowisk i innych rozległych obszarów zurbanizowanych;
- infrastrukturę związaną z energetyką, w tym farmy wiatrowe (zagrożenie dla ptaków podczas ich migracji) oraz elektrownie wodnych (bariery dla ssaków związanych ze środowiskiem wodnym i innych zwierząt wodnych).

Położenie znacznego obszaru gminy Ełk w korytarzu ekologicznym wynikającym z koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska (Ecological Network - Poland) o znaczeniu krajowym łączącym przyrodnicze obszary węzłowe o najwyższej randze krajowej i międzynarodowej świadczy o istotności analizowanego obszaru dla zachowania spójności i integracji siedlisk.

9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYM NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBÓW, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Podstawą do opracowania projektu *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego EtK do roku 2025* są następujące dokumenty:

MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju”
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK).
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016.
- II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku).
- Polityka Leśna Państwa.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie.
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku.

WOJEWÓDZKIE

- Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa warmińsko - mazurskiego do roku 2025.
- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014 - 2020.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego.
- Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2011 - 2016.

POWIATOWE I GMINNE

- Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2010-2013.
- Program Ochrony Środowiska na lata 2014 -2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021 dla Gminy Ełk.
- Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020.
- Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji Emisji CO2 do 2020 roku.
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy na lata 2013-2022.
- Program Rewitalizacji Ełku - aktualizacja 2009.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełk na lata 2008 - 2018.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku. Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ełk.

Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 została opracowana według zapisów opracowanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju dokumentu *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* oraz dokumentu Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego *Model Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020*, gdzie wskazuje się, że podstawowym warunkiem realizacji ZIT jest posiadanie dokumentu strategicznego określającego cele, kierunki rozwoju, zasady współpracy oraz najważniejsze działania i przedsięwzięcia do realizacji z punktu widzenia danego ośrodka miejskiego. W województwie warmińsko-mazurskim projekty w formule ZIT będą realizowane w miejskich obszarach funkcjonalnych Olsztyna, Elbląga i Ełku. W związku z tym należało opracować Strategię MOF Ełk, której komponent ZIT jest integralną częścią. Dnia 23 kwietnia 2014 r. Miasto Ełk i Gmina Ełk zawarły porozumienie międzygminne powołujące Związek ZIT. Zgodnie z treścią porozumienia projekt *Strategii* zostanie przedłożony do przyjęcia Radom Gmin, a strony porozumienia zobowiązały się do skutecznego i terminowego wdrażania *Strategii*.

Uwzględniając analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego, programy i strategie rządowe, regionalne, i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne określono w *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025* cele strategiczne.

Głównym celem przedmiotowej *Strategii* jest:

WZROST FUNKCJI SUBREGIONALNEJ EŁKU I JEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Jako wiążące przyjęto cele Polityki ekologicznej państwa. Uwzględniono także fakt, iż powyższe dokumenty krajowe w dużej mierze adoptowały już cele i założenia europejskiej, i światowej polityki ekologicznej, a zatem są w najwyższym stopniu zbieżne z odpowiadającymi im politykami ustanowionymi na poziomie międzynarodowym i krajowym. Biorąc to pod uwagę *Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025* wyznacza pięć celów strategicznych:

1. Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego.

2. Poprawa stanu środowiska MOF Etk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju.
3. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Etk.
4. Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Etk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę.
5. Wzrost aktywności społecznej.

Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025 wpisuje się w cele ww. dokumentów strategicznych w zakresie społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Problematyka ochrony środowiska określona w tych dokumentach, dotycząca zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, ochrony zdrowia ludzkiego, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, promowania współpracy w celu ochrony środowiska, osiągnięcia konkretnych wskaźników w zakresie klimatu i energii w pełni wpisuje się w wizję, cele strategiczne i operacyjne *Strategii*.

Cele ogólne strategicznych dokumentów rozwoju kraju dotyczą następujących kwestii: stworzenia konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, budowanie spójności społecznej i terytorialnej, podnoszenie sprawności i efektywności funkcjonowania państwa. Większość celów zapisanych w dokumentach sektorowych lub dokumentach niższego szczebla uszczegóławia wyróżnione wcześniej wyzwania strategiczne. Projekt *Strategii* odwołuje się do wszystkich wymienionych wyzwań strategicznych, w szczególności do podnoszenia poziomu konkurencyjności gospodarki i budowania spójności społecznej, i terytorialnej. Jednocześnie cele ochrony środowiska zawarte w krajowych dokumentach strategicznych stanowią element budowania konkurencyjności gospodarki i osiągania spójności społecznej i terytorialnej. Dlatego też cele ochrony środowiska pojawiają się w tych dokumentach jako cele operacyjne w obszarach *strategicznych* takich jak gospodarka lub jakość życia.

Analogiczne spojrzenie odzwierciedla przedmiotowa *Strategia*, gdzie aspekty ochrony środowiska w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii, ochrony środowiska i zdrowia ludzi uwzględniono we wszystkich celach strategicznych. Cele i kierunki działań określone w projekcie *Strategii* dotyczą najważniejszych aspektów w ochronie środowiska, podejmowanych przez dokumenty strategiczne wyższego rzędu, takich jak: racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi, poprawy efektywności energetycznej, stosowanie odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności i optymalizacja systemów transportowych, wykorzystanie nowoczesnych

technologii w ochronie środowiska, ochrony terenów cennych przyrodniczo, zwiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. *Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etł do roku 2025* uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Świadczą o tym ustalenia *Strategii* w zakresie celów i kierunków działań, których realizacja ma doprowadzić do poprawy stanu przyrody, efektywniejszego wykorzystania zasobów i walorów środowiska w rozwoju społeczno - gospodarczym. Dążenia te mają jednocześnie służyć zachowaniu dóbr przyrody przyszłym pokoleniom, a także sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i poprawie atrakcyjności MOF Etł. Realizacja celów z zakresu rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska powinna umożliwić osiągnięcie standardów określonych dyrektywami Unii Europejskiej i wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWNANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Projektowana *Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etł do roku 2025* została opracowana w celu zwiększenia konkurencyjności MOF Etł, jako ośrodka rozwoju opartego na inwencji mieszkańców oraz innowacyjnej gospodarce, wykorzystującej walory położenia a także integrujący procesy społeczno-gospodarcze w wymiarze międzywojewódzkim i międzynarodowym. Realizacji przedmiotowej *Strategii* powinna przyczynić się do poprawy istniejącego stanu środowiska. Niemniej jednak niektóre z zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć mogą lokalnie oddziaływać na środowisko. Podstawowym celem sporządzania niniejszej Prognozy jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń *Strategii* na środowisko i mieszkańców. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie priorytetów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie ogólnej ich oceny. W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych inwestycji zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko. W ramach procedury OOŚ przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych inwestycji, a także ewentualne działania minimalizujące, czy kompensujące negatywny wpływ na środowisko.

Poniżej w Tabeli dokonano oceny skutków realizacji *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etł do roku 2025*. Określając poszczególne

oddziaływania odniesiono się do realizacji celów strategicznych założonych w omawianym dokumencie oraz przypisane im działania oraz poddziałania. Wyniki analizy oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska oraz obszary Natura 2000 przedstawiono w postaci macierzy interakcji. Przy ocenie poszczególnych działań wzięto również pod uwagę wzajemne zależności poszczególnych elementów środowiska oraz ich oddziaływanie między sobą. Szczególny nacisk położono na oddziaływanie przyjętych działań na obszary cenne przyrodniczo w tym Natura 2000.

Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane.

Tabela 8. Wyniki analizy przewidywanych oddziaływań na obszar Natura 2000 i środowisko projektowanego dokumentu.

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki Działań i Poddziałań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego	Priorytet I Innowacyjna gospodarka i konkurencyjne przedsiębiorstwa	Działanie 1.1. Wsparcie usług innowacyjnych															
		Wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
		Tworzenie klastrów	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
		Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
		Działanie 1.2. Wzrost konkurencyjności firm															
		Tworzenie i rozwój stref gospodarczych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki Działań i Poddziałań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
		Wsparcie działalności przedsiębiorstw	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Działanie 1.3. Wzmocnienie zastosowania technologii komunikacyjno - informacyjnych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Działanie 1.4. Promocja gospodarcza	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
Poprawa stanu środowiska MOF Etk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju	Priorytet II Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów	Działanie 2.1. Wspieranie efektywności energetycznej															
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D
		Zwiększenie efektywności energetycznej oświetlenia	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
		Wsparcie inwestycji energii odnawialnej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	-, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki Działań i Poddziałań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
		Działanie 2.2. Ochrona i promocja środowiska naturalnego														
		Poprawa gospodarki wodno - ściekowej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
		Gospodarka odpadami, w tym niebezpiecznymi	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, Sk, D	+, B, D	+, B, D	-, B, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D
		Poprawa jakości powietrza	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
		Rekultywacja terenów zdegradowanych	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, B, D	+, B, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
		Wykorzystanie środowiska przyrodniczego dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych	-, B, D	-, B, D	+, P, D	-, B, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	0, P, D
		Działanie 2.3. Ochrona dziedzictwa naturalnego														
		Poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury (ZIT)	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki Działań i Poddziałań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
		Ochrona zabytków	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D
Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk	Priorytet III Zrównoważony transport	Działanie 3.1. Modernizacja i rozbudowa transportu publicznego	-, B, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
		Działanie 3.2. Sprawna i szybka sieć transportowa w ełckim MOF.	-, B, D	-, B, D	+, P, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
		Budowa i rozbudowa połączeń drogowych w obszarze funkcjonalnym Ełku (ZIT)	-, B, D	-, B, D	+, B, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
		Poprawa systemu kolejowego	-, B, D	-, B, D	+, B, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	-, B, D	-, B, D	0, P, D	-, B, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę	Priorytet IV Rewitalizacja społeczna i gospodarcza	Działanie 4.1. Rewitalizacja społeczna (ZIT)	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
		Działanie 4.2. Wsparcie rewitalizacji gospodarczej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki Działań i Poddziałań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne		
Wzrost aktywności społecznej	Priorytet V Aktywne społeczeństwo	Działanie 5.1. Aktywizacja społeczna																
		Wsparcie samo zatrudnienia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Podnoszenie kwalifikacji osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Wspieranie ekonomii społecznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Wsparcie szkolnictwa zawodowego i ustawicznego	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Inwestycje w edukację	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
		Działanie 5.2. Poprawa jakości usług społecznych																
		Wzmocnienie i wsparcie pomocy społecznej (ZIT)	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
		Ochrona zdrowia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D

Cel strategiczny	Priorytet	Kierunki Działań i Poddziałań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
		Poprawa dostępu do e-usług publicznych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D

Oznaczenia:

Identyfikacja oddziaływań:

- (+) - realizacja działań spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki,
 (-) - realizacja działań spowoduje negatywne oddziaływania i skutki,
 (0) - realizacja działań nie wpływa na środowisko

Rodzaje oddziaływań*

- P - Pośrednie,
 B - Bezpośrednie,
 W - Wtórne,
 Sk - Skumulowane,
 K - Krótkoterminowe,
 Ś - Średnioterminowe,
 D - Długoterminowe,
 S - Stałe,
 C - Chwilowe

*Rodzaj oddziaływania został określony na podstawie art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko
 Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Tabela 9. Analiza inwestycji infrastrukturalnych przewidywanych w *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025*

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
Działanie 1.1. Wsparcie usług innowacyjnych			
Poddziałanie 1.1.1. Wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu			
1. Projekt strategiczny „Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo - Technologicznego w Etku - III etap”	Ze względu na niewystarczającą ilość informacji dotyczącą planowanych inwestycji nie można na tym etapie dokonać jednoznacznej kwalifikacji przedsięwzięcia i oceny rodzaju i skali potencjalnych uciążliwości . Będzie ona możliwa na etapie posiadania bardziej szczegółowych danych dotyczących poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych. Celem dokonania kwalifikacji należy wykonać screeningu zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. roku o udostępnianiu informacji o	Na tym etapie planowania przedsięwzięć trudno jest dokonać oceny rodzaju i skali potencjalnych oddziaływań. Dopiero posiadając bardziej szczegółowe informacje o planowanym przedsięwzięciu można dokonać oceny rodzaju i skali uciążliwości powodowanych przez przedsięwzięcia.	Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac, ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także
2. Projekt strategiczny „Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Etku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu” -			
3. Projekt strategiczny „Utworzenie „Szkoły Młodego Einsteina” przy Parku Naukowo-Technologicznym w Etku”			

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
	<p>środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.) i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397), i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 817)</p>		sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska.
Poddziałanie 1.1.3. Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw			
1. Wsparcie prac B+R przez przedsiębiorstwa umożliwiających w szczególności realizację regionalnych inteligentnych	Ze względu na niewystarczającą ilość	Na tym etapie	Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
<p>specjalizacji, w tym: tworzenie i rozwój infrastruktury B+R , w przedsiębiorstwach m.in. centrów badawczo - rozwojowych.</p>	<p>informacji dotyczącej planowanych inwestycji nie można na tym etapie dokonać jednoznacznej kwalifikacji przedsięwzięcia i oceny rodzaju i skali potencjalnych uciążliwości . Będzie ona możliwa na etapie posiadania bardziej szczegółowych danych dotyczących poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych. Celem dokonania kwalifikacji należy wykonać screeningu zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013.</p>	<p>planowania przedsięwzięć trudno jest dokonać oceny rodzaju i skali potencjalnych oddziaływań. Dopiero posiadając bardziej szczegółowe informacje o planowanym przedsięwzięciu można dokonać oceny rodzaju i skali uciążliwości powodowanych przez przedsięwzięcia.</p>	<p>środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac, ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska.</p>

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
	1235, ze zm.) i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397), i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 817)		
Działanie 1.2. Wzrost konkurencyjności firm			
Poddziałanie 1.2.1. Tworzenie i rozwój stref gospodarczych			
1. Tworzenie i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym na obszarach powojaskowych, przemysłowych, kolejowych i pociągów,	Ze względu na niewystarczającą ilość informacji dotyczącą planowanych inwestycji nie można na tym etapie dokonać jednoznacznej	Na tym etapie planowania przedsięwzięć trudno jest dokonać oceny rodzaju i skali potencjalnych	Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac,
2. Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w media wzdłuż obwodnicy - DK 16 i 65			

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych	kwalifikacji przedsięwzięcia i oceny rodzaju i skali potencjalnych uciążliwości	oddziaływań. Dopiero posiadając bardziej szczegółowe informacje o planowanym przedsięwzięciu można dokonać oceny rodzaju i skali uciążliwości powodowanych przez przedsięwzięcia.	ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, prowadzenie racjonalnej gospodarki materiałowej.
4. Projekt strategiczny: „Przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż dróg krajowych 16 i 65 w EOF	. Będzie ona możliwa na etapie posiadania bardziej szczegółowych danych dotyczących poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych. Celem dokonania kwalifikacji należy wykonać screeningu zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.) i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie	Z pewnością największe oddziaływania ze względu na hałas i zanieczyszczenie powietrza będą odczuwane na etapie budowy. Będą jednak miały one charakter krótkotrwały i lokalny.	

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
	przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397), i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 817)		
Działanie 2.1. Wspieranie efektywności energetycznej			
Poddziałanie 2.1.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych			
1. Projekt strategiczny „Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w subregionie etckim”	Jak wyżej	Na tym etapie planowania przedsięwzięć trudno jest dokonać oceny rodzaju i skali potencjalnych oddziaływań. Dopiero posiadając bardziej szczegółowe informacje o	Odpowiednia organizacja czasu i zakresu prac, racjonalna gospodarka materiałowa, stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, dostosowanie czasu prac do okresów fenologicznych panujących w przyrodzie i zapewnienie

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
		planowanym przedsięwzięciu można dokonać oceny rodzaju i skali uciążliwości powodowanych przez przedsięwzięcia. Z pewnością największe oddziaływania ze względu na hałas i zanieczyszczenie powietrza będą odczuwane na etapie budowy. Będą jednak miały one charakter krótkotrwały i lokalny.	monitoringu przyrodniczego w zakresie ornitologicznym i chiropterologicznym
Poddziałanie 2.1.2. Zwiększenie efektywności energetycznej			
1. Modernizacja oświetlenia miejskiego.	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Poddziałanie 2.1.3. Wsparcie inwestycji energii odnawialnej			
1. Budowa instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw.	Jak wyżej	Jak wyżej	Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac, ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów,
2. Budowa/modernizacja zakładów do produkcji urządzeń OZE.			

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
			odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, prowadzenie racjonalnej gospodarki materiałowej.
Działanie 2.2. Ochrona i promocja środowiska naturalnego			
Poddziałanie 2.2.1. Poprawa gospodarki wodno - ściekowej			
1. Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej.	Jak wyżej	Jak wyżej	Rzetelna ocena

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
2. Inteligentne systemy zarządzania sieciami wodociągowymi. 3. Budowa oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni.			oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac, ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy
4. Wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych oczyszczalni ścieków lub przyzakładowych).			
5. Budowa i modernizacja linii wodociągowych.			
6. Zakładanie i rozbudowywanie parków, ogródków przydomowych, zieleńców w celu uszczelniania gruntów.			
7. Projekt Strategiczny „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej Aglomeracji Etk” 8. Projekt strategiczny: „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Etk”			

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
			bezpośredniej ingerencji w środowisko, prowadzenie racjonalnej gospodarki materiałowej
Poddziałanie 2.2.3 Poprawa jakości powietrza			
1. Projekt strategiczny „Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Etku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej Świt - Redukcja emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez rozbudowę i modernizację sieci ciepłej oraz modernizację kotła i instalacji odpylania”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Poddziałanie 2.2.5. Wykorzystanie środowiska przyrodniczego dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych			
Projekt strategiczny „Wykorzystanie walorów przyrodniczych w ośrodku subregionalnym Etk dla rozwoju funkcji turystyczno - rekreacyjnych	Jak wyżej	Jak wyżej	Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac, ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
			standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, prowadzenie racjonalnej gospodarki materiałowej
Działanie 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego			
Poddziałanie 2.3.1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury			
Budowa, przebudowa i renowacja instytucji kultury	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Poddziałanie 2.3.2. Ochrona zabytków			
Przebudowa i renowacja obiektów zabytkowych (m.in. muzea, skanseny, zespoły budynków, budowle, budynki sakralne)	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Działanie 3.1. Modernizacja i rozbudowa transportu publicznego			
Projekt strategiczny „Zintegrowany system transportu	Jak wyżej	Jak wyżej	Rzetelna ocena

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Ełk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
publicznego w ośrodku subregionalnym Ełk (zakup nowych ekologicznych 20 autobusów oraz modernizacja bazy MZK)”			oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowania konkretnych inwestycji, odpowiedni dobór terminów prac, ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych, stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska, właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy
Projekt strategiczny „Budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego”			
Projekt strategiczny „Rowerowy Ełcki Obszar Funkcjonalny - zintegrowana sieć ścieżek rowerowych”			

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Ełk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
			bezpośredniej ingerencji w środowisko, prowadzenie racjonalnej gospodarki materiałowej
Działanie 3.2. Sprawna i szybka sieć transportowa w Ełckim MOF			
Poddziałanie 3.2.1. Budowa i rozbudowa połączeń drogowych w obszarze funkcjonalnym Ełku			
Projekt strategiczny „Rozwój infrastruktury transportowej w ośrodku subregionalnym Ełk (poprawa dostępności komunikacyjnej Subregionu z drogami krajowymi nr 16 i 65 poprzez rozbudowę i modernizację dróg gminnych oraz modernizację byłej DK 16 - ulicy Suwalskiej)”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Projekt strategiczny: „Budowa równoległej drogi średnicowej (małej obwodnicy Miasta Ełku) w celu stworzenia alternatywy komunikacyjnej z Centrum i do Centrum Miasta”			
Działanie 4.1. Rewitalizacja społeczna			
Projekt strategiczny „Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Projekt strategiczny „Rozwój budownictwa chronionego i socjalnego w MOF Ełk”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Działanie 4.2. Wsparcie rewitalizacji gospodarczej			
Budowa, przebudowa dróg przyczyniających się do gospodarczej regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych.	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Działanie 5.1. Aktywizacja społeczna			
Poddziałanie 5.1.4. Wsparcie szkolnictwa zawodowego i ustawicznego			

Planowane przedsięwzięcie	Kwalifikacja do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Wstępna ocena rodzaju oraz skali potencjalnych uciążliwości dla środowiska powodowanych przez przedsięwzięcia	Przewidywane oraz zalecane sposoby ograniczenia oddziaływań przedsięwzięć na środowisko mające na celu zachowanie dobrego stanu sanitarnego w granicach Ośrodka Subregionalnego Etk a w szczególności na obszarach zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych
Projekt strategiczny: „Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w ośrodku subregionalnym Etk”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Działanie 5.2. Poprawa jakości usług społecznych.			
Poddziałanie 5.2.2. Ochrona zdrowia			
Projekt strategiczny: „Dostosowanie infrastruktury Szpitala „Pro-Medica” w Ełku Sp. z o.o ukierunkowane na leczenie chorób stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy i umieralności”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej
Poddziałanie 5.2.3. Poprawa dostępu do e-usług publicznych			
Projekt strategiczny „Ełk - Smart City - Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w MOF Ełk”	Jak wyżej	Jak wyżej	Jak wyżej

Oddziaływanie na obszary Natura 2000

Sieć Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Dla każdego kraju członkowskiego określa się listę siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 są dwie dyrektywy: Siedliskowa (Habitatowa) oraz Ptasia, na mocy których powoływane są obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk.

W ramach analizy dokonano także oceny przewidywanych znaczących oddziaływań w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w SDF dla obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie MOF Etk i w jego sąsiedztwie:

- Obszar specjalnej ochrony ptaków OSO: „Ostoja Poligon Orzysz” (PLB 280014),
- Specjalny obszar ochrony siedlisk SOO: „Murawy na Pojezierzu Ełckim” (PLH280041),
- Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk SOO: „Jezioro Woszczelskie” (PLH280034).

Jak już wcześniej zaznaczono analizowana *Strategia* została stworzona w celu realizacji zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego, uwzględniającego poprawę istniejącego stanu środowiska. Jednak niektóre z zaplanowanych do realizacji działań i przedsięwzięć mogą lokalnie oddziaływać na obszary Natura 2000 jak i inne powierzchniowe formy ochrony przyrody. Dopiero szczegółowa analiza przedinwestycyjna na etapie uzyskiwania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych określi szczegółowo zakres oddziaływania poszczególnych inwestycji. W przypadku realizacji zamierzeń inwestycyjnych, które mogłyby negatywnie oddziaływać na te obszary lub populacje gatunków, powinny zostać przeprowadzone działania kompensujące i minimalizujące w obrębie obszarów Natura 2000.

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną oraz rośliny

Realizacja działań wynikających z wyznaczonych celów w *Strategii*, w sposób pośredni lub bezpośredni będzie oddziaływała pozytywnie na różnorodność biologiczną oraz rośliny. Warto podkreślić tu przede wszystkim działania na rzecz aktywnej ochrony

przyrody - związane bezpośrednio ze specyfiką ekosystemów, m.in. rekultywację zdegradowanych terenów.

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta związane z realizacją planowanych działań określonych w *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025* będzie najczęściej pozytywne lub neutralne. Oddziaływania pozytywne wiązać się będą z poprawą gospodarki wodno-ściekowej na terenie MOF Etk. Wpłynie to zarówno na polepszenie jakości wód na analizowanym obszarze, jak również na zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, ponieważ ścieki będą oczyszczane w lokalnej oczyszczalni. Ma to zasadniczy wpływ na zdrowie ludzi i zwierząt.

Przewidywane oddziaływania związane są przede wszystkim z realizacją celów w zakresie rozwoju infrastruktury. Z analizy można wnioskować o pozytywnych skutkach wdrażania działań *Strategii* na stan środowiska. Warto jednak podkreślić, iż występowanie oddziaływań negatywnych może nastąpić w wyniku w krótkotrwałego i chwilowego wpływu budowy lub modernizacji obiektów, przynoszących w rezultacie długotrwałe oddziaływanie pozytywne.

Oddziaływanie na wodę

Wszystkie inwestycje, w ramach których przewiduje się prace związane z poprawą systemu komunikacyjnego i infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, gospodarki odpadami na etapie prowadzonych robót budowlanych mogą stanowić zagrożenie dla wód podziemnych. Chodzi tu w szczególności o prace ziemne i organizacyjne związane z konieczności wykonywania wykopów pod infrastrukturę techniczną, przewody kanalizacyjne i inne uzbrojenie terenu. Prace ziemne doprowadzić mogą do odsłonięcia warstw wodonośnych lub zmniejszenia warstwy izolacyjnej, w efekcie czego może dojść do dotarcia wód infiltracyjnych do wodonośca. Sytuacja taka może wystąpić zwłaszcza w miejscach, gdzie wody gruntowe występują płytko. Głównymi zanieczyszczeniami zagrażającymi jakości wód podziemnych są przede wszystkim węglowodory ropopochodne i metale ciężkie, pochodzące z zaplecza budowy i bazy budowlano - materiałowej.

Spodziewanym efektem realizacji *Strategii* będzie między innymi uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej poprzez budowę i modernizację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Zapisy dotyczące konieczności ochrony ekosystemów wodnych

przyniosą również pozytywne korzyści. Powyższe rezultaty realizacji *Strategii* będą uzupełnione efektami jakie przyniesie racjonalne korzystanie z zasobów wód poprzez ograniczenie jej zużycia czy promowanie zamkniętych jej obiegów.

Wszystkie zamierzenia inwestycyjne związane z infrastrukturą ochrony środowiska mają na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochronę jakości wód podziemnych i racjonalizację ich wykorzystania, a więc w dalszej perspektywie skutki oddziaływania dadzą pozytywny i długotrwały efekt.

Oddziaływanie na powietrze

Oddziaływanie pozytywne wystąpi na etapie zrealizowania celów związanych z ochroną powietrza. Negatywne oddziaływanie na powietrze wiązać się będzie natomiast z fazą budowy. W fazie budowy nastąpi emisja zanieczyszczeń do powietrza zarówno zorganizowana jak i niezorganizowana. Spowodowana ona będzie pracą maszyn budowlanych i środków transportu emitujących zanieczyszczenia powstające ze spalania paliw w silnikach spalinowych (tlenki azotu, benzen, tlenek węgla, węglowodory alifatyczne i aromatyczne). Dodatkowo dojdzie do emisji pyłów podczas prac ziemnych i w czasie ruchu pojazdów po nawierzchniach nieutwardzonych, a także emisji węglowodorów podczas układania nawierzchni bitumicznych.

Emisja tych zanieczyszczeń będzie miała charakter lokalny i ograniczony do dość krótkiego okresu czasu. Dlatego też nie będzie powodować znacznych uciążliwości i kumulacji w środowisku. W tym przypadku spodziewanym efektem jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Poprawa jakości powietrza nastąpi także w wyniku modernizacji kotłowni i wyeliminowaniu węgla jako paliwa, pomocy w rozwoju odnawialnych źródeł energii, ograniczeniu emisji pochodzących z komunikacji.

Realizacja ustaleń *Strategii* wpłynie także na polepszenie jakości powietrza dzięki zwiększeniu udziału odnawialnych źródeł energii, ograniczając w ten sposób zużycie energii z tradycyjnych źródeł.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Zakłada się, iż oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi wiązać się będzie z realizacją wszystkich planowanych działań na skutek fazy budowy. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, zdjęcia darniny, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury

gleby, do zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego.

W fazie budowy dojdź może również do zanieczyszczenia środowiska glebowego substancjami niebezpiecznymi pochodzącymi z niewłaściwie prowadzonych prac budowlanych (np. wycieki płynów eksploatacyjnych z pojazdów i maszyn, niewłaściwe gromadzenie odpadów niebezpiecznych) lub zdarzeń drogowych z udziałem pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. Nie mniej jednak powyższe zdarzenia występują losowo i są trudne do przewidzenia, zarówno w zakresie częstości występowania, jak i zakresu oraz nasilenia potencjalnego, negatywnego oddziaływania.

Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji większości zamierzeń wiązać się będzie z realizacją infrastruktury technicznej (infrastruktura wodno - kanalizacyjna). Realizacja tych zadań bezpośrednio przełoży się na poprawę stanu czystości gleb.

Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja ustaleń *Strategii* może przyczynić się do poprawy walorów krajobrazowych MOF Ełk. Przede wszystkim dotyczy to terenów zdegradowanych, na których konieczna jest rekultywacja. Zgodnie z przyjętymi w *Strategii* celami tereny te mają zostać zidentyfikowane i poddane odpowiednim zabiegom. Postępujące zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez pogłębienie wiedzy na temat zasobów przyrodniczych MOF Ełk przyczyni się do coraz bardziej świadomego kształtowania krajobrazu, który ma spełniać funkcje nie tylko estetyczne ale również ekologiczne. Realizacja celów *Strategii* nie będzie miała negatywnego wpływu na krajobraz.

Oddziaływanie na klimat

Na podstawie analizy można zauważyć, iż osiągnięcie niektórych celów *Strategii* będzie w sposób pośredni pozytywnie oddziaływać na elementy klimatu. Pozytywne oddziaływanie na klimat będzie wynikać przede wszystkim z ograniczenie emisji pochodzącej z różnych źródeł i zwiększenie wykorzystania OZE, poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, zwiększenie efektywności energetycznej oświetlenia.

Oddziaływanie na klimat akustyczny

Tak jak w poprzednich wypadkach oddziaływanie na klimat akustyczny można analizować w dwóch fazach - w fazie budowy oraz w fazie eksploatacji omawianego obszaru. Wzmożony hałas emitowany będzie podczas budowy prowadzonej w ramach realizacji przedsięwzięć strategicznych, w szczególności odnoszących się do zadań związanych z budową, przebudową lub modernizacją infrastruktury technicznej.

Hałas emitowany podczas prac budowlanych będzie miał charakter okresowy występujący jedynie do czasu zakończenia rozbudowy drogi. Związany będzie wyłącznie z pracą wykorzystywanych maszyn i urządzeń oraz ruchem pojazdów ciężarowych.

Pozytywny wpływ na kształtowanie się klimatu akustycznego będzie możliwe, dzięki rozpoznaniu i ocenie stopnia narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas. W wyniku rozpoznania natężenia hałasu, możliwe będzie podjęcie odpowiednich działań służących jego eliminacji.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

Realizacja postanowień *Strategii*, zakłada racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Można zatem zauważyć pozytywne oddziaływanie analizowanego dokumentu na zasoby naturalne przejawiające się w ograniczeniu presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji surowców. Pozytywny wpływ będzie obserwowany także w wyniku identyfikacji obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacji i zagospodarowaniu.

Oddziaływanie na zabytki

Pozytywny wpływ na zabytki będzie miała przebudowa i modernizacja ulic, z uwagi na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych. Należy tu zaznaczyć, iż pyły oraz drgania odgrywają rolę czynnika niszczącego elewacje i konstrukcję tych obiektów. Zagospodarowanie terenu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju również będzie miało pozytywny wpływ na zabytki.

Oddziaływanie na dobra materialne

Zakłada się, iż poprzez poprawę infrastruktury wodno - kanalizacyjnej nastąpi pozytywny wpływ na dobra materialne, co zwiększy wartość i znaczenie społeczno-gospodarcze przedmiotowego obszaru oraz poprawi stan środowiska.

Oddziaływania bezpośrednie i pośrednie są związane przede wszystkim z budową i funkcjonowaniem danej inwestycji zarówno na etapie budowy, jak i późniejszej eksploatacji. W tym przypadku przewiduje się, iż jedynie na etapie budowy danych obiektów mogą wystąpić chwilowe negatywne oddziaływania tego typu, natomiast późniejsza eksploatacja będzie skutkować pozytywnym wpływem na wszystkie komponenty środowiska.

Planowane w *Strategii* przedsięwzięcia mogą wykazywać efekty skumulowane, w momencie, gdy inwestycje nakładają się będą w czasie z innymi planowanymi na tym obszarze i w jego sąsiedztwie przedsięwzięciami. W razie nakładania się harmonogramów prac związanych z budową niektórych obiektów nie można wykluczyć oddziaływania skumulowanego na wszystkie komponenty środowiska. Zwiększy się emisja zanieczyszczeń powietrza w wyniku pracy sprzętu i maszyn w jednakowym czasie. Destabilizacji ulegnie klimat akustyczny, niektóre prace będą generować drgania i wibracje powierzchni ziemi i wody. Będą to oddziaływania, które ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Oddziaływania wtórne, podobnie jak oddziaływania skumulowane, są trudne do przewidzenia, przede wszystkim ze względu na możliwość wystąpienia z opóźnieniem oraz w oddaleniu od źródła pierwotnego oddziaływania.

Analiza ustalonych w *Strategii* działań ma pozytywne, długoterminowe oddziaływanie na środowisko o stałych efektach. Brak znaczących negatywnych oddziaływań *Strategii* na środowisko, należy uznać jako jej oczywisty walor w świetle specyfiki ocenianego dokumentu.

11. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Realizacja każdego z kierunków działań, wyznaczonych w ramach *Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etk do roku 2025*, będzie w zróżnicowany sposób oddziaływała na poszczególne komponenty środowiska. Większość planowanych kierunków interwencji będzie skutkować podejmowaniem działań mogących wywołać oddziaływanie pozytywne lub neutralnie.

W przypadku działań związanych z rozwojem infrastruktury liniowej możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań. Dla nich konieczne jest określenie rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących potencjalne szkody środowiska naturalnego (głównie w ramach celów dotyczących nowoczesnej infrastruktury sieciowej i podniesienia zewnętrznej, i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej MOF Etk). Analiza oddziaływań głównych kierunków działań wykazała, że potencjalnie największe negatywne skutki w środowisku przyrodniczym pojawić się mogą w związku z realizacją zamierzeń związanych z rozwojem infrastruktury drogowej, energetycznej, a także z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych oraz zagospodarowaniem odpadów, w tym niebezpiecznych.

Działaniem łagodzącym negatywne oddziaływania ze strony rozbudowy infrastruktury technicznej na elementy przyrodnicze jest, przede wszystkim takie planowanie tras ich przebiegu, aby w jak najmniejszym stopniu ingerowały one w obszary cenne przyrodniczo. Nowe inwestycje powinny być każdorazowo poddane indywidualnemu - screeningowi, aby stwierdzić czy jest konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko. Negatywne oddziaływanie związane z rozwojem infrastruktury technicznej można łagodzić poprzez:

- dokładną analizę środowiskową poprzedzającą lokalizowanie nowo projektowanych instalacji OZE na obszarach prawnie chronionych;
- realizację nowych tras komunikacyjnych i energetycznych w sposób minimalizujący/zapobiegający ich oddziaływaniu na korytarze ekologiczne, tj. takie prowadzenie inwestycji, aby nie powodowały one defragmentacji i przerwania spójności powiązanych ze sobą obszarów przyrodniczych;
- realizację inwestycji komunikacyjnych z zachowaniem odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej (szczególnie od zwartej zabudowy);

- stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkałych poprzez zastosowanie np.: pasów zieleni izolacyjnej, cichych nawierzchni, stref uspokojonego ruchu, ekranów akustycznych, itp.;
- zastosowanie np.: podziemnych i nadziemnych przejść dla zwierząt, przepławek dla ryb na rzekach wykorzystywanych przez elektrownie wodne, właściwe rozmieszczenie urządzeń OZE;
- właściwe prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju infrastruktury służącej ludziom, ale także sprzyjającej zachowaniu wysokiego potencjału przyrodniczego środowiska.

Zapobieganie negatywnemu wpływowi na środowisko planowanych strategicznych przedsięwzięć powinno odbywać się zawsze już na etapie planowania danego przedsięwzięcia. Ograniczanie wpływu jest tak samo istotne na etapie realizacji celu (zabiegi minimalizujące na etapie budowy, modernizacji), jak i w trakcie eksploatacji inwestycji (np. użytkowania drogi). Należy wziąć pod uwagę, iż problemy z inwestycjami mogą zaistnieć na obszarach chronionych. Rozwiązanie tych problemów będzie wymagało dużego wysiłku i niejednokrotnie poniesienia kosztów. W świetle uregulowań prawnych konflikty te można rozwiązać na trzy sposoby:

- Podjęcie działań minimalizujących i/lub kompensacyjnych,
- Zmianę lokalizacji inwestycji, omijając tereny chronione,
- Rezygnację z inwestycji.

Wszystkie te rozwiązania są trudne w realizacji. Najmniej korzystną sytuacją okazuje się zawsze rozwiązanie trzecie, które jest rozwiązaniem ostatecznym. Rezygnacja powoduje brak rozwiązania ważnych problemów lokalnych społeczności, a w efekcie doprowadza do wykształcenia postaw niechętnych ochronie przyrody. W przypadku realizacji *Strategii* konieczne jest uwzględnienie zapisów zawartych w SDF oraz Planach Zadań Ochronnych.

Biorąc pod uwagę powyższe, bardzo ważną rolę odgrywać będą tu oceny oddziaływania na środowisko, które należy prowadzić dla przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska. Na podstawie tej oceny wydawane będą decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.

Mając na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnego oddziaływania na środowisko związanego z termomodernizacją budynków, termomodernizacja budynków powinna być przeprowadzana przy dostosowaniu terminów i sposobów wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych do okresów lęgów, rozrodu i hibernacji, ale także

przy wspomaganiu rozmnażania się gatunku na stanowiskach naturalnych, i edukacji społeczeństwa oraz właściwych służb w zakresie rozpoznawania gatunków chronionych, i sposobów ich ochrony. Wobec powyższego wskazana jest dokładna analiza poszczególnych przypadków planowanych termomodernizacji i weryfikacja miejsc lęgowych ptaków (inwentaryzacja ornitologiczna) oraz schronień nietoperzy. Przy planowanych pracach wskazana jest również konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa.

12. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 przedstawia cele i działania do wykonania w terminie do 2025 roku. Planowane przedsięwzięcia strategiczne związane są z: rozbudową i wyposażeniem Parku Naukowo - Technologicznego w Ełku, stworzeniem Centrum Wsparcia Biznesu, utworzenie Szkoły Młodego Einsteina, poprawą efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w subregionie ełckim, poprawą gospodarki wodno-ściekowej, modernizacją przedsiębiorstwa energetyki ciepłej, budową zintegrowanego węzła przesiadkowego, rozwojem infrastruktury transportowej, poprawą dostępności komunikacyjnej Subregionu z drogami krajowymi nr 16 i 65 poprzez rozbudowę i modernizację byłej DK 16 - ulicy Suwalskiej), budową równoległej drogi średnicowej (Małej Obwodnicy Miasta Ełku), modernizacją infrastruktury i wyposażeniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, rozwojem budownictwa chronionego i socjalnego w MOF Ełk, wzmocnieniem zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w MOF Ełk.

Mimo chęci władz MOF Ełk do wprowadzania zmian prowadzących do poprawy jakości środowiska przyrodniczego, jak i standardu życia mieszkańców, oraz przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, realizacja wielu z zaplanowanych działań będzie zależać w dużym stopniu od pozyskania środków zewnętrznych, głównie z funduszy unijnych.

Wyznaczone cele są spójne z dokumentami wyższych szczebli, zawierają pełen zakres informacji na temat aktualnego stanu środowiska naturalnego w MOF Ełk, przedziały czasowe wykonania poszczególnych inwestycji oraz nakłady finansowe i źródło

finansowania, dlatego zrezygnowano z przedstawienia rozwiązań alternatywnych do zaproponowanych.

Podstawowym problemem w dokonywanej ocenie oddziaływania analizowanego dokumentu jest stosunkowo duży poziom ogólności analizowanego dokumentu, w szczególności jeśli chodzi o przedsięwzięcia strategiczne. Jednak należy dodać, iż brak szczegółowości jest dość typową cechą tego typu opracowań. Ogólny charakter zapisów, zwłaszcza dotyczących projektów kluczowych umożliwił w niektórych przypadkach tylko pobieżną prognozę możliwych oddziaływań. Proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach *Strategii* mają pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego, jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, jak wyżej wspomniano, dokumenty te mają charakter strategiczny, na wysokim stopniu ogólności, w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy np. budowie nowych dróg, należy rozważyć warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. W przypadku wszystkich przedsięwzięć, rozwiązania alternatywne, winny być przeanalizowane na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.).

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w *Strategii* mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji drogowych, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy. Zgodnie z opinią Komisji Europejskiej warianty alternatywne odnoszą się wyłącznie do projektowanych przedsięwzięć, które ze swojej strony mogą być wariantowane w wyżej wymieniony sposób. Dokumenty strategiczne, o dużym stopniu ogólności (a takim jest *Strategia*) nie mogą i nie powinny podlegać tak dalece idącemu wariantowaniu. Nie powinno się też poddawać ocenie wariantów tych inwestycji, dla których nie zidentyfikowano negatywnych oddziaływań.

13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, została opracowana zgodnie z wytycznymi ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.) i stanowi element postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze.

Prognoza dotyczy następujących zagadnień, będących treścią analizowanej *Strategii*: analizy i oceny środowiska przyrodniczego oraz problemów jego ochrony, identyfikacji, i charakterystyki przewidywanych znaczących oddziaływań, i ustaleń zawartych w *Strategii*.

Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu sprawdzenie stopnia uwzględnienia, w tym projekcie celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Porównanie zapisów dokumentów strategicznych wyższego rzędu z przedmiotową *Strategią* ukazuje, dużą zgodność głównych celów i kierunków działań. Nie stwierdzono celów sprzecznych i wykluczających się.

Prognoza jako punkt wyjścia do kolejnych analiz, opisuje istniejący stan środowiska MOF Ełk oraz problemy związane z jego zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym. W analizowanej *Strategii* cele zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska oraz prognozowanych zmian w oparciu o obowiązujące przepisy oraz nowe wymagania prawne, a także cele dokumentów strategicznych wyższego szczebla, oraz planów i programów powiatowych i gminnych.

Celem głównym przedmiotowej *Strategii* jest:

WZROST FUNKCJI SUBREGIONALNEJ EŁKU I JEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 wyznacza pięć celów strategicznych:

1. Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego
2. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju
3. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk
4. Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę
5. Wzrost aktywności społecznej.

Analizie i ocenie poddano również przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko. W wyniku analizy stwierdzono, iż wśród kierunków działań ujętych w *Strategii* nie ma inwestycji mogących powodować większe zagrożenie dla środowiska, gdyż suma korzyści z realizacji działań przekracza potencjalne zagrożenie.

Podsumowując, można stwierdzić, iż zdecydowana większość zaproponowanych celów i działań będzie miała dodatni wpływ na środowisko i ludzi. Zakładając, że zostaną one wcielone w życie, powinny wpłynąć na zwiększenie tempa zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego MOF Ełk.

14. SPIS LITERATURY

1. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
2. „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju”.
3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK).
4. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016.
5. II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku).
6. Polityka Leśna Państwa.
7. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
8. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie.
9. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.
10. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.
11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.
12. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku.
13. Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa warmińsko - mazurskiego do roku 2025.
14. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014 - 2020.
15. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018.
16. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego.

17. Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2011 - 2016.
18. Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2010-2013.
19. Program Ochrony Środowiska na lata 2014 -2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021 dla Gminy Ełk.
20. Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019.
21. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020.
22. Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji Emisji CO₂ do 2020 roku.
23. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy na lata 2013-2022.
24. Program Rewitalizacji Ełku - aktualizacja 2009.
25. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełk na lata 2008 - 2018.
26. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku. Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku.
27. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ełk.
28. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego w 2012 roku.
29. Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2013-2015.
30. Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2013.
31. Ocena jakości jezior badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku.
32. Ocena jakości rzek badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku.
33. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego w 2010 roku.

34. Stan akustyczny środowiska miasta Ełk w świetle badań monitoringowych hałasu komunikacyjnego w 2011 roku.
35. SDF Natura 2000 Ostoja Poligon Orzysz PLB280014, data aktualizacji: 2013-10.
36. SDF Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034, data aktualizacji: 2013-10.
37. SDF Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH280041, data aktualizacji: 2014-01.
38. ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH28004.
39. Uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego.
40. 38. Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego.
41. Rozporządzenie Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich.
42. Rozporządzenie Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi.
43. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i przemysłu drzewnego z dnia 30 czerwca 1964r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Ostoja Bobrów Bartosze” M.P. z 1964 r. Nr 45, poz. 220.
44. Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanej Strategii Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025.
45. Prognoza Oddziaływania na Środowisko Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełk na lata 2010-2013.
46. Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku.
47. Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Rewitalizacji Ełku do roku 2016.

48. Projekt Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034.

15. ZASOBY INTRNETOWE

1. Strona Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl,
2. Strona Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie www.wios.olsztyn.pl,
3. Strona Natura 2000 www.natura2000.gdos.gov.pl,
4. www.wszwolsztyn.wp.mil.pl,
5. www.gawart.elk.pl,
6. www.geoserwis.gdos.gov.pl,
7. www.ospwlorzysz.wp.mil.pl,
8. www.gddkia.gov.pl,
9. www.elk.pl,
10. www.elk.gmina.pl.